

WPŁYW CZYNNIKÓW REGULACYJNYCH I FISKALNYCH NA WYNIKI FINANSOWE BANKÓW W III KWARTALE 2023 ROKU

SYGN. PAB WIB 3/2024

Raport opracowany na zlecenie Programu Analityczno-Badawczego
Fundacji Warszawski Instytut Bankowości

Warszawa, grudzień 2023

 PROGRAM
ANALITYCZNO
BADAWCZY

O Raporcie

Raport **Wpływ czynników regulacyjnych i fiskalnych na wyniki finansowe banków w III kwartale 2023 roku** został opracowany na zlecenie Programu Analityczno-Badawczego Fundacji Warszawski Instytut Bankowości.

Autorzy:

Raport przygotowany przez zespół w składzie:

dr Andrzej Banasiak

– (Związek Banków Polskich) doktor nauk ekonomicznych, koordynuje prace Programu Analityczno-Badawczego WIB i pełni rolę Sekretarza Rady Programu. Kieruje Zespołem Badań i Analiz ZBP. Realizuje prace nad warunkami rozwoju sektora bankowego, z uwzględnieniem środowiska makroekonomicznego i regulacyjnego, zagadnień struktury rynku finansowego i finansowania gospodarki. Posiada praktyczne doświadczenia w zakresie kredytowania, rynku nieruchomości, instrumentów finansowych oraz wymagań nadzorczych. Posiada doświadczenia analityczne w zakresie sektora bankowego oraz niebankowych instytucji finansowych.

Agnieszka Nierodka

– (Związek Banków Polskich) ekonomista, Doradca Zarządu w Zespole Badań i Analiz Związku Banków Polskich, specjalizuje się w zagadnieniach dotyczących rozwoju rynku hipotecznego i nieruchomości, refinansowania kredytów hipotecznych, ochrony konsumenta oraz prawa europejskiego. Doświadczony prelegent i autor publikacji dot. rozwoju bankowości hipotecznej i rynku listów zastawnych, ochrony konsumenta oraz skuteczności obowiązków informacyjnych wobec konsumenta.

dr Tomasz Pawlonka

– (SGGW w Warszawie/Związek Banków Polskich), ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3463-7013> – adiunkt w Katedrze Finansów SGGW w Warszawie oraz Doradca Zarządu w Zespole Badań i Analiz Związku Banków Polskich. Jego działalność naukowo-dydaktyczna skoncentrowana jest na finansach behawioralnych oraz zarządzaniu finansami przedsiębiorstw. Autor ponad 30 opracowań naukowych, w tym czterech monografii.

dr hab. Czesław Lipiński

– analityk finansowy związany z bankowością komercyjną od 1992 r., pracując na stanowiskach od specjalisty ds. analiz do dyrektora Departamentu Planowania i Analiz Ekonomicznych, a w okresie 2015–2021 na stanowisku eksperta w Bankowym Funduszu Gwarancyjnym. Równolegle wieloletni pracownik naukowy i nauczyciel akademicki (Uniwersytet Łódzki 1976-2000 i ponownie od 2021, Salesjańska Wyższa Szkoła Ekonomii i Zarządzania w Łodzi 1997–2017, Społeczna Akademia Nauk w Łodzi 2011–2020), stypendysta Fundacji im. A. Humboldta oraz asystent badawczy w Katedrze Statystyki i Ekonometrii Fernuniversitaet Hagen w Niemczech 1990–1992). Autor lub współautor ponad 50 publikacji naukowych i 60 niepublikowanych opracowań z dziedziny metod ilościowych w ekonomii w ramach resortowych i centralnych programów badawczych oraz badań własnych, a także licznych niepublikowanych prac analitycznych do użytku wewnętrznego. Promotor ponad 170 prac licencjackich i magisterskich z dziedziny finansów i ekonomiki banków.

dr Wojciech Zatoń

– FRM, doradca inwestycyjny (nr licencji 727). Adiunkt w Katedrze Bankowości Centralnej i Pośrednictwa Finansowego Uniwersytetu Łódzkiego, wcześniej w Katedrze Ekonometrii UŁ. Zajmuje się wykonywaniem analiz statystycznych, ekonometrycznych, finansowych w obszarze makroekonomii, mikroekonomii i rynków finansowych. Autor i współautor około 50 autorskich i współautorskich publikacji naukowych w dziedzinie ekonometrii i rynków finansowych. Wykładowca w zakresie rynków finansowych, zarządzania ryzykiem, modelowania danych finansowych i analizy finansowej. Redaktor statystyczny czasopisma naukowego *Finanse i Prawo Finansowe*. Wielokrotny laureat Konkursu NBP i Rzeczypospolitej na Najlepszego Analityka Makroekonomicznego.

O Programie

Program Analityczno-Badawczy przy Fundacji WIB powstał w 2019 roku jako odpowiedź na potrzeby sektora bankowego w zakresie analizy zjawisk, tworzenia opracowań i porządkowania wiedzy w obszarach cyberbezpieczeństwa i nowych technologii, a także szeroko rozumianego otoczenia sektora bankowego, kształtującego warunki działania banków w Polsce. Prace analityczno-badawcze w ramach programu realizowane są pod kątem możliwości praktycznego wykorzystania ich wyników w celu rozwoju sektora bankowego, podnoszenia poziomu bezpieczeństwa usług oraz kreowania wartości dla klientów bankowości. PAB WIB kładzie duży nacisk na rozwój współpracy ze środowiskami akademickimi i eksperckimi, poszukując synergii w zakresie zainteresowań badawczych autorów oraz potrzeb rozwojowych sektora bankowego.

W ramach programu realizowane są analizy i badania w następujących obszarach:

- Nowe technologie w sektorze bankowym, cyberbezpieczeństwo banków i systemy płatnicze
- Ekonomiczna analiza rozwoju sektora bankowego, stabilności banków, otoczenia makroekonomicznego
- Prawno-regulacyjne i legislacyjne uwarunkowania działalności sektora bankowego oraz wyzwania wynikające z orzecznictwa sądów krajowych i europejskich
- ESG i sustainable finance
- Prace analityczno-badawcze w zakresie poszczególnych obszarów funkcjonowania banków oraz w zakresie funkcjonowania wskaźników referencyjnych

Więcej na temat działalności programu na stronie www.pab.wib.org.pl

Kontakt:

dr Andrzej Banasiak
Koordynator Programu
m: 696 405 104
e: abanasiak@wib.org.pl

Warszawski Instytut Bankowości
00-380 Warszawa, ul. Kruczkowskiego 8
t: (22) 182 31 70
e: pab@wib.org.pl

Agnieszka Nierodka
m: 607 484 391
e: anierodka@wib.org.pl

dr Tomasz Pawlonka
m: 505 917 778
e: tpawlonka@wib.org.pl

Spis treści

I	ROZDZIAŁ I. Otoczenie makroekonomiczne – zagadnienia istotne ze względu na funkcjonowanie instytucji finansowych	6
	1. Sytuacja ekonomiczna gospodarstw domowych w III kwartale 2023 r.	7
	2. Sytuacja gospodarcza przedsiębiorstw	9
	3. Procesy inflacyjne w III kwartale	14
	4. Dynamika PKB w III kwartale 2023 r. i składowe jej wzrostu	18
II	ROZDZIAŁ II. Sytuacja sektora bankowego w III kwartale 2023 r.	21
	1. Wyniki sektora bankowego po 10 miesiącach 2023 r.	22
	2. Wybrane dane bilansowe sektora bankowego po 10 miesiącach 2023 r. w kontekście jego zdolności do finansowania gospodarki	29
	3. Porównanie mechanizmu korzystania przez klienta z tzw. wakacji kredytowych versus skorzystanie z rozwiązań oferowanych w ramach Funduszu Wsparcia Kredytobiorców – symulacja	37
	3.1. Wprowadzenie	37
	3.2. Założenia symulacji	39
	3.3. Cel symulacji	40
	3.4. Wyniki symulacji	41
	3.4.1. Wariant A – wakacje kredytowe i FWK w 2024 r.	41
	3.4.2. Wariant B – okres kredytowania równy 25 lat	43
	3.4.3. Wariant C – uwzględnienie wakacji kredytowych od sierpnia 2022 r. – 12 zawieszonych rat	45
	3.5. Porównanie mechanizmów wsparcia z uwagi na kwotę zaciągniętego kredytu	46
	3.6. Porównanie mechanizmów wsparcia z uwagi na pozostałą liczbę lat obsługi zaciągniętego kredytu	48
	3.7. Porównanie mechanizmów wsparcia z uwagi na kwotę zaciągniętego kredytu	49
	3.8. Porównanie mechanizmów wsparcia z uwagi na wysokość osiąganego dochodu	52
	3.9. Wnioski z przeprowadzonej analizy	55
	4. Finansowanie długu publicznego przez banki	55
	5. Postulaty sektora bankowego w nowych uwarunkowaniach politycznych	63
III	ROZDZIAŁ III. Symulacja wyniku finansowego banków z uwzględnieniem czynników makroekonomicznych oraz zewnętrznych obciążeń regulacyjnych i fiskalnych w roku 2023	64
	1. Sektor bankowy. Po III kwartale 2023 r. – w skrócie	65
	2. Sektor bankowy. Po III kwartale 2023 r. – w skrócie – porównanie z III kwartałem 2022 r.	66
	3. Sektor bankowy. Prognoza wyniku w 2023 i 2024 r.	69
	4. Sektor bankowy. Wyniki prognoz scenariuszowych na 2023 i 2024 rok	74
	5. Komentarz	77
	6. Porównanie scenariusza bazowego bieżącej prognozy ze scenariuszem bazowym prognozy poprzedniej	78

1. Sytuacja ekonomiczna gospodarstw domowych w III kwartale 2023 r.

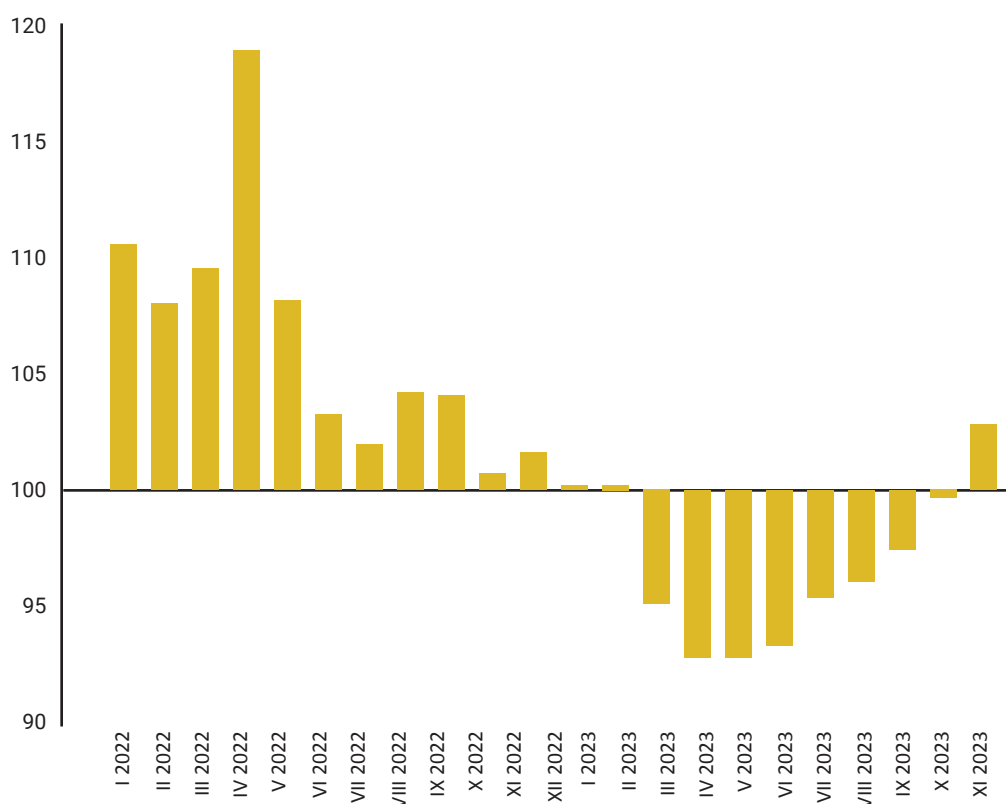
Choć w III kwartale 2023 r. wyniki sprzedaży detalicznej nadal pozostawały na minusie, optymizmem może napawać fakt, że z biegiem czasu skala dekonjunktury konsumenckiej zaczęła się zmniejszać.

Po przeanalizowaniu **struktury wydatków** gospodarstw domowych można jednak zauważyć, że stopniowy wzrost konsumpcji jest w gruncie rzeczy nadrabianiem głębokich spadków notowanych w ciągu kwartałów poprzedzających – najsilniej widać to w sprzedaży pojazdów, gdzie od czasu pandemii rynek był mocno niestabilny ze względu na problemy z dostępnością samochodów, względnie ich części.

W ujęciu kwartalnym, dane za III kwartał 2023 r. potwierdziły także wyraźną poprawę spożycia gospodarstw domowych, obejmującego też konsumpcję usług. W ujęciu r/r odnotowano tu pierwszy od 4 kwartałów wzrost na poziomie około 1% i w przyszłych

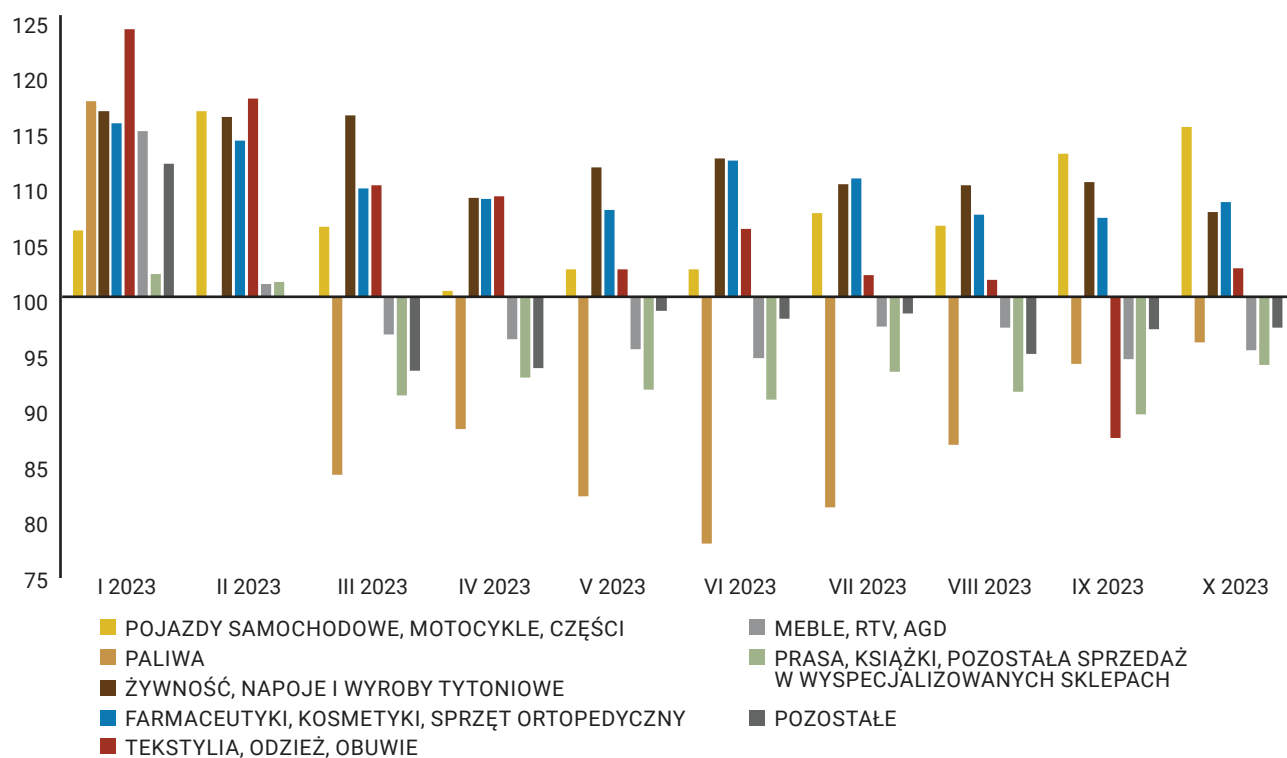
kwartałach należy oczekiwać umocnienia tej tendencji. Sprzyjać temu będzie dalsze obniżenie inflacji, które pociągnie za sobą poprawę nastrojów konsumenckich. Wzrostom konsumpcji prywatnej będzie sprzyjać także podniesienie od 2024 r. świadczenia 500+ na 800+.

Oczywiście obok wzrostu świadczeń socjalnych – największe przełożenie na dynamikę spożycia gospodarstw domowych oraz koniunkturę konsumencką będzie miała dalszy dynamika płac. Po szczycie osiągniętym przez wynagrodzenie nominalne w I połowie 2023 r., lato przyniosło lekkie osłabienie dynamiki wynagrodzeń brutto do około 11%. Wzrost wynagrodzeń najbardziej osłabił się w branżach najsilniej dotkniętych wcześniej przez pandemię, w których w 2022 roku obserwowano najwyższe wzrosty płac (hotelarstwo, gastronomia, usługi). Warto zauważyć, że wraz ze stopniowym spadkiem inflacji, pomimo lekkiego spadku płac nominalnych – wzrosły płace realne i ten trend utrzyma się w ciągu najbliższych miesięcy – głównie ze względu na podniesienie płacy minimalnej z początkiem 2024 roku.

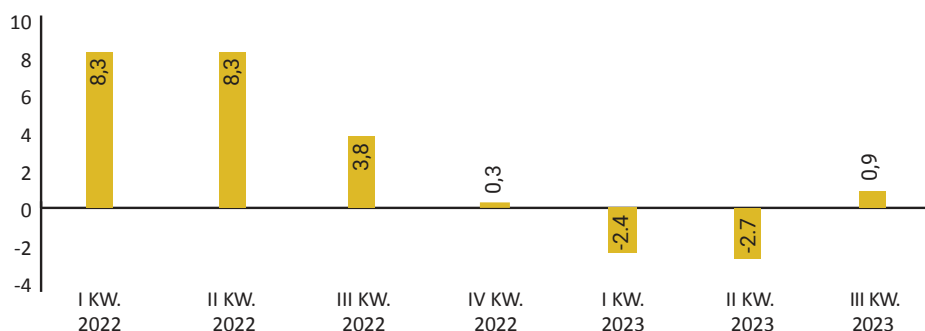

Rys. 1. Dynamika sprzedaży detalicznej w cenach stałych (% r/r)

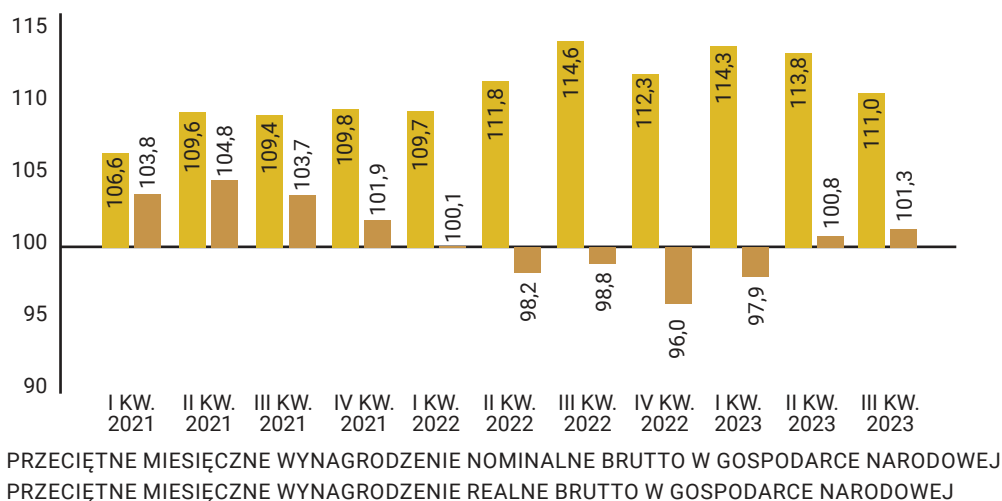
Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP, dane GUS

Rys. 2. Dynamika sprzedaży detalicznej wg kategorii (% r/r)

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP, dane GUS

Rys. 3. Spożycie gospodarstw domowych (% r/r, ceny stałe)

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP, dane GUS

Rys. 4. Dynamika wynagrodzeń w gospodarce (% r/r)

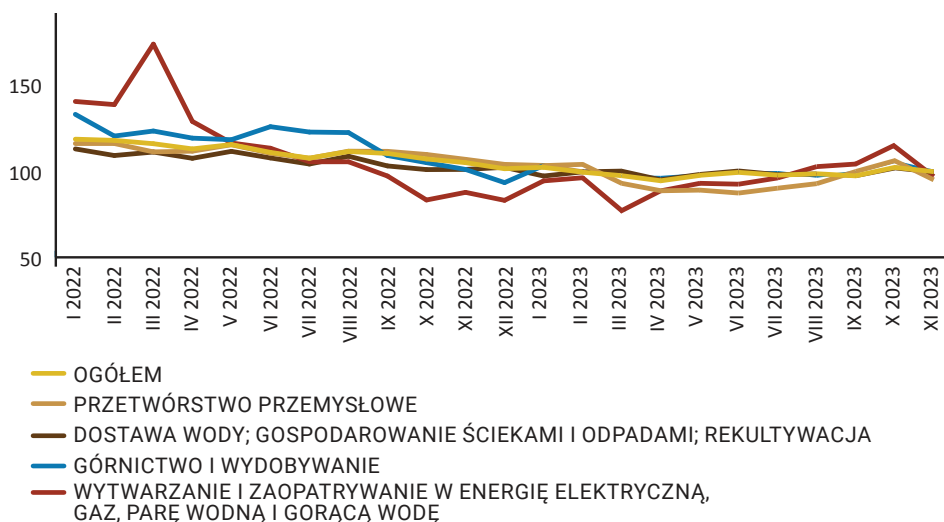
Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP, dane GUS

2. Sytuacja gospodarcza przedsiębiorstw

Druga połowa 2023 r. przyniosła lekką poprawę wyników produkcji przemysłowej, które jednak wciąż pozostają głęboko poniżej średniej długookresowej. Lekka poprawa następuje w sektorach zorientowanych na

produkcję krajową, natomiast ze względu na utrzymujące się spowolnienie gospodarcze w strefie euro – produkcja w działach eksportowych w dalszym ciągu słabnie. Dodatkowo na wyniki polskiego przemysłu w ujęciu r/r w III kwartale nadal oddziaływał efekt relatywnie wysokiej bazy z ubiegłego roku.

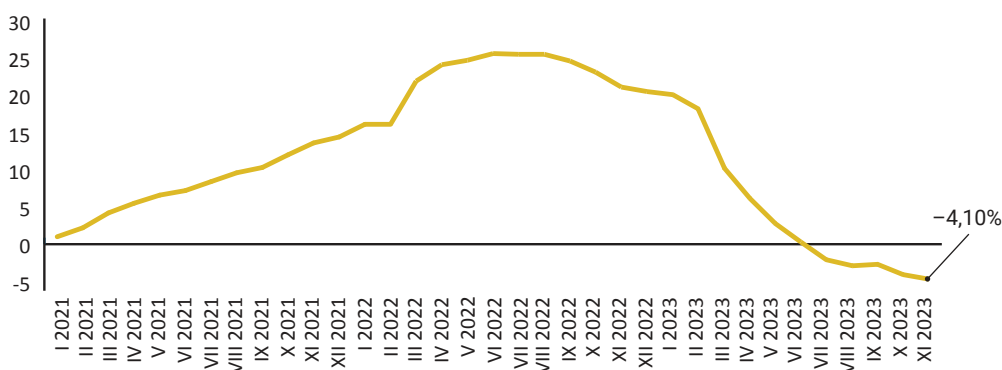

Rys. 5. Produkcja sprzedana przemysłu 2022 – 2023 wg działów (% r/r)

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP, dane GUS

Wciąż słaba koniunktura oraz utrzymujące wysokie stany zapasów sprawiają, że **dezinflacja cen w przemyśle** nabiera tempa. O ile w czerwcu inflacja PPI wyniosła 0,3% r/r, to na koniec III kwartału wyniosła ona już -2,7%. Wobec globalnego spowolnienia przemysłu, a w szczególności – spowolnienia w Niemczech oraz

bardziej niepewnej sytuacji na chińskim rynku nieruchomości – można oczekiwać utrzymania dezinflacji cen produkcji przemysłowej, zwłaszcza w kontekście stabilizacji cen surowców energetycznych (pomijając przejściowe zakłócenia cen ropy, związane ze wzrostem napięć na Bliskim Wschodzie).

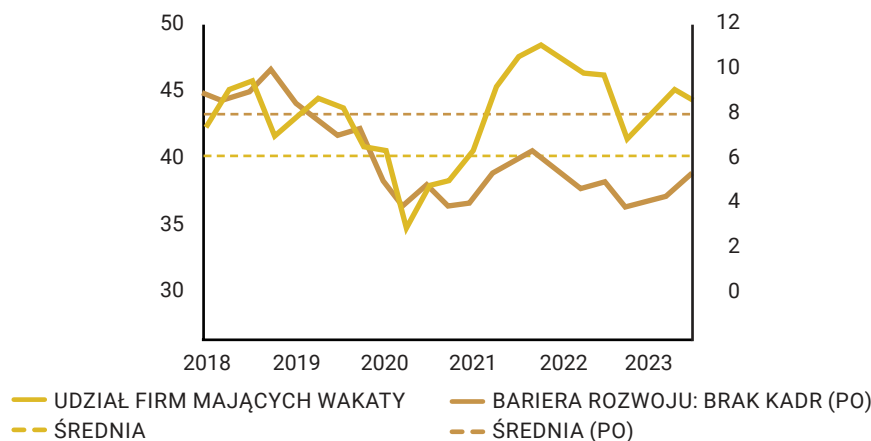
Rys. 6. Zmiany cen produkcji sprzedanej przemysłu r/r (%)

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP, dane GUS

W rezultacie konsekwentnej dezinflacji PPI, to już nie wzrost cen ani problemy z dostępnością surowców są największą bolączką polskich przedsiębiorców – obecnie coraz bardziej palącym problemem stają się **kłopoty z dostępnością pracowników**. W III kw. 2023 r. 44,5% przedsiębiorców wskazywało na problem nieobsadzonych miejsc pracy, co jest wynikiem powyżej

długookresowej średniej. Na braki kadrowe jako barierę rozwoju przedsiębiorstwa wskazało 5,3% firm. Według jesiennej prognozy ekonomicznej Komisji Europejskiej z listopada 2023 r., w latach 2024 – 2025 bezrobocie w Polsce pozostanie jednym z niższych w Europie (odpowiednio: 2,8% oraz 2,7%), co jeszcze bardziej zwiększać będzie presję płacową na rynku pracy.

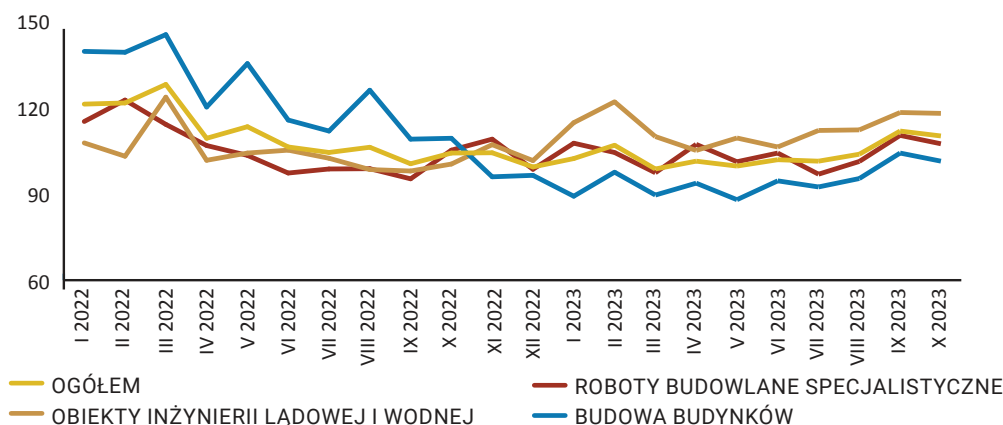

Rys. 7. Odsetek firm mających wakaty ; odsetek firm wskazujących na braki kadrowe jako barierę rozwoju [%]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Trzeci kwartał 2023 roku przyniósł długo oczekiwaną poprawę wyników **sektora budowlanego**. Największa poprawa dokonała się w zakresie wznoszenia obiektów inżynierii wodnej i lądowej, co jest związane z realizacją projektów współfinansowanych z programów unijnych; ograniczająco w tym

zakresie działa natomiast wciąż słaba sytuacja budżetowa JST. Po blisko 12 miesiącach nieustających spadków, w III kwartale 2023 r. zaczęła stopniowo poprawiać się sytuacja w zakresie wznoszenia budynków – chociaż nadal pozostaje poniżej trendów długookresowych.

Rys. 8. Dynamika produkcji budowlano-montażowej

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP, dane GUS

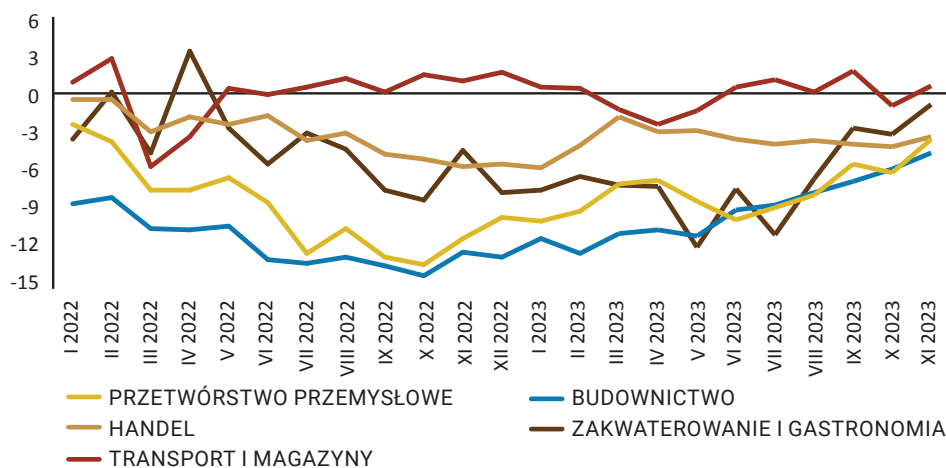
Od początku 2023 roku obserwowany jest wzrost rynku kredytów mieszkaniowych, który w III kwartale wyraźnie nabrał tempa w związku z uruchomieniem programu „Bezpieczny Kredyt 2%”. W III kwartale 2023 r. liczba nowych kredytów mieszkaniowych wyniosła niecałe 41 tys., co oznacza wzrost o 32% kw./kw. (92% r/r). Rosnąca akcja kredytowa hipoteczna przełożyła się także na wzrost aktywności na rynku nieruchomości

w III kwartale 2023 roku. Liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto, wzrosła o 13% r/r, natomiast liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto, wzrosła o 4%. Niestety, liczba oddanych do użytkowania mieszkań w dalszym ciągu spada. W III kwartale deweloperzy oddali do użytkowania 32 475 mieszkań, czyli o około 5% mniej niż w poprzednim kwartale i aż o prawie 11% mniej niż rok temu.

Na poprawę koniunktury w sektorze budowlanym wskazują także dane o popycie na pracę w III kw. 2023 r. Jakkolwiek miesięczne odczyty nadal sugerują niewielkie redukcje zatrudnienia, to jednak w porównaniu do początku

2023 r. poprawa prognoz dla budownictwa jest najwyższa spośród wszystkich działów przemysłu. Wciąż najlepiej radzą sobie pod względem popytu na pracę sektory usługowe: zakwaterowanie, gastronomia, logistyka.

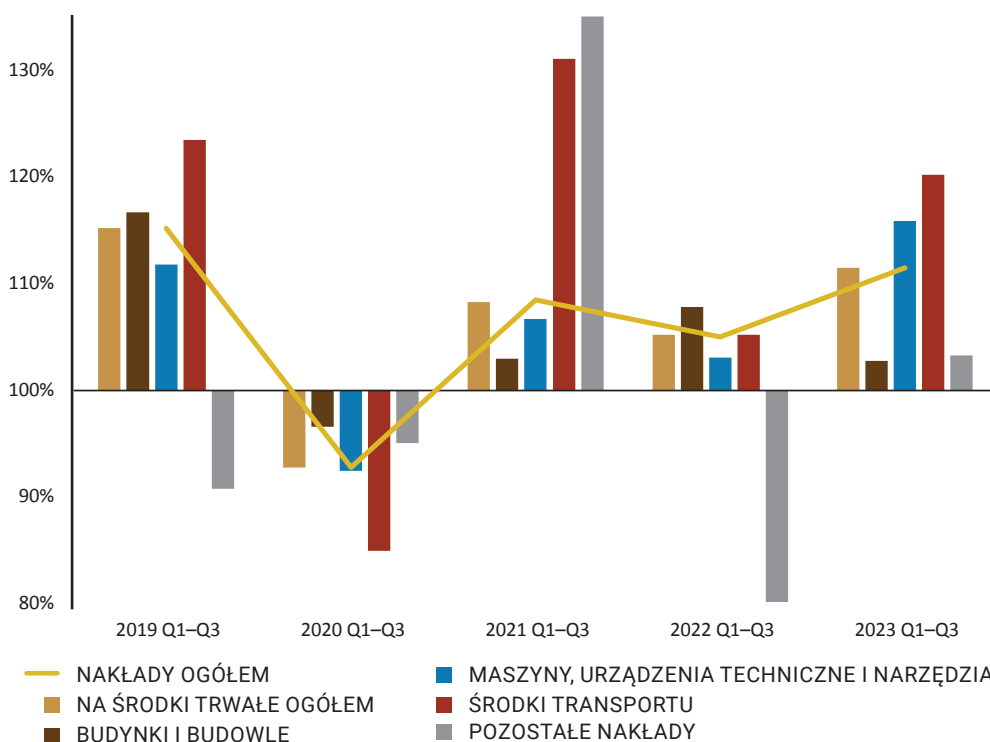
Rys. 9. Prognozy zatrudnienia wg działów przemysłu (pkt. proc)

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP, dane GUS

W ciągu pierwszych 3 kwartałów 2023 r. nieco poprawiła się sytuacja w zakresie **poziomu inwestycji przedsiębiorstw**. Zgodnie z danymi GUS, w tym okresie wartość nakładów była (w cenach stałych) o 11,5% wyższa r/r.

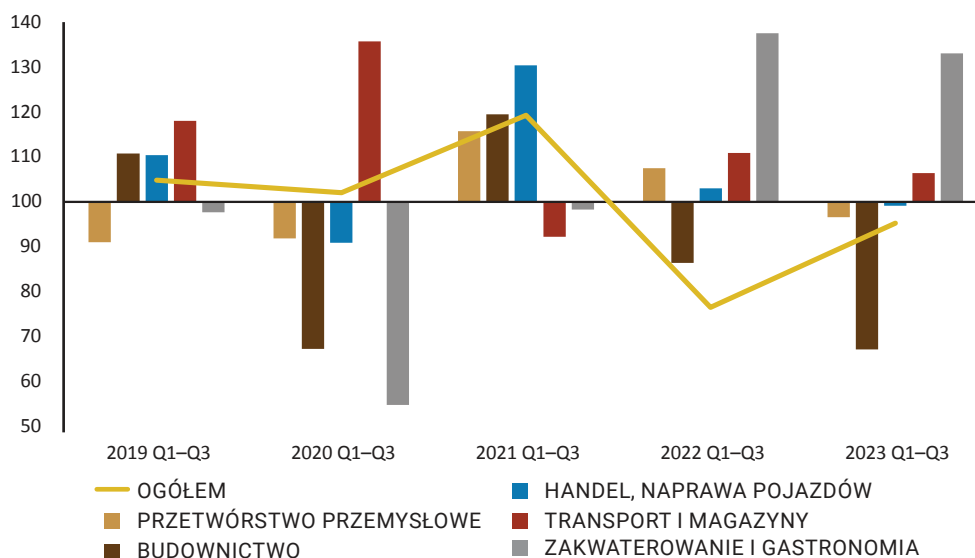
Wobec wciąż słabych wyników w „produkcyjnych” sektorach gospodarki (głównie: przetwórstwo

przemysłowe i budownictwo) nie powinno być zaskoczeniem, że także te sektory odnotowały pogłębienie spadku inwestycji rozpoczętych w ciągu 3 kwartałów roku. Kontynuacja wzrostów liczby nowo podejmowanych projektów inwestycyjnych nastąpiła natomiast w sektorach usługowych – w ślad za generalnie lepszymi odczytami koniunktury w tej części gospodarki.

Rys. 10. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych po 3 kwartałach 2019–2023 (% r/r, ceny stałe)

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP, dane GUS

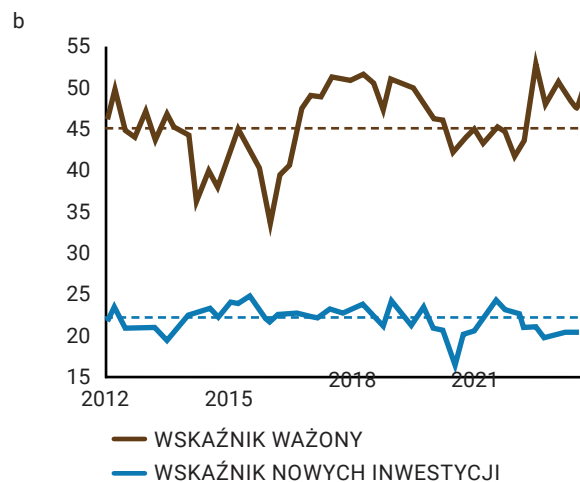
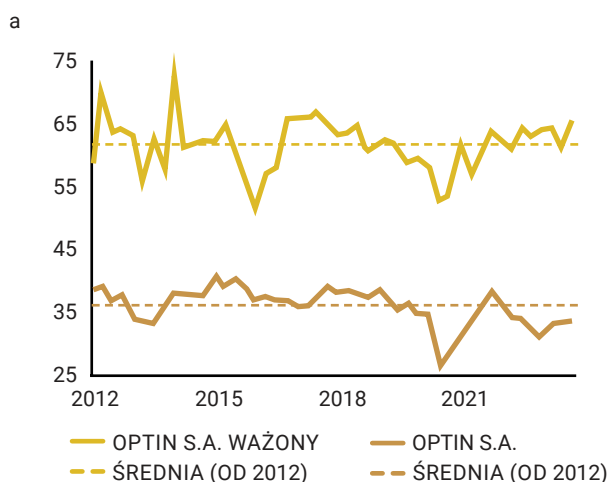

Rys. 11. Inwestycje rozpoczęte w przemyśle – liczba zadań (% firm, r/r, s.a.)

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP, dane GUS

Patrząc w przyszłość, małe przedsiębiorstwa przewidują ograniczenie aktywności inwestycyjnej, natomiast duże przedsiębiorstwa raportują pozytywny

klimat inwestycyjny, zarówno w obszarze nowo planowanej działalności inwestycyjnej, jak i zadań będących w trakcie realizacji.

Rys. 12. a) OPTIN S.A. (udział firm z pozytywnymi prognozami aktywności inwestycyjnej (w %, ważenie wielkością zatrudnienia); b) Wskaźnik kwartalny nowych inwestycji (w % firm, ważenie wielkością zatrudnienia)

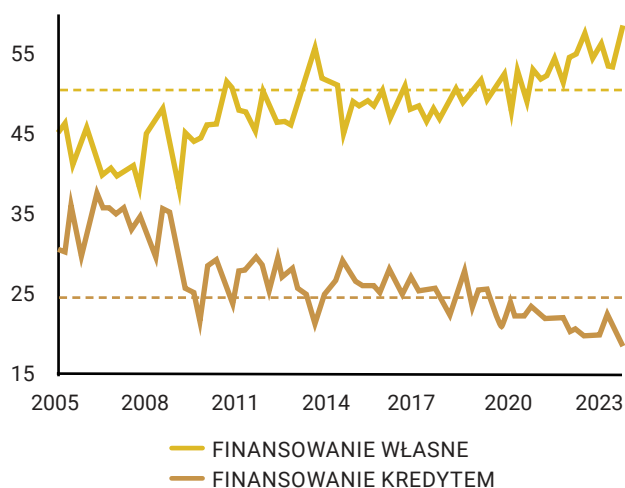
Źródło: Szybki Monitoring NBP

Tylko 4,3% firm wskazuje na trudności z dostępnością kredytów – należy jednak podkreślić, że aż 59% inwestorów planuje sfinansować inwestycje ze środków własnych, kredytem bankowym zamierza się finansować zaledwie 19% podmiotów.

Warto w tym kontekście podkreślić, że połowa 2023 r. przyniosła pewnego rodzaju stabilizację, a nawet lekką poprawę prognoz koniunktury przedsiębiorstw – w tym prognoz na kolejne 12 miesięcy. W ujęciu „Szybkiego Monitoringu NBP”, zarówno

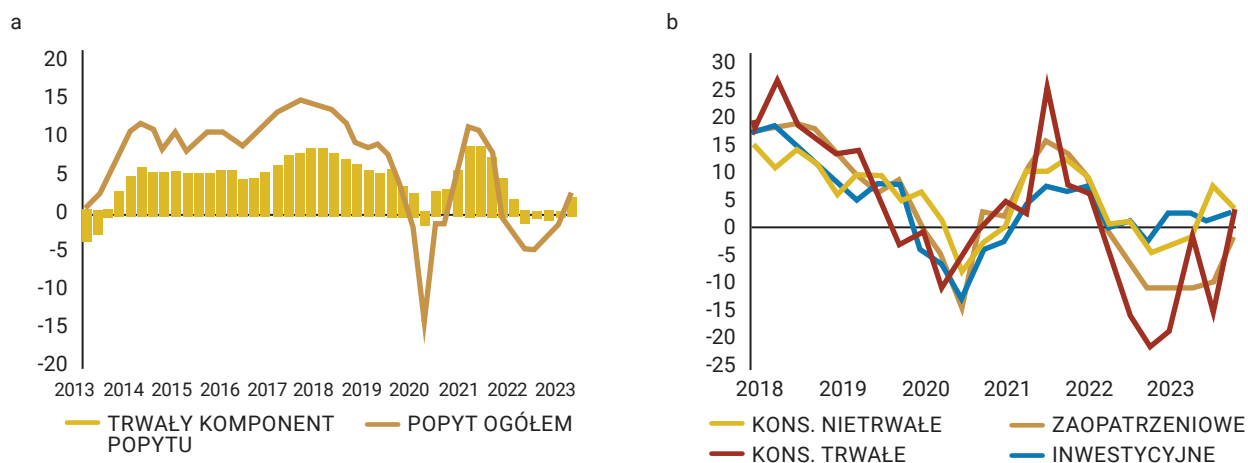
prognozy popytu krajowego, jak i zagranicznego na IV kw. 2023 r. odnotowały poprawę w horyzoncie **kwartalnym**.

W horyzoncie **rocznym** wskaźniki prognoz popytu poprawiły się ze względu na oczekiwania odbudowy popytu zewnętrznego przy stabilizacji popytu wewnętrznego. Najkorzystniejsze prognozy popytu występują w przedsiębiorstwach świadczących usługi nierynkowe. W przypadku eksportu wszystkie wyróżnione klasy przedsiębiorstw oczekują zbliżonej skali ożywienia popytu.

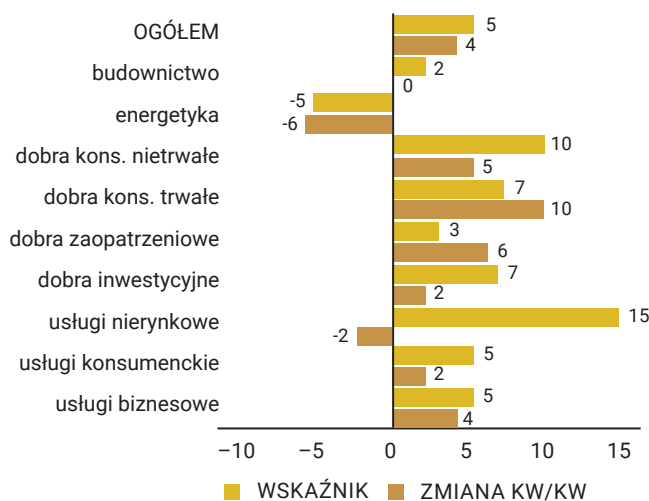
Rys. 13. Główne źródło finansowania nowych inwestycji (% inwestorów, s.a.)

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Rys. 14. a) Wskaźnik kwartalnych prognoz popytu [pkt. proc., s.a.]; b) Wskaźnik kwartalnych prognoz popytu wg przeznaczenia produkcji [pkt. proc., s.a.]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

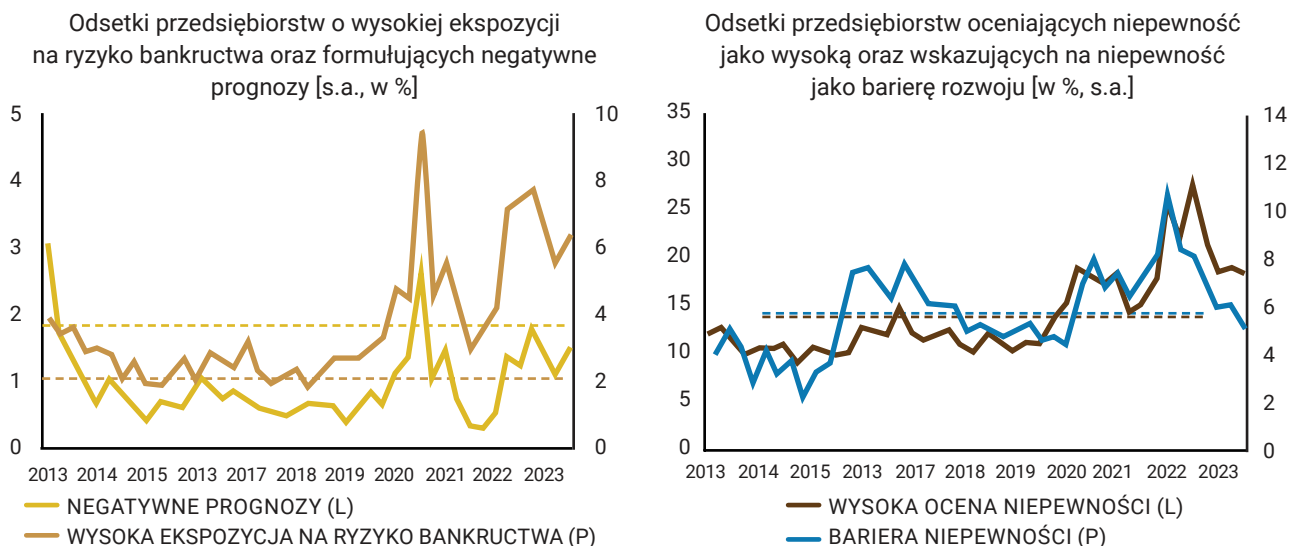

Rys. 15. Wskaźnik rocznych prognoz popytu wg przeznaczenia usług i produkcji [pkt. proc., s.a.]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

W III kw. 2023 r. odsetek przedsiębiorstw oceniających niepewność swojej przyszłej sytuacji jako wysoką wyniósł nieco ponad 7%, obniżył się natomiast odsetek przedsiębiorstw wskazujących na niepewność jako na barierę rozwoju. Z drugiej jednak strony, w III kw. wzrósł odsetek przedsiębiorstw o wysokiej

ekspozycji na **ryzyko bankructwa** oraz formułujących negatywne prognozy równocześnie sytuacji ekonomicznej, popytu, zatrudnienia i inwestycji. Najwyższy udział firm o takiej ekspozycji występuje w energetyce oraz wśród przedsiębiorstw produkujących trwałe dobra konsumpcyjne.

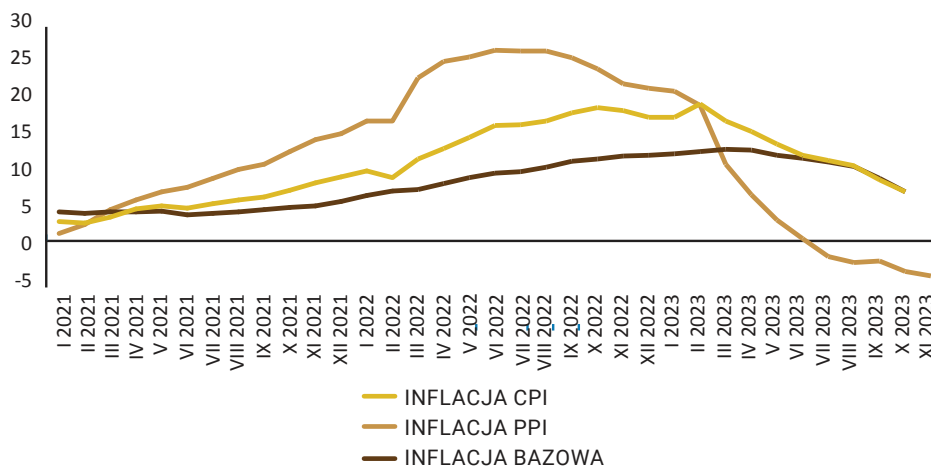
Rys. 16. Oceny niepewności i ekspozycji na ryzyko bankructwa w przedsiębiorstwach

Źródło: Szybki Monitoring NBP

3. Procesy inflacyjne w III kwartale

III kwartał 2023 r. przyniósł utrwalenie tendencji dezinfłacyjnych w całej Europie. Wpływ na to miał zarówno spadek cen surowców energetycznych, ale także słabnące tempo inflacji bazowej, która pod koniec kwartału zrównała się z inflacją

konsumencką na poziomie około 8,4%. Spadek inflacji bazowej daje pewne nadzieje na to, że procesy dezinfłacyjne wreszcie dotarły do reszty gospodarki. W dalszym jednak ciągu wszystkie miary inflacji cenowej w Polsce pozostają niedopuszczalnie wysokie i bardzo odległe od 2,5% celu inflacyjnego NBP.

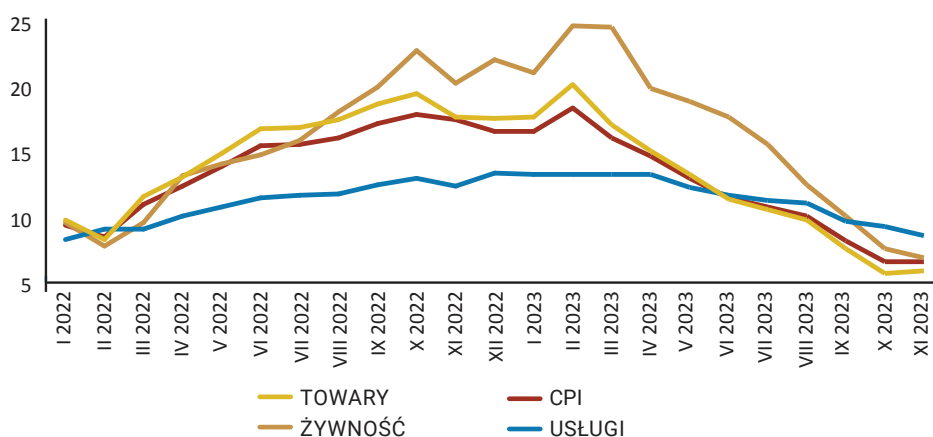
Rys. 17. Inflacja CPI, PPI i inflacja bazowa

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP, dane GUS

Pod koniec II kwartału 2023 r. **inflacja cen usług** w Polsce zaczęła przewyższać inflację cen towarów i ta tendencja utrzymywała się także w III kwartale. Przesunięcie czynników napędzających inflację w kierunku cen usług może zwiększyć trwałość CPI w dalszych okresach. W III kwartale silnie dezinflacyjnie zaczęły działać ceny żywności, które zazwyczaj

w okresie letnim spadają, co nie zmienia faktu, że dynamika cen żywności we wrześniu 2023 r. wynosiła nadal 10,1% r/r. Zgodnie z najnowszymi danymi, do końca marca 2024 r. przedłużono okres obowiązywania zerowej stawki VAT na żywność, co także powinno wesprzeć dalsze spadki cen w tym segmencie.

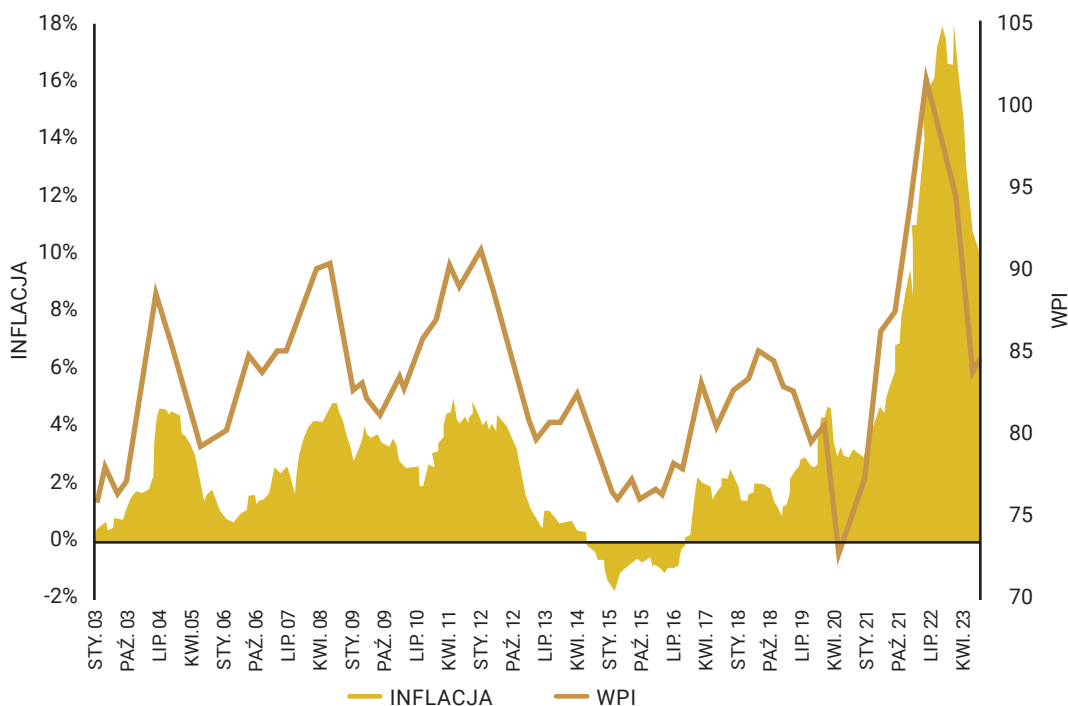

Rys. 18. Inflacja cen towarów, usług i żywności.

Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP, dane GUS

Dalszy powrót do celu inflacyjnego będzie prawdopodobnie trudniejszy niż pierwsza faza procesu dezinflacji. Inflacja CPI zrównała się z bazową, co świadczy o tym, że inflacja w Polsce zaczyna mieć charakter głównie popytowy. W takiej sytuacji wspierająco na dalszy wzrost cen będzie działał wzrost wynagrodzeń i wspomniana już wcześniej 20% podwyżka płacy

minimalnej oraz wzrost niektórych świadczeń społecznych. Początek 2024 r. najprawdopodobniej przyniesie dalsze spadki inflacji ze względu na bardzo silny efekt bazy, jednak na wiosnę 2024 r. zjawiska te najprawdopodobniej ulegną osłabieniu. Na odwrócenie trendu dezinflacji wskazywał wzrost poziomu wskaźnika przyszłej inflacji na przełomie III i IV kwartału 2023 r.

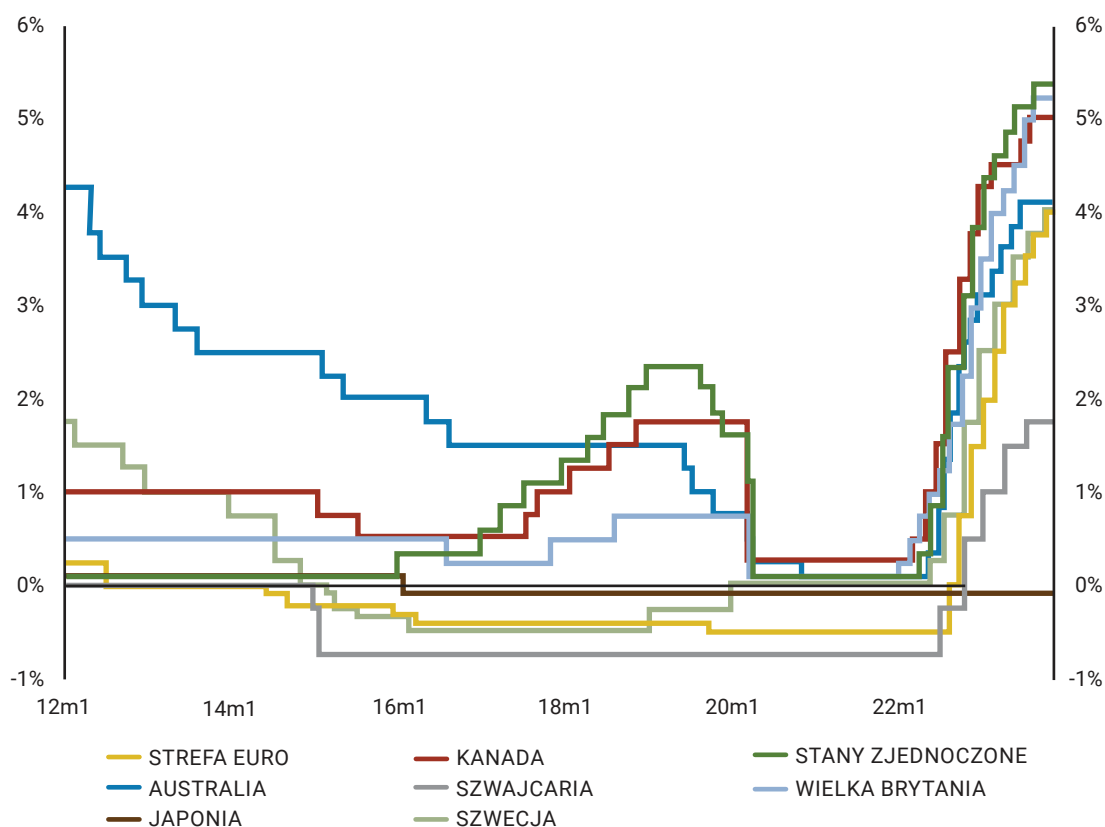

Rys. 19. Wskaźnik Przyszłej Inflacji (październik 2023 r.)

Źródło: BIEC

Zawirowania na rynku surowców energetycznych, okresowe osłabienie złotego i wzrost niepewności przełożyły się na ponowne nasilenie oczekiwań inflacyjnych konsumentów i producentów. Z początkiem 2024 r. oczekiwania te uległy jednak stabilizacji. Nie zmienia to jednak faktu, że w najbliższych miesiącach wzmacniająco na inflację będzie działać dalsza stymulacja popytu konsumpcyjnego oraz wzrost kosztów prowadzenia działalności gospodarczej, a zwłaszcza kosztów pracy.

Po spadku inflacji do poziomu jednocyfrowego, RPP podjęła we wrześniu 2023 r. pierwszą od 12 miesięcy decyzję o obniżeniu stopy referencyjnej NBP z 6,75% do 6%, po czym w kolejnym miesiącu doszło do kolejnej – tym razem już mniejszej – obniżki stopy do poziomu 5,75%. W okresie tym większość banków centralnych albo dokonywała lekkich podwyżek stóp, albo utrzymywała stopy na niezmiennych poziomach po dokonaniu wcześniej cyklu podwyżek.

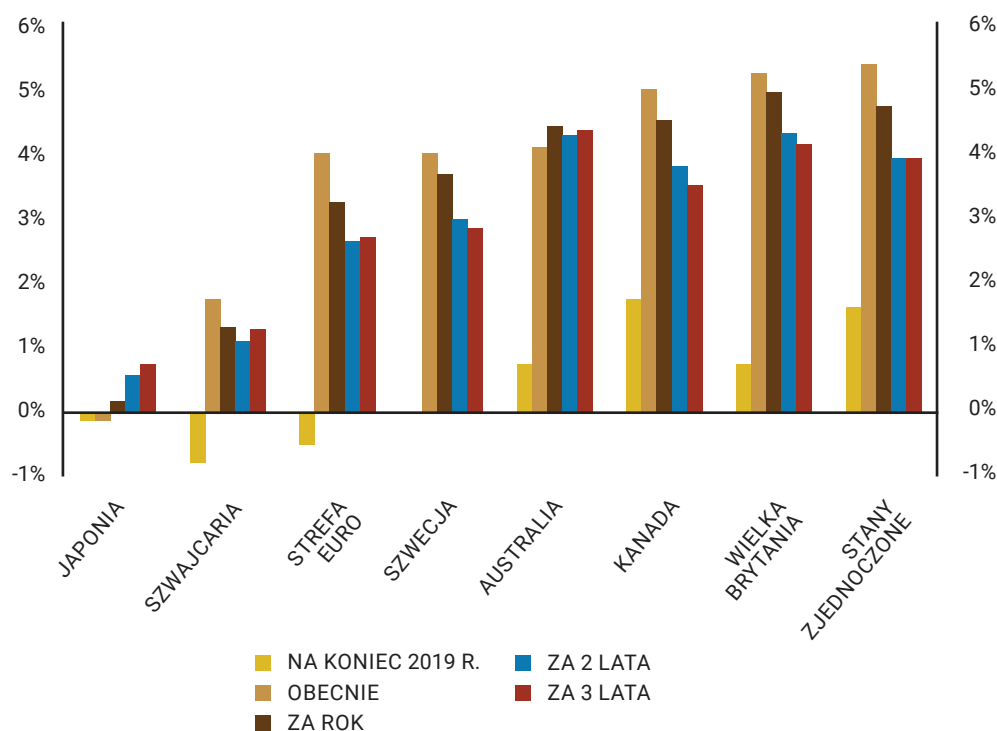

Rys. 20. Stopy procentowe wybranych banków centralnych gospodarek rozwiniętych

Źródło: Raport o inflacji NBP, XI 2023

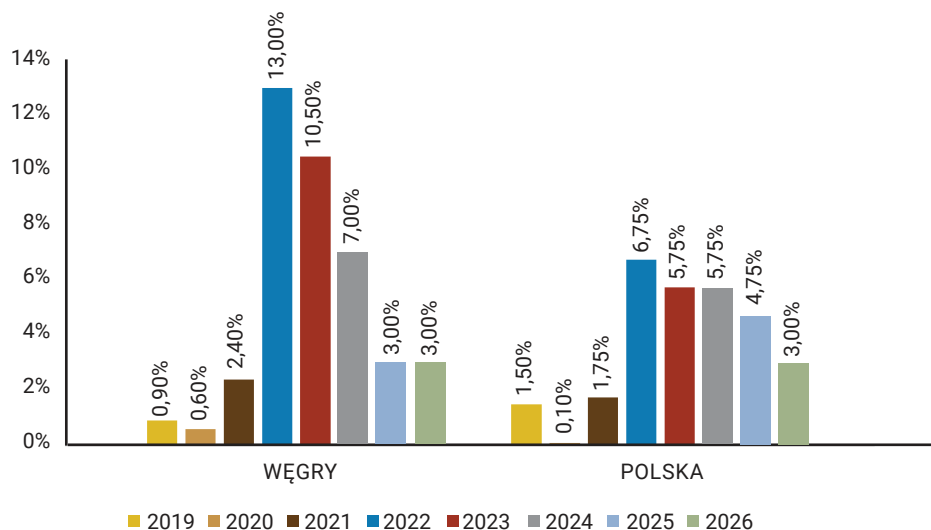
Pod wpływem gwałtownej redukcji stóp procentowych w Polsce, na początku IV kwartału 2023 r. doszło także do znaczącego przeszacowania oczekiwanej w perspektywie 2 lat wartości stawki WIBOR – do poziomu około 4,2% na koniec 2024 r. Jakkolwiek w dłuższym okresie przewiduje się, że stopy procentowe w wielu gospodarkach rozwiniętych prawdopodobnie nadal będą stopniowo obniżane, tempo tego spadku będzie coraz niższe, zaś finalnie poziom stóp prawdopodobnie będzie istotnie wyższy niż przed pandemią.

Podobne szacunki dotyczą gospodarek wschodzących – w tym Polski i Węgier, które zmagają się z inflacją kilkukrotnie wyższą niż wskazane powyżej kraje. Według szacunków S&P, stopy procentowe w Polsce będą spadały coraz wolniej i nie wrócą do poziomów z 2019 r. w horyzoncie prognozy.

Rys. 21. Przeszły, obecny i oczekiwany przez uczestników rynku poziom stóp procentowych banków centralnych w wybranych gospodarkach

Źródło: Raport o inflacji NBP, XI 2023

Rys. 22. Prognoza stóp procentowych w Polsce i na Węgrzech (2024–2026)

Źródło: Opracowanie własne ZBiA, dane S&P Global

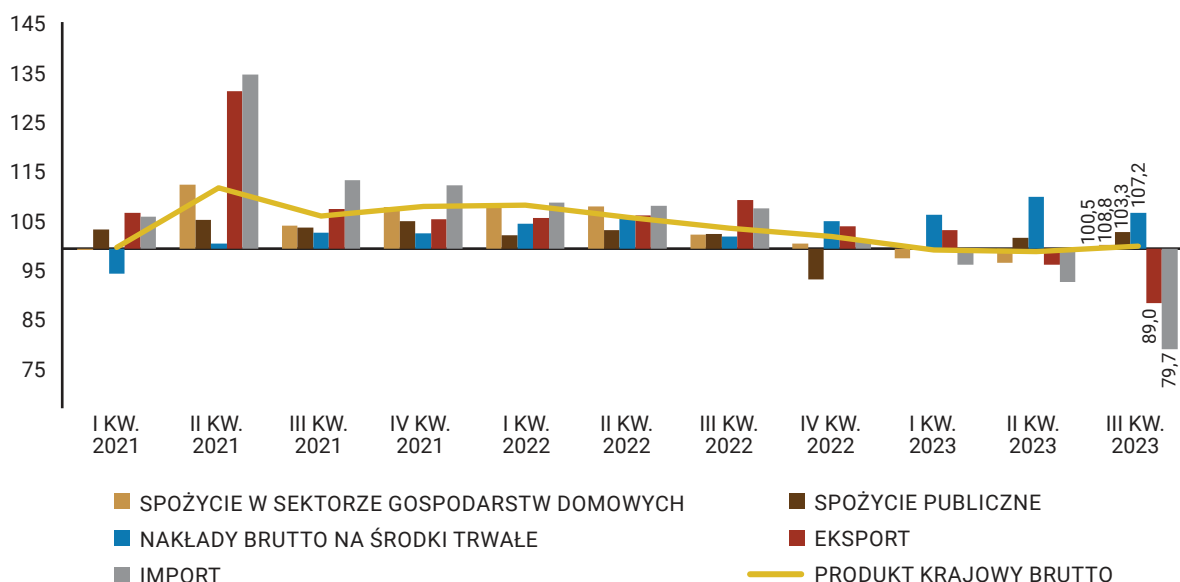
4. Dynamika PKB w III kwartale 2023 r. i składowe jej wzrostu

Według danych GUS produkt krajowy brutto niewyrównany sezonowo w III kwartale 2023 r. wzrósł o 0,5% r/r (w cenach stałych średniorocznych roku poprzedniego), po spadku w II kwartale o 0,6% r/r i w I kwartale o 0,3% r/r. Relatywnie skromny wzrost dynamiki PKB osiągnięty w III kwartale nie pozwolił (na razie) na nadrobienie dwóch kwartałów spadku PKB, w związku z czym roczna dynamika PKB w 2023 r. będzie najprawdopodobniej nieznacznie dodatnia.

Po znaczącym spadku **spożycia** gospodarstw domowych o 2,8% w II kwartale 2023 r., w III kw. odnotowano tu wzrost o 0,8%. Poprawie uległa także dynamika wzrostu spożycia publicznego – o 3,3% (wobec wzrostu o 2,2% r/r w kwartale drugim).

Wspierająco na PKB zadziałały także **inwestycje**, które zwiększyły się w III kw. o 7,2% (wobec wzrostu o 10,5% w II kw. 2023 r.). W III kwartale odnotowano bardzo silny spadek poziomu akumulacji – aż o 28,1% – co wskazuje na coraz szybszy proces redukcji **zapasów** w gospodarce.

Nadal rozczarowują wyniki **handlu zagranicznego**. O ile jeszcze w I kwartale 2023 r. eksport był znaczącym motorem wzrostu PKB, w II kwartale dynamika eksportu okazała się ujemna (na poziomie -2,7%). W III kwartale ta negatywna tendencja uległa jeszcze pogłębieniu – dynamika eksportu wyniosła -11%. Spadek importu był jeszcze głębszy – i wyniósł -20,3% (wobec -6,8% w II kwartale). Jako że spadek importu był głębszy od spadku eksportu, saldo eksportu netto było dodatnie i zadziało wspierająco na wzrost realny PKB (o 5,9 p. proc.).

Rys. 23. Struktura wzrostu PKB

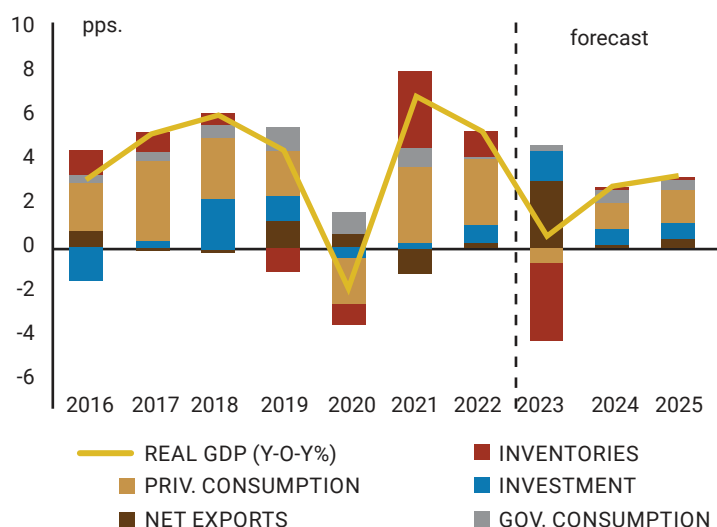
Źródło: Opracowanie własne ZBiA ZBP, dane GUS

Prognoza wzrostu PKB i inflacji na 2024–2025

Większość dostępnych obecnie prognoz przewiduje, że wzrost gospodarczy w Polsce przyspieszy w 2024 i 2025 r., wspierany przez odbicie konsumpcji prywatnej, dalszy wzrost inwestycji i dobre wyniki eksportu. Inflacja ma spadać, ale w 2024 r. nadal będzie najwyższa w EU. Przewiduje się, że wydatki publiczne pozostaną wysokie ze względu na planowane inwestycje w obronność i wydatki socjalne, co spowolni równoważenie budżetu sektora instytucji rządowych i samorządowych.

Jesienna prognoza gospodarcza Komisji Europejskiej dla Polski wskazuje, że w przyszłym roku głównym

motorem wzrostu będzie spożycie indywidualne, wspierane przez rosnące płace realne, dodatkowe publiczne wsparcie społeczne (800+) i słabnącą inflację. Eksport netto i zapasy będą miały zasadniczo neutralny wkład w tworzenie PKB w 2024 roku. Całoroczny wzrost w 2024 roku jest szacowany przez KE na 2,7%. W ocenie KE w 2025 r. wzrost gospodarczy w Polsce przyspieszy do 3,2%, wspierany przez dalszy silny wzrost spożycia prywatnego, rosnące inwestycje (w tym inwestycje finansowane przez UE) oraz rosnący eksport. Główne czynniki ryzyka dla prognozy to: inflacja oraz wolniejsze rozpoczęcie inwestycji finansowanych ze środków UE w nowym okresie programowania.

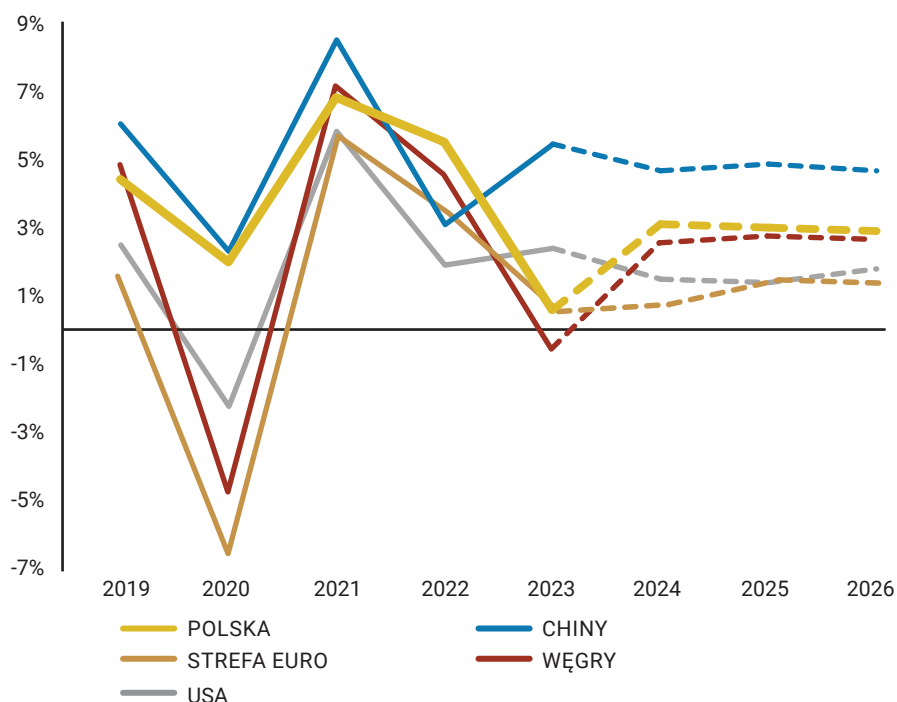

Rys. 24. Prognoza wzrostu PKB Polski w latach 2023–2025 wg szacunków Komisji Europejskiej

Źródło: Jesienna prognoza gospodarcza KE

Nieco bardziej optymistycznie wzrost PKB Polski w latach 2024–2025 oszacowali **analitycy S&P**. Według ich ocen, w latach 2024–2026 roczne tempo wzrostu

polskiej gospodarki będzie oscylowało na poziomie ok. 3% r/r. – czyli blisko dwukrotnie powyżej wyniku strefy euro.

Rys. 25. Prognoza wzrostu PKB wybranych gospodarek w latach 2023–2026 wg szacunków S&P

Źródło: Opracowanie własne ZBiA, dane S&P Global

Warto w tym kontekście zauważyć, że przewidywany przez S&P skumulowany wzrost gospodarczy w latach 2019–2026 w Polsce osiągnie poziom 31,9%. W tym czasie gospodarka chińska urośnie o prawie 50%.

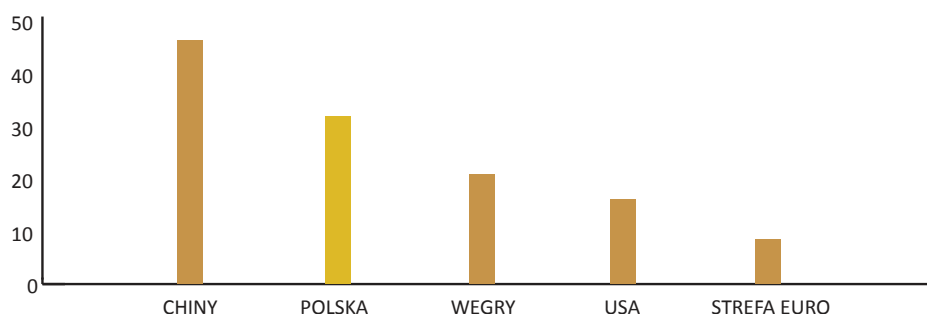
Nieco mniej optymistycznie w tym kontekście przedstawia się prognoza inflacji dla Polski. Zgodnie z listopadową prognozą gospodarczą KE, w 2024 r. Polska będzie liderem wzrostu inflacji w EU ze średniorocznym wzrostem około 6,2%. Dopiero w 2025 r. inflacja ma spaść do

3,8%, czyli wciąż powyżej celu NBP. Silny wzrost płać ma utrzymać presję cenową w usługach na podwyższonym poziomie w całym horyzoncie prognozy.

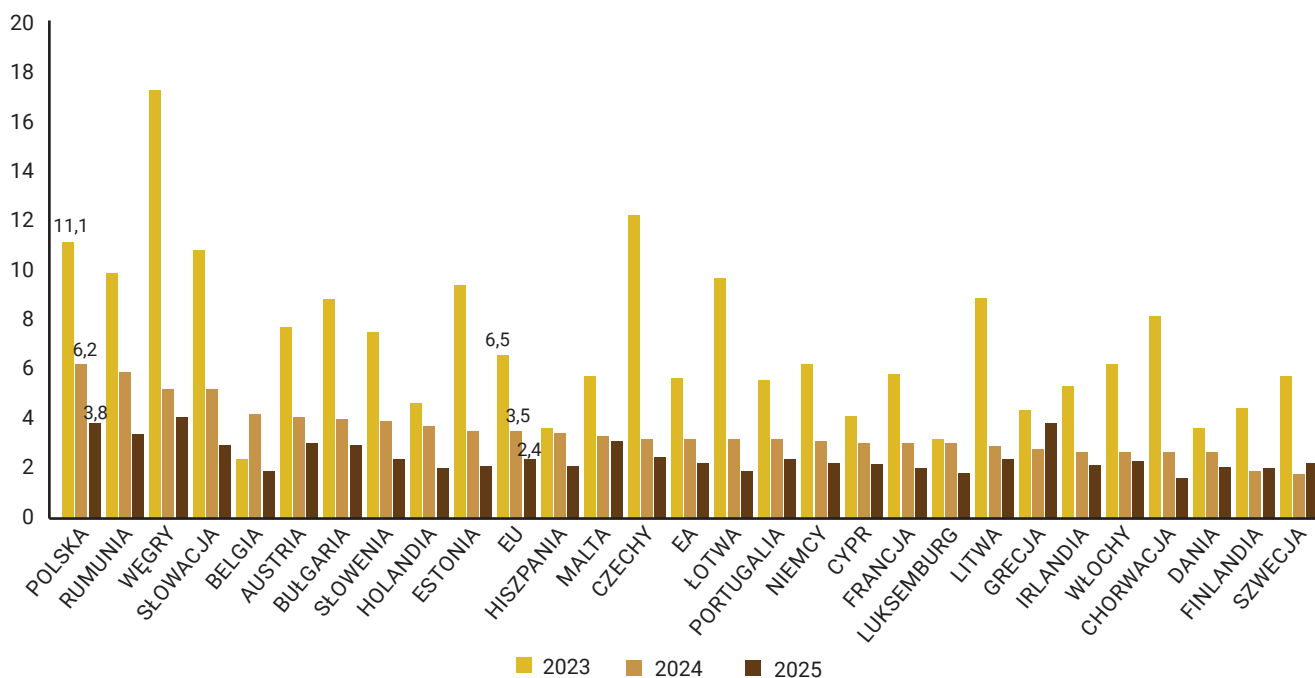
Zdecydowanie bardziej optymistyczny w swych ocenach jest NBP, który w listopadowej projekcji inflacji założył średnioroczne tempo wzrostu cen w 2024 r.

na poziomie 4,6%, zaś w kolejnym roku – 3,7%. Według szacunków banku centralnego, przy stopie referencyjnej na poziomie 5,75% inflacja CPI powróci do przedziału odchył od celu pod koniec horyzontu bieżącej projekcji – czyli w 4 kwartale 2025 r. W tym także okresie inflacja bazowa będzie nieustająco wyższa od poziomu inflacji CPI.

Rys. 26. Przewidywany skumulowany wzrost PKB wybranych gospodarek w okresie 2019–2026

Źródło: Opracowanie własne ZBiA, dane S&P Global

Rys. 27. Prognoza Inflacji w EU w latach 2023–2025

Źródło: opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane: Jesienna prognoza gospodarcza KE

Sytuacja sektora bankowego w III kwartale 2023 r.

Wprowadzenie

W III kwartale 2023 r. Rada Polityki Pieniężnej, po roku od podwyższenia stopy referencyjnej do poziomu 6,75% obowiązującej w okresie wrzesień 2022 – sierpień 2023, podjęła decyzję o obniżce stóp procentowych. We wrześniu 2023 r. wysokość stopy referencyjnej ustalona została na poziomie 6,00%, zaś na październikowym posiedzeniu podjęto decyzję o obniżeniu jej o kolejne 25 pb. do poziomu 5,75%. Oznacza to, że w III kwartale 2023 r. sektor bankowy funkcjonował nadal w warunkach wysokich stóp procentowych, tym bardziej, że ich obniżka we wrześniu i październiku 2023 r. działa z pewną inercją. Przełożyło się to na rekordowo wysokie (nominalnie) wyniki finansowe netto, ale również na bardzo słabą akcję kredytową. Pogarszanie się akcji kredytowej nie zostało zahamowane przez program „Bezpieczny kredyt 2%”. Portfel kredytów dla sektora niefinansowego zbliżony jest do poziomów z marca 2020 r. (ok. 1.100 mld zł). Jest to m.in. pokłosiem słabej koniunktury w gospodarce, nadal uporczywie wysokiej inflacji, bardzo niskiego poziomu inwestycji (czemu nie sprzyja brak przyznania środków w ramach KPO), utrzymującej się wysokiej niepewności związanej z ryzykiem geopolitycznym oraz niestabilności przepisów prawa.

III kwartał 2023 r. to również czas kampanii przedwyborczej, podczas której ówczesnie rządzący zgłosili zapowiedź przedłużenia wakacji kredytowych na 2024 r. z zastosowaniem „ograniczonych kryteriów dostępowych”, co w rzeczywistości okazało się tylko pozorowanym kryterium, albowiem dostęp do tego mechanizmu pozostawałby otwarty dla dominującej części kredytobiorców – bez względu na to, czy faktycznie takiego wsparcia by potrzebowali. Według szacunku Zespołu Badań i Analiz ZBP propozycja rządu wiązałaby się z kosztem dla sektora na poziomie ok. 5,54–6,38 mld zł.

W kontekście pojawiających się propozycji kontynuacji wsparcia kredytobiorców w związku z nadal wysokimi stopami procentowymi, Zespół Badań i Analiz ZBP w niniejszym raporcie przeprowadził wielowymiarową symulację dotyczącą porównania mechanizmu wsparcia kredytobiorców w ramach istniejącego rozwiązania – Funduszu Wsparcia Kredytobiorców a wakacjami kredytowymi.

W perspektywie oczekiwanego uzyskania przez Polskę środków w ramach Krajowego Planu Odbudowy oraz konieczności transformacji gospodarki, Zespół Badań i Analiz przeprowadził analizy dotyczące potencjału kredytowego polskiego sektora bankowego, ale również oszacowania luki w finansowaniu. ZBiA zwrócił szczególną uwagę na istotny

spadek akcji kredytowej w bankach i alokowanie wolnych środków w instrumenty dłużne – głównie w obligacje Skarbu Państwa oraz w obligacje PFR i BGK. Jak wskazują analizy Standard & Poor's Global, skala zaangażowania polskiego sektora bankowego w finansowanie długu skarbu państwa jest jedną z najwyższych w Europie i powoduje pewne ryzyka¹.

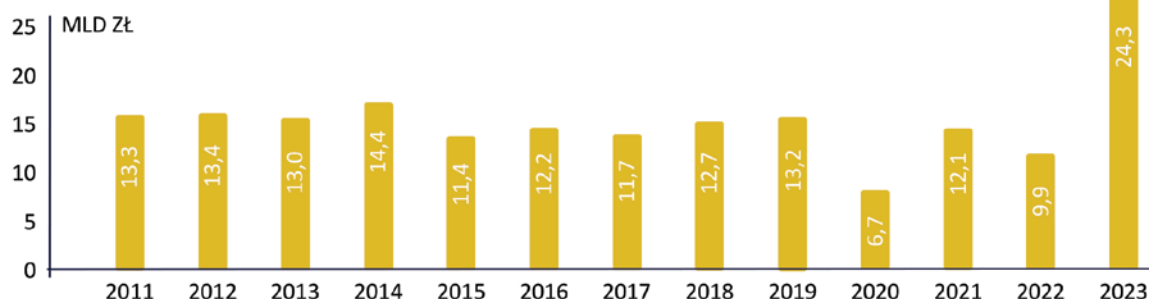
Przeprowadzona analiza zwraca również uwagę na zdolność sektora bankowego do finansowania gospodarki w kontekście posiadanych przez sektor zasobów kapitałowych. Banki w Polsce znajdują się pod olbrzymią presją obciążeń o charakterze podatkowym i parafiskalnym, które znacząco obniżają możliwości pozyskiwania kapitału od inwestorów giełdowych, ale również nie pozwalają na budowanie wymaganego poziomu kapitałów poprzez wzrost organiczny.

1. Wyniki sektora bankowego po 10 miesiącach 2023 r.

Po 10 miesiącach 2023 r. sektor bankowy odnotował rekordowy WFN na poziomie 24,3 mld zł. Wynik ten jest wyższy w ujęciu r/r o 14,43 mld zł, a zatem o 145,6%.

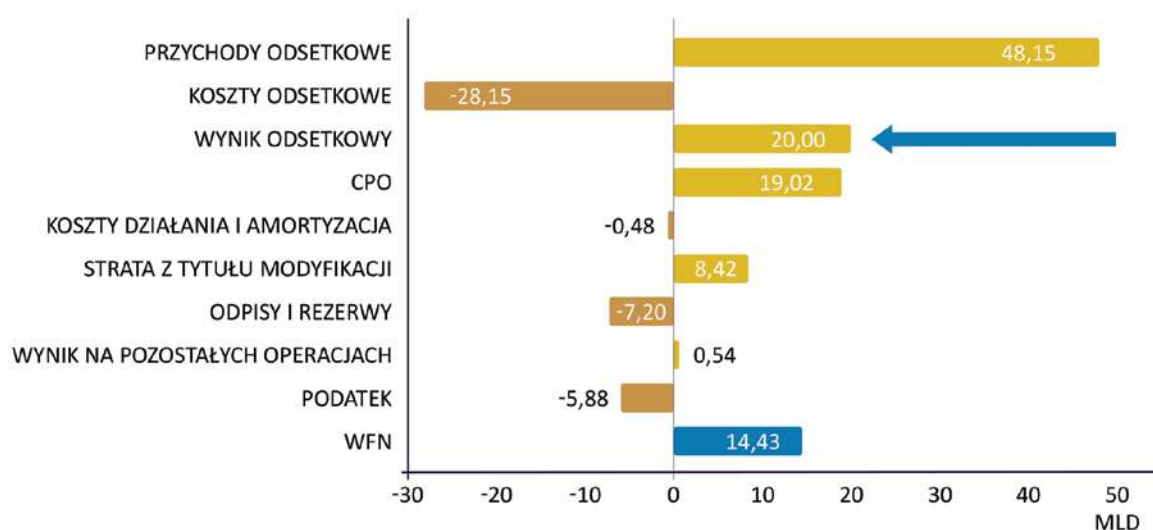
W ujęciu r/r przychody odsetkowe wzrosły w 2023 r. o 48,15 mld zł, zaś koszty odsetkowe wzrosły o 28,15 mld zł. Przełożyło się to na wzrost wyniku odsetkowego o 20 mld zł r/r. Wynik ten był jednocześnie motorem napędowym wzrostu wyniku finansowego netto. Czynnikiem wpływającym na wzrost wyniku finansowego było również wcześniejsze utworzenie przez banki rezerw na wakacje kredytowe. W rezultacie w ujęciu r/r zysk z tytułu modyfikacji (ok. 0,6 mld zł) jest wyższy niż w październiku 2022 r. o 8,42 mld zł (w X 2022 r. strata z tytułu modyfikacji osiągnęła poziom –7,81 mld zł). W trakcie pierwszych dziesięciu miesięcy 2023 r. banki utworzyły rezerwy i odpisy na poziomie 18,1 mld zł wobec 10,87 w X 2022 r. Wyższy nominalny WF przełożył się również na zwiększone obciążenie podatkiem dochodowym, który po 10 miesiącach 2023 r. osiągnął poziom ponad 12,4 mld zł i był wyższy r/r o 5,88 mld zł. Przeprowadzona analiza wskazuje, że głównym czynnikiem wzrostu WFN były istotnie wyższe przychody odsetkowe. W warunkach już obniżonych i oczekiwanych dalszych spadków stóp procentowych w kolejnych miesiącach, wyniki banków mogą ulec istotnemu zmniejszeniu.

¹ S&P: Europe's Sovereign-Bank Nexus: Old Habits, New Risks

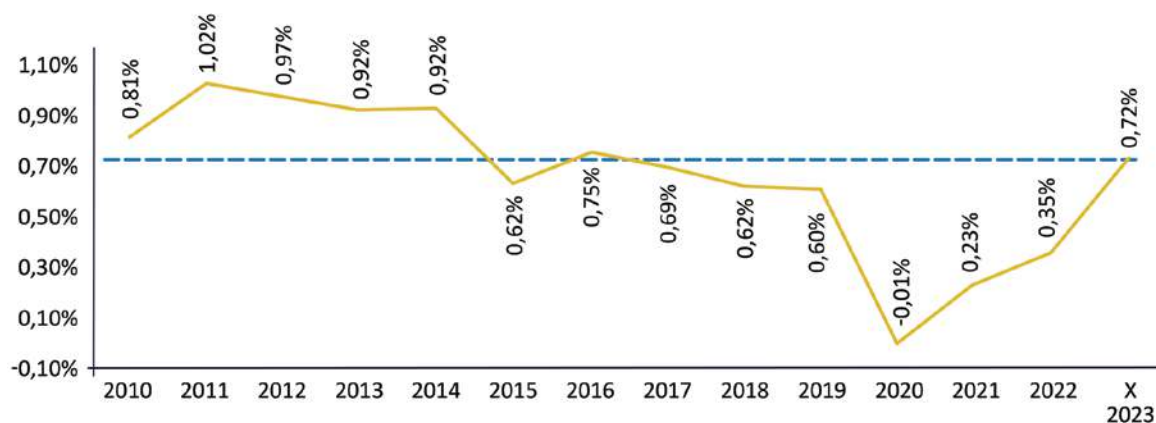
Rys. 1. Wynik finansowy netto – stany na koniec października

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Rys. 2. Dekompozycja wyniku finansowego netto (X 2023 do X 2022)

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

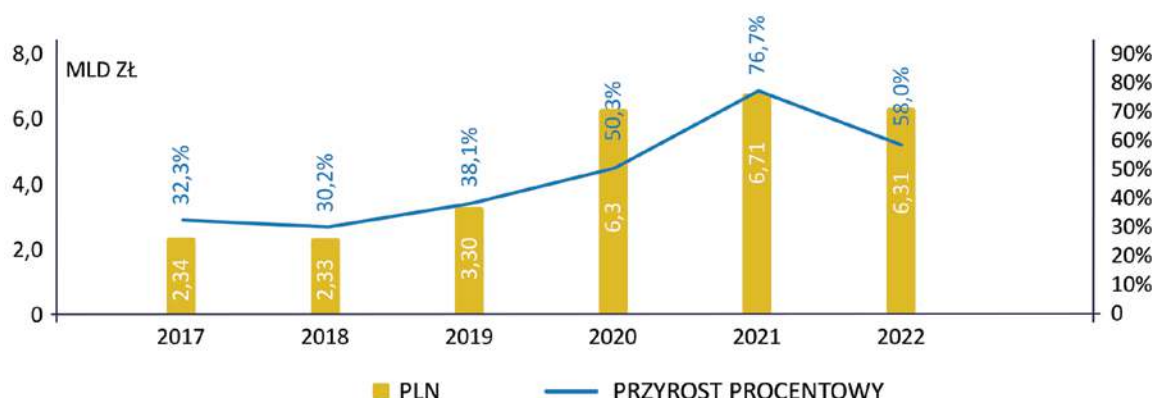

Rys. 3. Wynik finansowy netto jako procent PKB

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Choć nominalny poziom WF netto po 10 miesiącach 2023 r. jest istotnie wyższy niż we wcześniejszych latach, w relacji do PKB znajduje się on na poziomie wyraźnie niższym niż w latach 2010–2014. Zmniejszenie poziomu zysku netto sektora bankowego w relacji do rozwijającej się gospodarki istotnie zmniejsza zdolność banków do finansowania jej potrzeb inwestycyjnych, co będzie miało istotne znaczenie w kolejnych miesiącach w związku z koniecznością transformacji gospodarki oraz perspektywą napływu środków w ramach KPO.

Bieżący WF netto sektora bankowego na poziomie 24,34 mld zł wg. prognoz Zespołu Badań i Analiz ZBP nie wzrośnie istotnie w dwóch ostatnich miesiącach 2023 r., przede wszystkim ze względu na istotny wzrost rezerw i odpisów dokonywanych w ostatnim miesiącu każdego roku. W latach 2017–2019 poziom rezerw i odpisów w trakcie dwóch ostatnich miesięcy roku wzrastał o 2,3–3,3 mld zł, co stanowiło wzrost o 30–38%. W latach 2020–2022 w ostatnich dwóch miesiącach wzrost rezerw był znacznie wyższy i osiągał poziom 6,3–6,7 mld zł, co oznaczało wzrost o 50–77%.

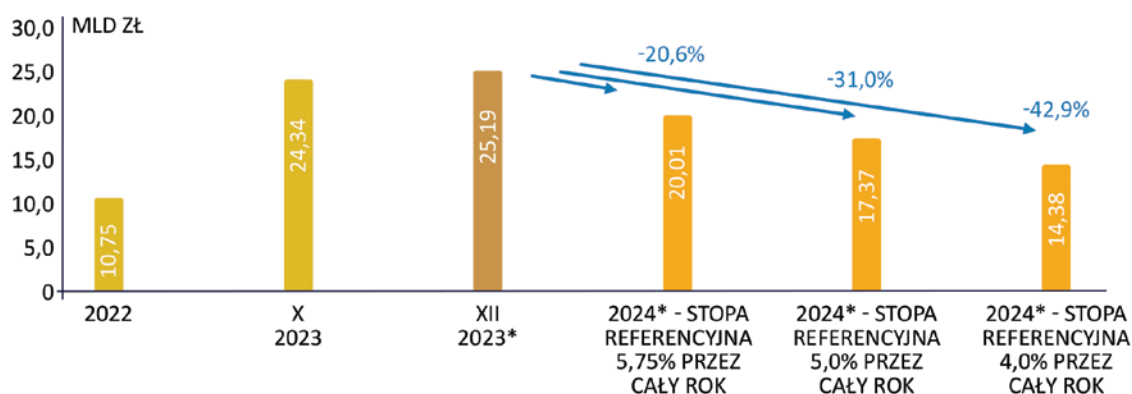

Rys. 4. Wzrost rezerw i odpisów w ostatnich dwóch miesiącach poszczególnych lat

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

W związku z powyższym ZBiA przewiduje, że WF netto na koniec 2023 r. osiągnie poziom ok. 25,2 mld zł. Przeprowadzona symulacja WF netto w zależności od wysokości stóp procentowych wskazuje na jego wysoką wrażliwość na przewidywane obniżki stopy referencyjnej w kolejnych miesiącach 2024r. W przypadku utrzymania stopy referencyjnej w 2024 r. na bieżącym poziomie (5,75%) WF netto sektora bankowego zmniejszy się o 20,6% i osiągnie poziom ok. 20 mld zł. W przypadku utrzymania przez cały rok stopy

referencyjnej na poziomie 5%, WF sektora osiągnie poziom 17,4 mld zł, zaś przy stopie referencyjnej na poziomie 4% obowiązującej w całym roku – WF netto osiągnie poziom 14,4 mld zł i będzie niższy w stosunku do przewidywanego WF netto sektora bankowego na koniec 2023 r. o blisko 43%. Na potrzeby analizy przyjęto założenie, że łączne przyszłe koszty związane z kredytami CHF (58 mld zł) będą rozłożone równomiernie w okresie trzech lat (2023–2025) po 19,33 mld zł rocznie.

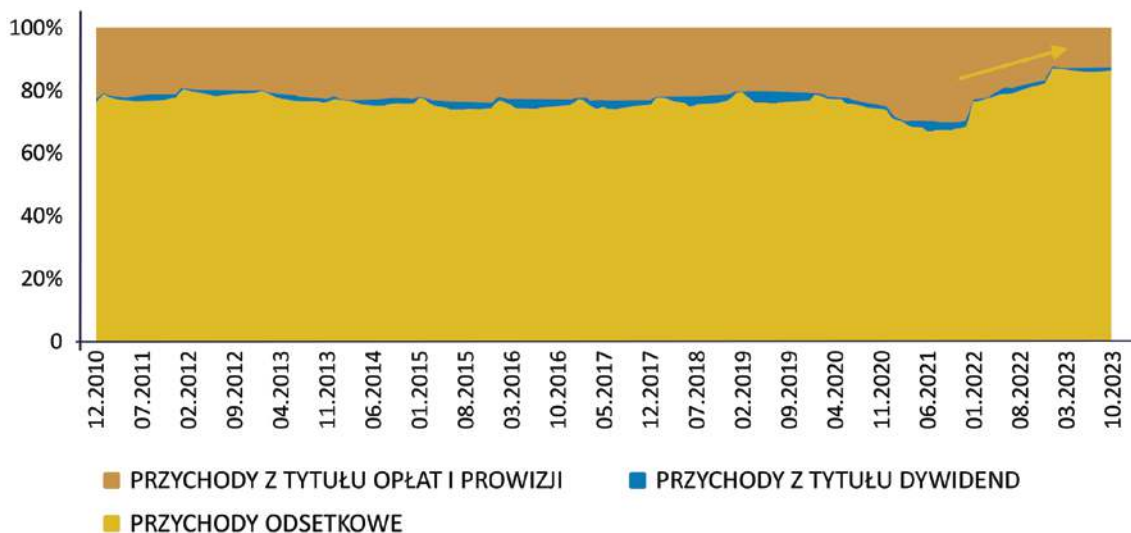
Rys. 5. Projekcja WF netto w warunkach spadających stóp procentowych

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Wpływ na przewidywaną silną deprecjację WF banków w kontekście oczekiwanego spadku stóp procentowych ma struktura przychodów banków. W okresie 2010 – VI 2020 udział przychodów odsetkowych w łącznych przychodach banków osiągał średni

poziom 76,4%. Na skutek obniżki stóp procentowych w latach 2020–2021, udział przychodów odsetkowych w łącznych przychodach banków zmniejszył się do poziomu 68,4%. W 2023 r. przychody odsetkowe stanowią aż 86,4% łącznych przychodów banków.

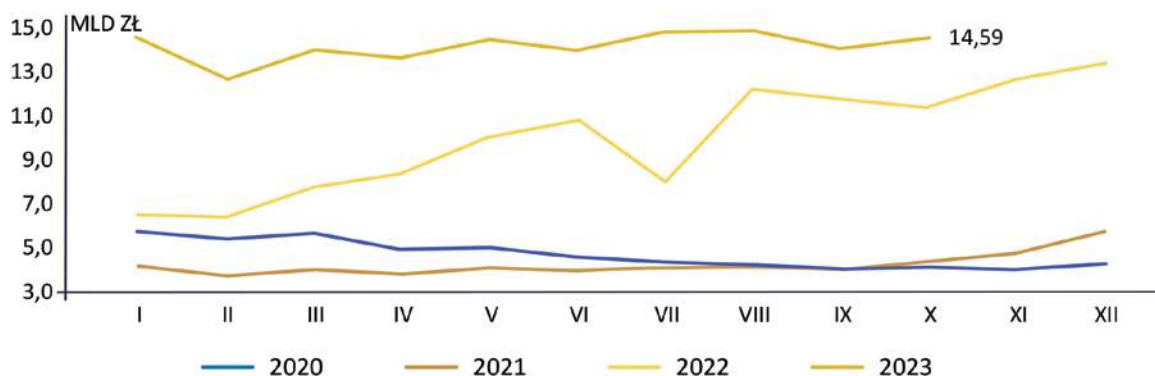

Rys. 6. Struktura przychodów sektora bankowego

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Po dynamicznym wzroście miesięcznych przychodów odsetkowych w 2022 r. w 2023 r. ich poziom ustabilizował się i przyjmuje wartości ok. 14 mld zł.

Po 10 miesiącach 2023 r. przychody odsetkowe osiągnęły poziom 141,52 mld zł i były wyższe r/r o 48,15 mld zł (51,6%).

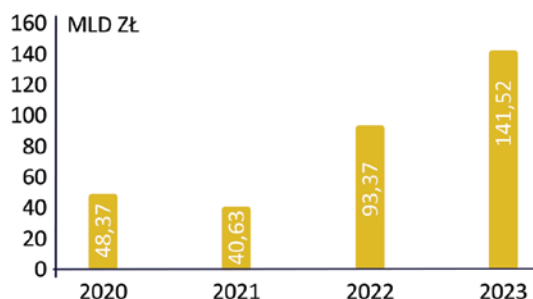

Rys. 7. Przychody odsetkowe w ujęciu miesięcznym

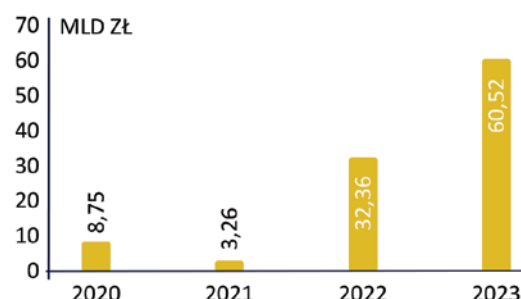
Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

W 2023 r. ustabilizował się również poziom miesięcznych kosztów odsetkowych. W ujęciu miesięcznym wynosiły one około 6 mld zł (6,2 mld zł w październiku

2023), zaś ich skumulowana wartość po 10 miesiącach 2023 r. osiągnęła poziom 60,52 mld zł i była wyższa r/r o 28,15 mld zł, tj. o 87%.

Rys. 8. Przychody odsetkowe – stan na koniec X

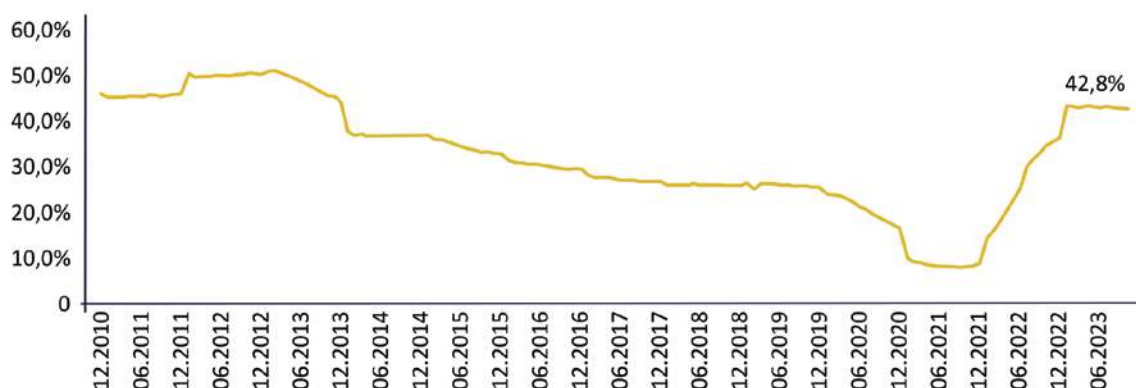
Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Rys. 9. Koszty odsetkowe – stan na koniec X

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

W rezultacie stabilizacji przychodów odsetkowych i kosztów odsetkowych w 2023 r., relacja kosztów odsetkowych do przychodów odsetkowych od początku 2023 r. utrzymuje się na stabilnym poziomie

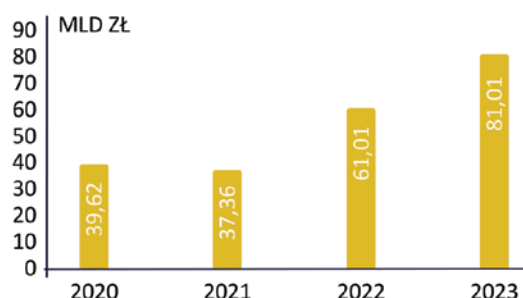
ok. 42–43% i jest wyraźnie wyższa niż we wcześniejszych latach. Oznacza to, że aby pozyskać 1 zł przychodów odsetkowych bank musi zapłacić 0,43 zł odsetek deponentom środków.

Rys. 10. Koszty odsetkowe w relacji do przychodów odsetkowych w okresie XII 2010–X 2023

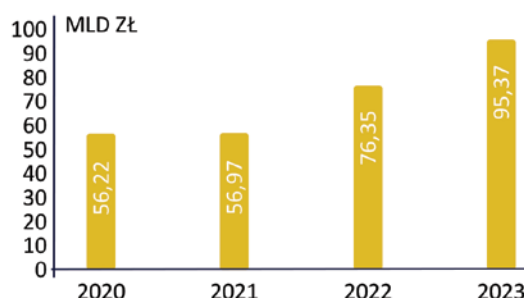
Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

W III kwartale 2023 r. miesięczny wynik odsetkowy sektora bankowego ustabilizował się na poziomie ok. 8,5 mld zł, zaś jego skumulowana wartość po 10 miesiącach wyniosła 81,01 mld zł. Oznacza to, że wynik odsetkowy po 10 miesiącach 2023 był wyższy r/r o 20 mld zł, tj. o 32,8%.

Miesięczne całkowite przychody operacyjne (CPO) w okresie VII – X 2023 r. osiągały poziom ok. 10 mld zł, zaś ich skumulowana wartość po 10 miesiącach br. wyniosła 95,37 mld zł i była wyższa r/r o 19 mld zł, tj. o niespełna 25%.

Rys. 11. Wynik odsetkowy – stan na koniec X

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

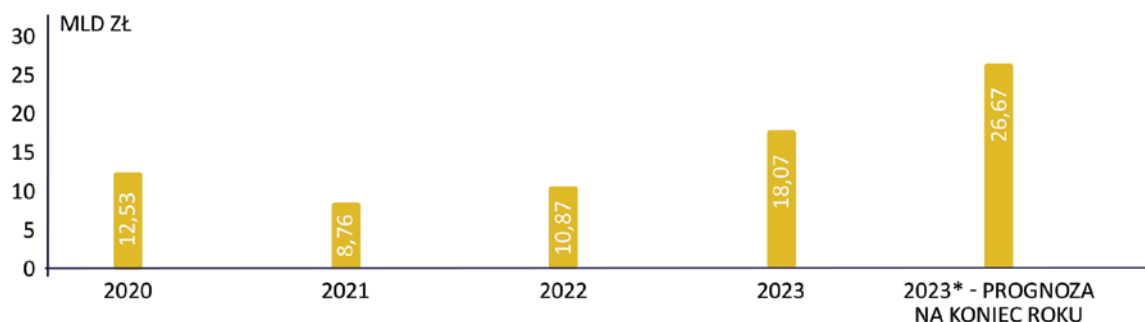
Rys. 12. CPO - stan na koniec X

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Po 10 miesiącach 2023 r. rezerwy i odpisy osiągnęły poziom 18,07 mld zł i były wyższe r/r o 7,2 mld zł, tj. o 66,2%. Do końca roku 2023 r. rezerwy i odpisy będą wzrastały, tym bardziej że w latach 2017–2022 średni przyrost rezerw i odpisów w dwóch ostatnich

miesiącach roku wynosił średnio 47,6%. W rezultacie na koniec 2023 r. odpisy i rezerwy zawiązane przez banki mogą osiągnąć poziom 26,7 mld zł, co będzie oznaczało wzrost r/r aż o 55,2%.

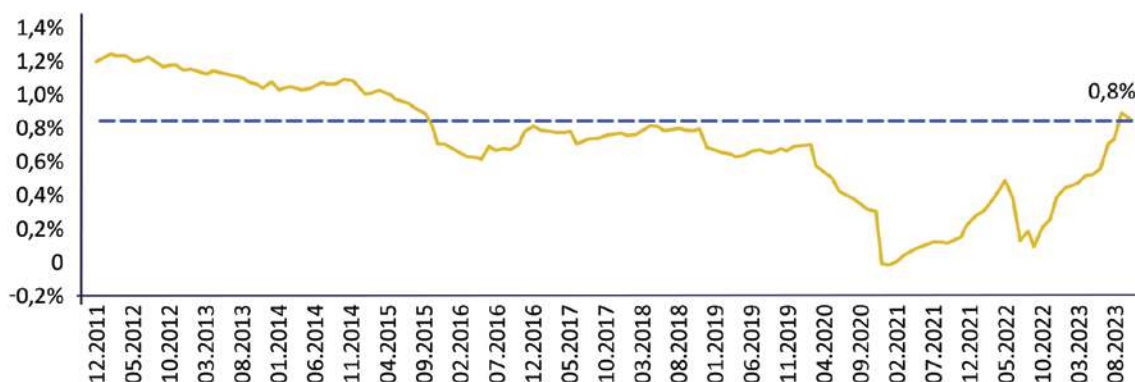

Rys. 13. Odpisy i rezerwy – stan na koniec roku

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Pomimo wysokich nominalnych WF netto, na skutek wysokich obciążeń o charakterze fiskalnym i parafiskalnym, trwających sporów prawnych dotyczących kredytów frankowych i nakładanych na sektor bankowy ad hoc kolejnych kosztów i obciążeń (np. wakacje kredytowe) rentowność banków utrzymuje się na

poziomie wyraźnie niższym niż w latach 2010–2015. Wskaźnik ROA (obliczony w formule ciągnionej za ostatnie 12 miesięcy) w X 2023 r. osiągnął poziom 0,8%. To wartość wyraźnie wyższa niż w trakcie ostatnich trzech lat, ale jednocześnie znacząco niższa niż w 2012 r. (1,2%).

Rys. 14. ROA – ciągniona za ostatnie 12 miesięcy

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Jak zauważa Narodowy Bank Polski w ostatnim raporcie o stabilności systemu finansowego, od 2016 r. utrzymuje się sytuacja, w której koszt kapitału banków jest wyższy od stopy zwrotu z zainwestowanego kapitału. Oznacza to sytuację, w której inwestorzy nie uzyskują stopy zwrotu z kapitału pozwalającej na pokrycie jego kosztu. Sytuacja taka prowadzi do ograniczenia możliwości pozyskania przez banki kapitału za pośrednictwem giełdy i skazuje je na wzrost organiczny. Wg stanu na koniec czerwca 2023 r. koszt kapitału banków wynosi 12,2%, zaś ROE nie przekracza 11%.

Mimo rekordowych dochodów odsetkowych banków w 2022–2023 r. wysoki poziom obciążeń podatkowych i parafiskalnych sektora bankowego powiększony o rezerwy z tytułu kredytów CHF oraz koszty związane z wakacjami kredytowymi sprawiły, że stopa zwrotu z kapitału banków w Polsce na poziomie 7,3% była najniższa wśród krajów Europy Środkowo-Wschodniej (EŚW).

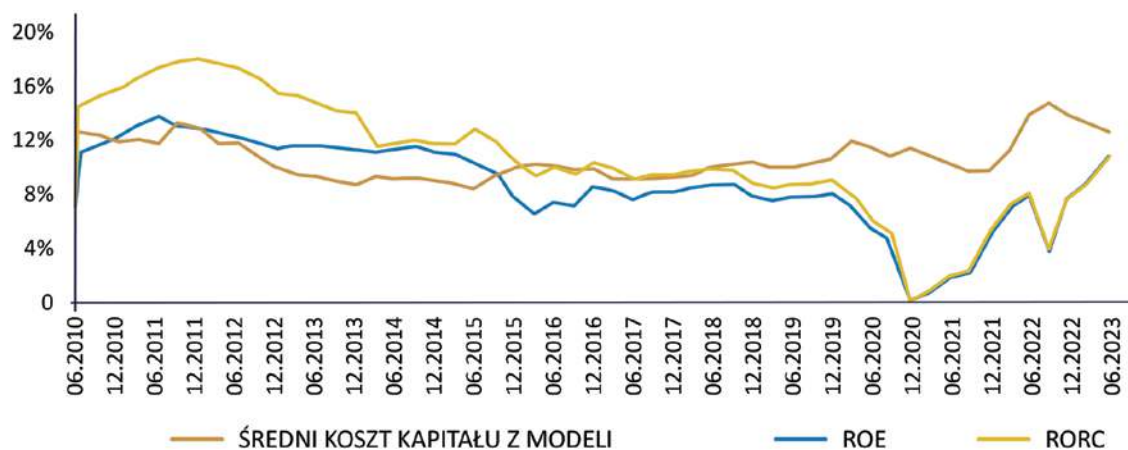
W ocenie Narodowego Banku Polskiego, średnie roczne wyniki finansowe banków w latach 2023–2025

nie przekroczyć 20 mld zł i nie powinny być niższe niż 7,5 mld zł.

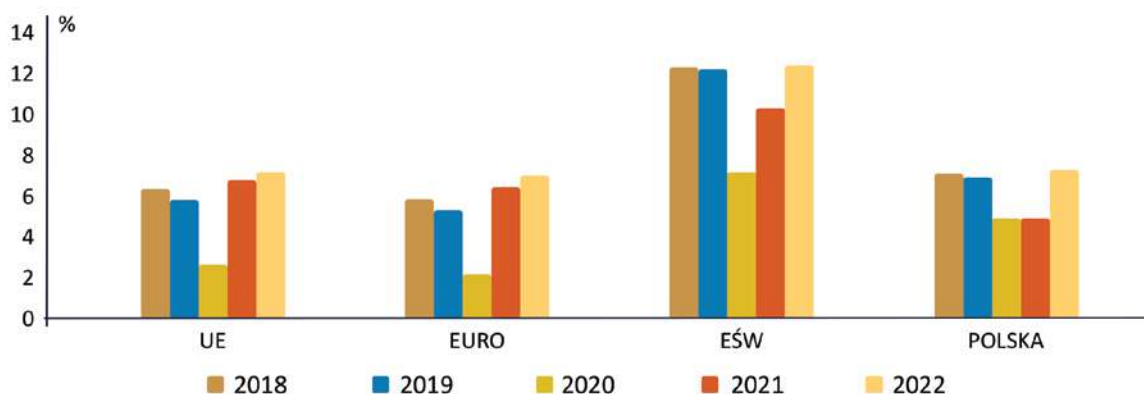
W przypadku realizacji scenariusza szokowego

i kosztów ryzyka prawnego łączny średni wynik finansowy banków w latach 2023-2025 byłby nieznacznie niższy niż w 2022 r. Straty finansowe poniosłyby banki o udziale 22% w aktywach sektora.

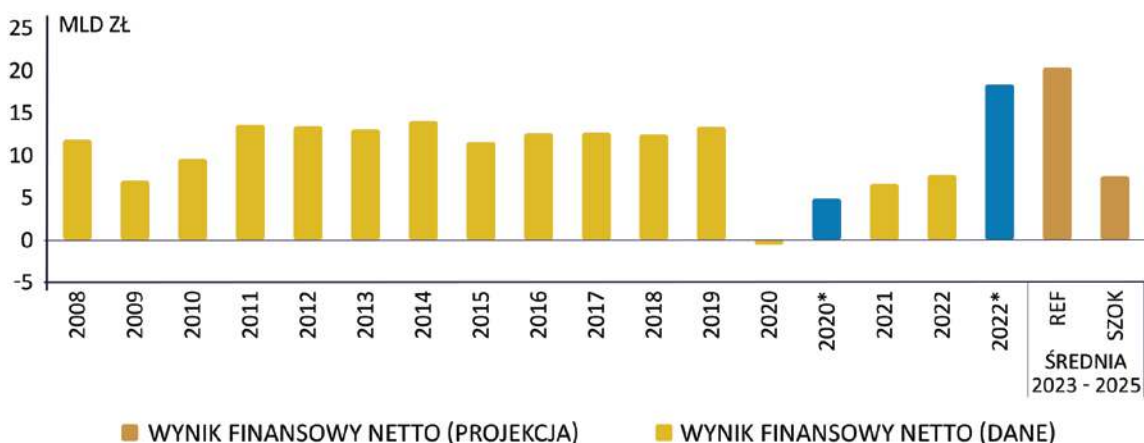
Rys 15. Szacowany koszt kapitału banków notowanych na GPW na tle rentowności

Źródło: NBP, Raport o Stabilności Systemu Finansowego, grudzień 2023

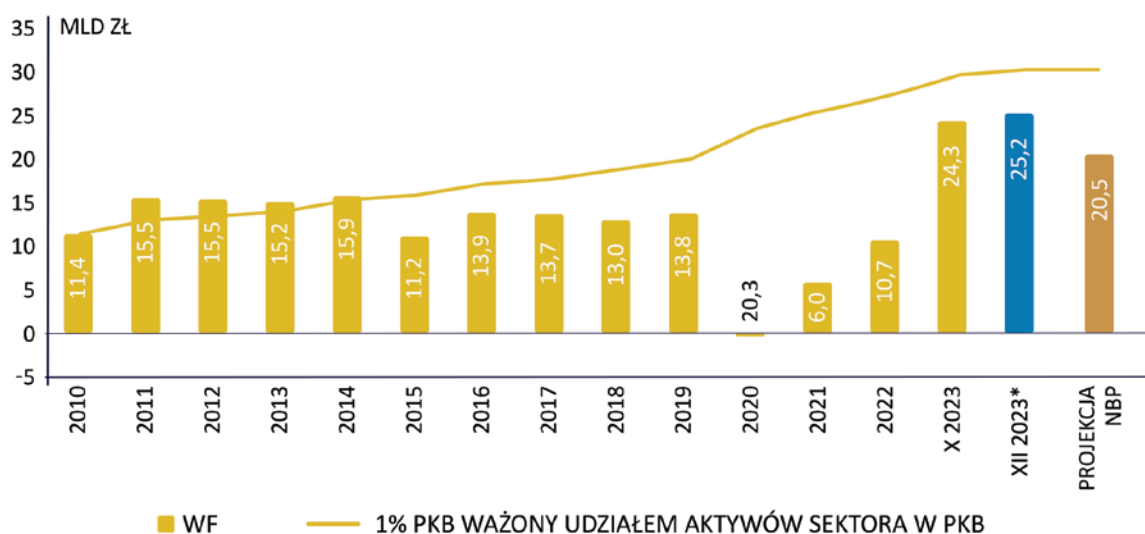
Rys. 16. Stopa zwrotu z kapitału własnego sektorów bankowych krajów UE na koniec 2022 r.

Źródło: NBP, raport o Rozwoju systemu finansowego w Polsce w 2022 r., listopad 2023

Rys. 17. Projektacja wyniku finansowego netto banków – test warunków skrajnych

Źródło: NBP, Raport o Stabilności Systemu Finansowego, grudzień 2023

Rys. 18. Wymagany WFN polskich banków w porównaniu do 1% PKB ważony udziałem aktywów w PKB (ROA = 1%)

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

W scenariuszu referencyjnym – przy braku dodatkowych kosztów wakacji kredytowych i innych nadzwyczajnych obciążeń (poza zwiększeniem rezerw na ryzyko CHF) – średni wynik finansowy byłby o 76% wyższy niż w okresie 12 miesięcy do czerwca 2023 r. Głównym czynnikiem pozytywnie wpływającym na wyniki finansowe banków byłby nadal wysokie wyniki odsetkowe (założono stały poziom stóp w horyzoncie scenariuszy). Odpisy na ryzyko prawne byłby nadal bardzo wysokie – w scenariuszu szokowym banki musiałyby zwiększyć rezerwy o 130%, a w referencyjnym – o 90% (w porównaniu ze stanem na koniec VI 2023 r.).

Począwszy od 2015 roku sektor bankowy w Polsce cierpi na chroniczny niedobór wyniku finansowego. Aby banki mogły zachować zdolność do finansowania gospodarki konieczny jest również wzrost kapitałów własnych. W warunkach trudności z ich pozyskaniem przez giełdę, banki skazane są na wzrost organiczny. Oznacza to, że powinny one mieć możliwość wypracowania zysków na takim poziomie, aby możliwe było zwiększenie kapitałów na poziomie adekwatnym do potrzeb rozwijającej się gospodarki. Aby zachować wskaźnik ROA na poziomie 1% PKB ważonego udziałem aktywów sektora bankowego w PKB od 2015 r. wyniki osiągnięte przez banki powinny być znacząco wyższe. Wg. prognoz ZBiA ZBP WF netto sektora bankowego na koniec 2023 r. osiągnie poziom 25,2 mld zł, wobec wymaganego dla zapewnienia ROA na poziomie 1% w wysokości 30,85 mld zł, co oznacza niedobór WF netto na poziomie 5,7 mld zł (co stanowi +/- odpowiednik rocznych kosztów banków w związku z wakacjami kredytowymi).

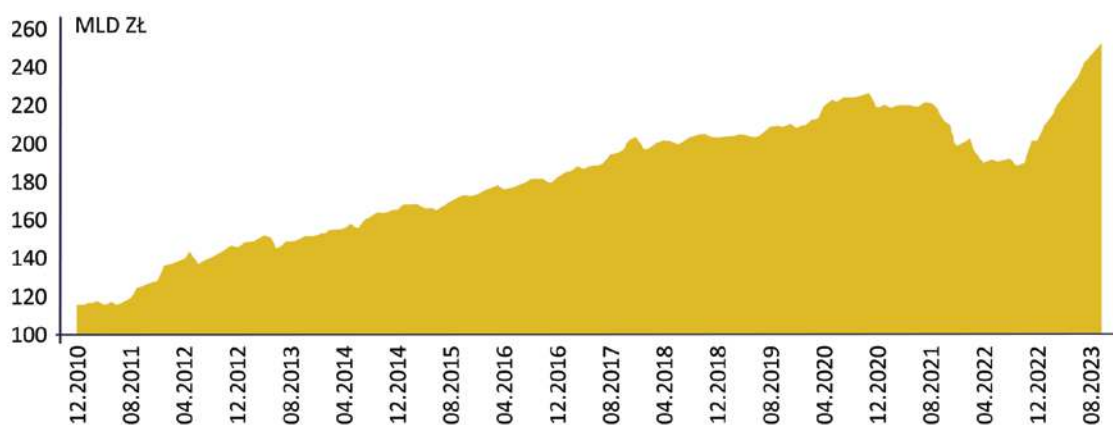
2. Wybrane dane bilansowe sektora bankowego po 10 miesiącach 2023 r. w kontekście jego zdolności do finansowania gospodarki

W III kwartale 2023 r. kapitał własny sektora bankowego wzrósł do poziomu 255,59 mld zł (październik 2023 r.), co stanowi historyczne maksimum. Od końca czerwca br. do października br. kapitał własny sektora bankowego wzrósł o 19,44 mld zł, zaś od początku 2023 r. osiągnął imponujący wzrost na poziomie 53,06 mld zł.

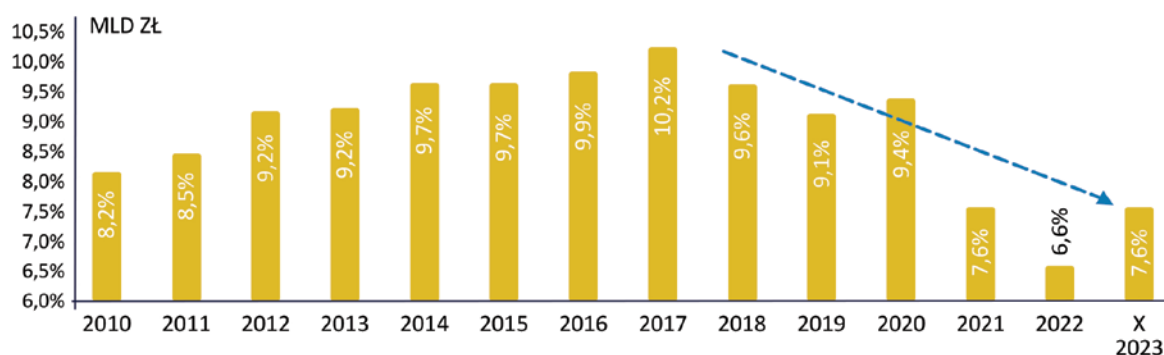
Mimo to, w ujęciu realnym (a zatem w odniesieniu do PKB) poziom kapitału własnego spada systematycznie od 2018 r. Poziom kapitału własnego w relacji do PKB wg. stanu na koniec października 2023 r. osiągnął wartość 7,6%, wobec 10,2% na koniec 2017 r. Zjawisko to wynika z niedoborów wyniku finansowego i ograniczonych możliwości akumulowania ich w postaci kapitału. W konsekwencji osłabia to zdolność banków do finansowania gospodarki.

Obniżeniu uległy również wartości portfela kredytowego dla klientów sektora niefinansowego. W szczycie wartość tych kredytów w relacji do PKB wynosiła 49,7%, (2016 r.), po wybuchu pandemii obniżyła się do 42,9% w 2021 r. a następnie spadła do 36,4% na koniec 2022 r. Na koniec października 2023 r. osiągnęła poziom 32,7%, co stanowi historyczne minimum.

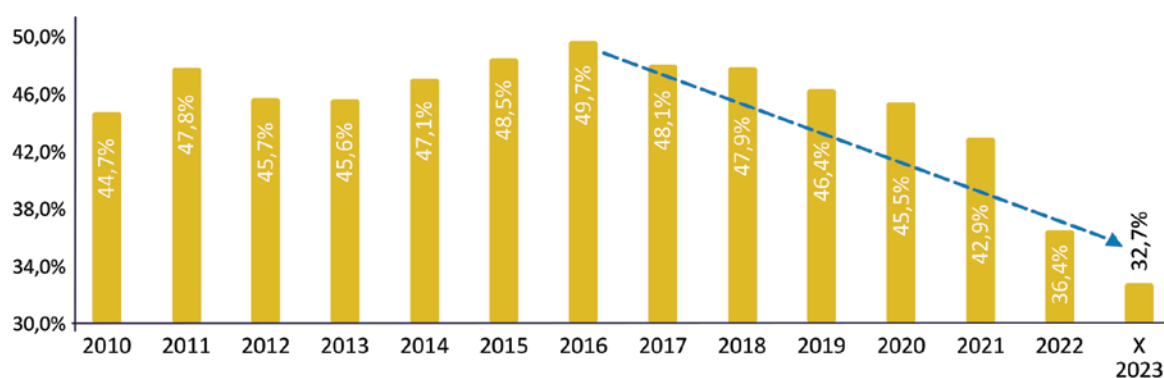
Udział kredytów dla sektora niefinansowego w Polsce jest jednym z najniższych w Europie. Niższy niż w Polsce poziom finansowania sektora niefinansowego ma miejsce na Łotwie i w Irlandii.

Rys. 19. Kapitał własny [mld PLN]

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Rys. 20. Kapitał własny / PKB

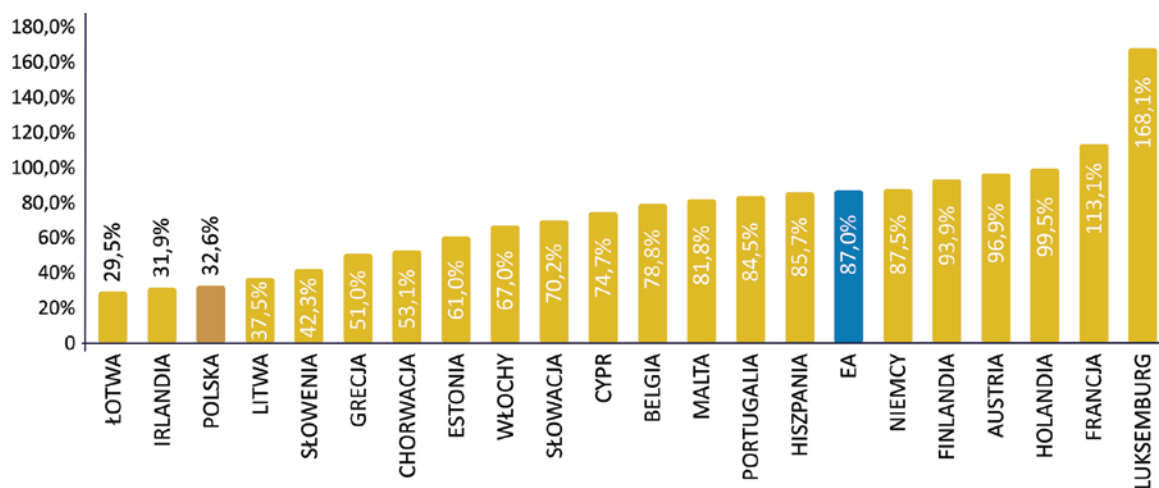
Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Rys. 21. Kredyty sektora niefinansowego / PKB

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

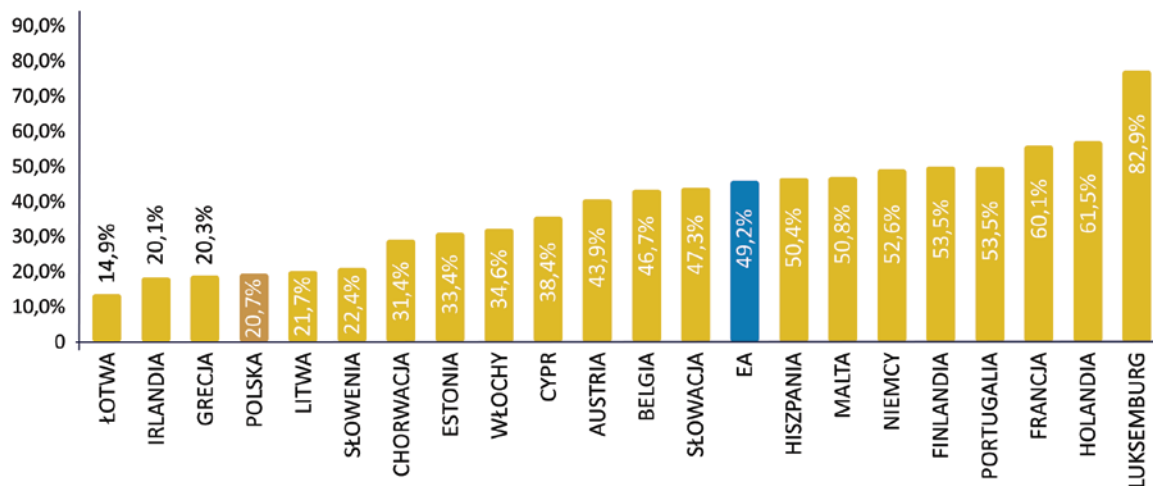
Polska wypada również bardzo słabo pod względem finansowania gospodarstw domowych w relacji do PKB. Niższy poziom finansowania gospodarstw domowych występuje wyłącznie na Łotwie, w Irlandii oraz w Grecji.

Poziom finansowania przedsiębiorstw w relacji do PKB w Polsce jest jednym z najniższych w Europie. Przy średniej dla krajów strefy euro na poziomie 37,8% Polska z poziomem 11,8% zajmuje przedostatnie miejsce w zestawieniu.

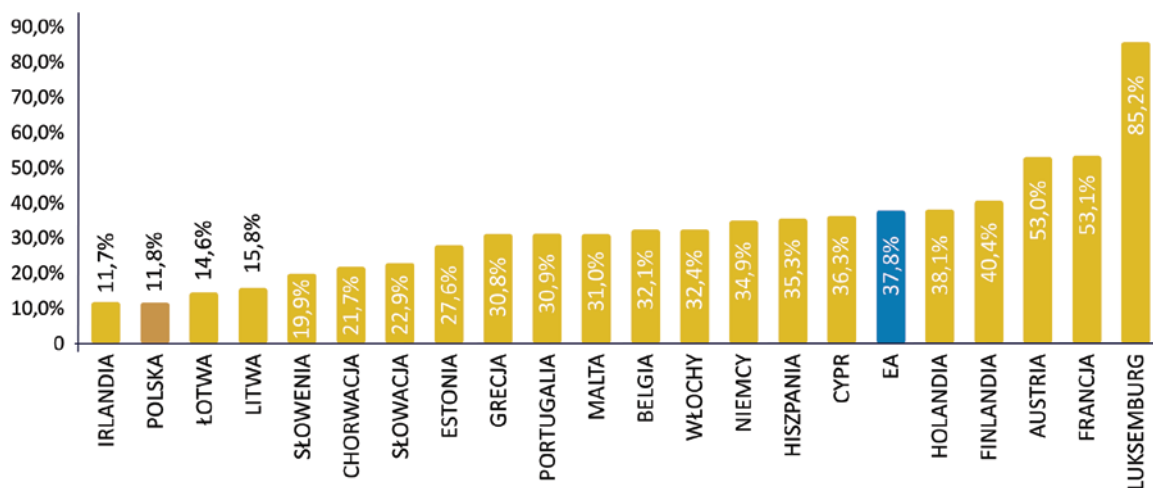
Rys. 22. Udział kredytów dla sektora niefinansowego w PKB

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane EBC

Rys. 23. Udział kredytów dla gospodarstw domowych w PKB

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane EBC

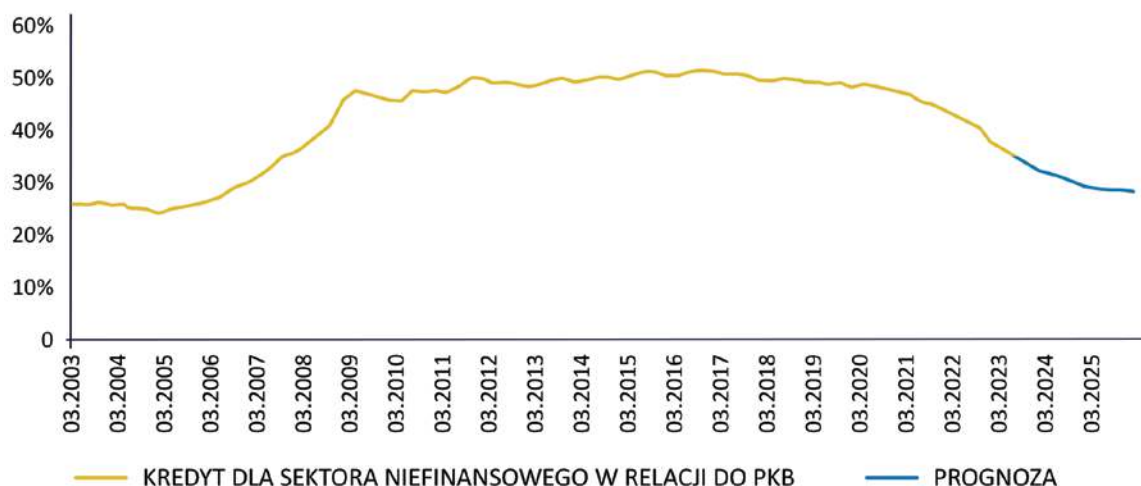
Rys. 24. Udział kredytów dla przedsiębiorstw w PKB

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane EBC

Według prognoz Narodowego Banku Polskiego ta niezwykle niekorzystna sytuacja będzie się pogłębiała w 2024 i 2025 r. W ocenie NBP na koniec 2025 r.

relacja kredytów dla sektora niefinansowego do PKB obniży się do poziomu ok. 29%.

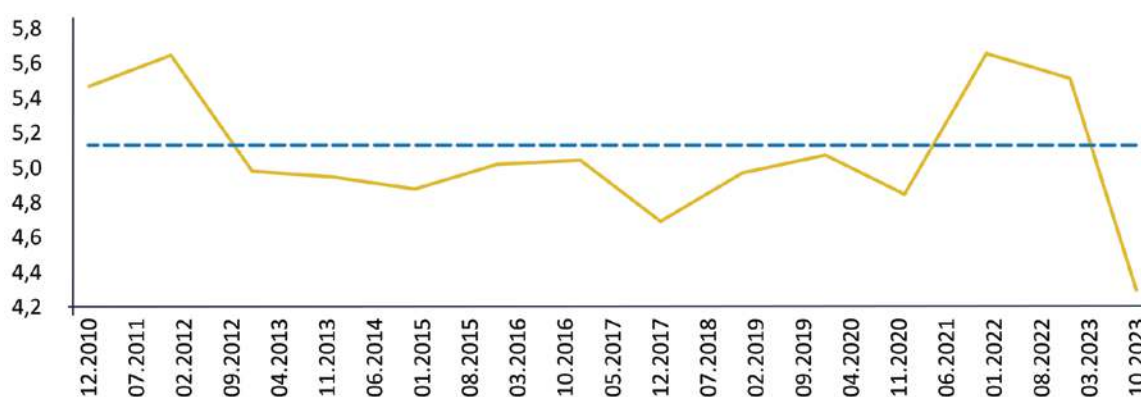

Rys. 25. Projekcja poziomu kredytów dla sektora niefinansowego w relacji do PKB

Źródło: NBP, Raport o Stabilności Systemu Finansowego, grudzień 2023

Podaż kredytów dla sektora niefinansowego pozostaje w silnej relacji z poziomem kapitałów własnych banków. Średnia wartość tej relacji w latach 2010-2022 wynosi 5,13. Oznacza to, że z 1 zł kapitału własnych bank jest w stanie udzielić 5,13 zł kredytów dla sektora niefinansowego. W latach 2010-2022 wartość wskaźnika kredyty sektora niefinansowego do kapitału własnego banków wahała

się nieznacznie w przedziale 4,7-5,6. Silne obniżenie wartości tego wskaźnika nastąpiło w 2023 r. Wg stanu na koniec października wartość tego wskaźnika wyniosła 4,3. Przyczyną spadku wartości wskaźnika był z jednej strony spadek wartości portfela kredytów dla sektora niefinansowego, z drugiej zaś silny wzrost nominalnej wartości kapitałów własnych banków.

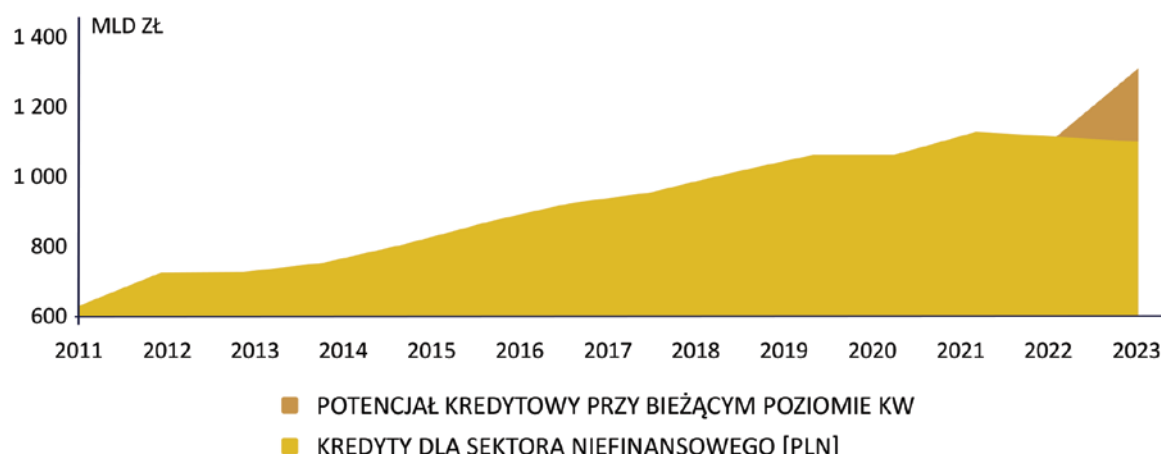

Rys. 26. Kredyty sektora niefinansowego w relacji do kapitału własnego banków

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Portfel kredytów dla sektora niefinansowego wzrastał w latach 2010-2021. W kolejnych latach nastąpił spadek nominalnej wartości kredytów dla sektora niefinansowego z poziomu 1.128 mld zł na koniec 2021 r. do 1.100 mld zł w październiku 2023 r. Przy bieżącym

poziomie kapitałów własnych sektor bankowy ma jeszcze potencjał wzrostu kredytów dla sektora niefinansowego o niespełna 211 mld zł do łącznego poziomu 1.311 mld zł.

Rys. 27. Kredyty sektora niefinansowego i ich potencjał wzrostu przy bieżącym poziomie KW

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Budowanie innowacyjnej, nowoczesnej gospodarki opartej na wymaga istotnego wzrostu nakładów inwestycyjnych. Wg danych Eurostatu, poziom nakładów inwestycyjnych w 2022 r. w Polsce był równy 16,7% PKB i był jednym z najniższych w Unii Europejskiej. Relatywnie niższe nakłady na inwestycje odnotowano wyłącznie w Bułgarii (15,4%) oraz w Grecji (13,7%). Średnia wartość nakładów na środki trwałe w UE-27 osiągnęła poziom 22,5%.

W 2015 r. polskie nakłady na środki trwałe stanowiły 3,55% nakładów całej UE-27. W późniejszych latach państwa unijne przeznaczały więcej środków na nakłady inwestycyjne, co skutkuje zmniejszeniem udziału polskich inwestycji w inwestycjach całej UE-27 do poziomu 3,07% w 2022 r.

Zwiększenie inwestycji wymagać będzie istotnego wzrostu finansowania dokonanego przy udziale polskiego sektora bankowego.

Rys. 28. Założenia dotyczące wymaganego wzrostu finansowania polskiej gospodarki

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

Dla wsparcia inwestycji wymagane jest zapewnienie wzrostu kredytów w okresie roku na poziomie 220–230 mld zł:

- 160 mld dla istniejących portfeli;
- 70 mld zł dodatkowych kredytów dla finansowania inwestycji

Rys. 29. Założenia dotyczące wzrostu podaży kredytów i kapitałów własnych

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

Wartość nowych kredytów pozostaje w silnej zależności z PKB. Podaż kredytów determinowana jest dynamiką rozwoju gospodarki. Przeprowadzone przez Zespół Badań i Analiz ZBP badanie wskazało, że w większości badanych lat podaż nowych kredytów w stosunku do PKB mieściła się w przedziale 6,5–10%. Jedynie w 2022 r. wartość ta spadła do poziomu 4,9% PKB.

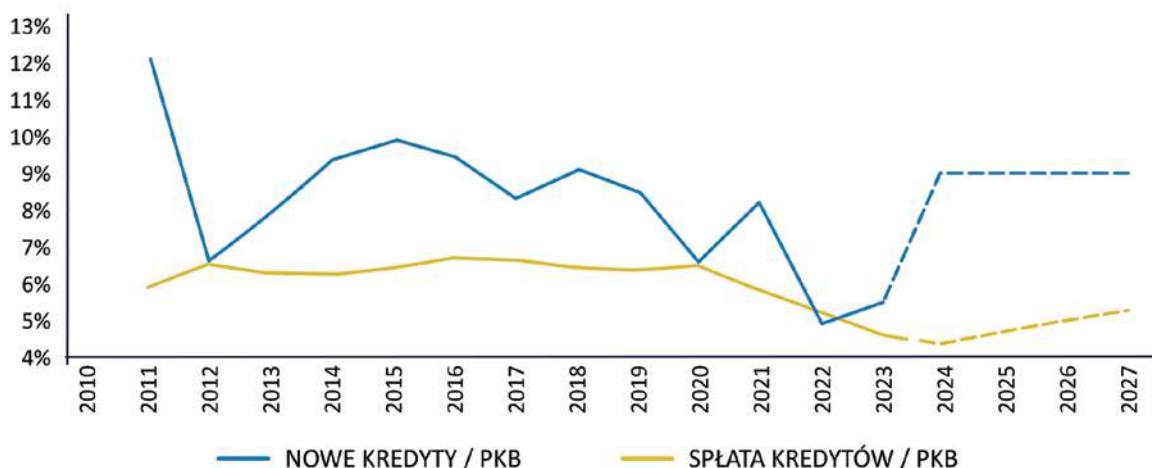
W warunkach normalnej koniunktury:

- Wartość nowych kredytów stanowi od 8–10% PKB, (dokonano wyłączenia wartości nowych kredytów dla lat kryzysowych – 2012, 2020, 2022);
- Wartość spłacanych kredytów stanowi ok. 6,5% PKB.

W warunkach dekoniunktury wartość nowo udzielanych kredytów spada do poziomu kredytów spłacanych, a nawet poniżej tego poziomu.

Banki będą kluczowe w zakresie dostarczania finansowania dla gospodarki od 2024 r. Spadek inflacji, poprawa koniunktury gospodarczej oraz obniżenie stóp procentowych NBP powinny sprzyjać wzrostowi kredytowania.

Na potrzeby symulacji założono, że wskaźnik Nowe kredyty/PKB powróci do poziomu 9%. Niski poziom spłaty kredytów w relacji do PKB będzie sprzyjał szybkiemu wzrostowi portfela kredytów.

Rys. 30. Nowo udzielone kredyty i spłata kredytów w relacji do PKB

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

Zasadne jest, aby sektor bankowy zaangażował się w modernizację gospodarki, w szczególności w obszarach transformacji energetycznej kraju, budowanie efektywności energetycznej przedsiębiorstw, budowie gospodarki 4.0, cyfryzację, mieszkalnictwo i szereg innych. Przyjęto założenie, że projekty

te pochłoną 5% PKB przy zaangażowaniu banków na poziomie 1/3. Przyrost portfela może być znacząco wyższy niż w poprzednich okresach i przekroczyć wartość 200 mld zł na rok, zaś dynamika wzrostu portfela przez 4 lata może pozostawać dwucyfrowa.

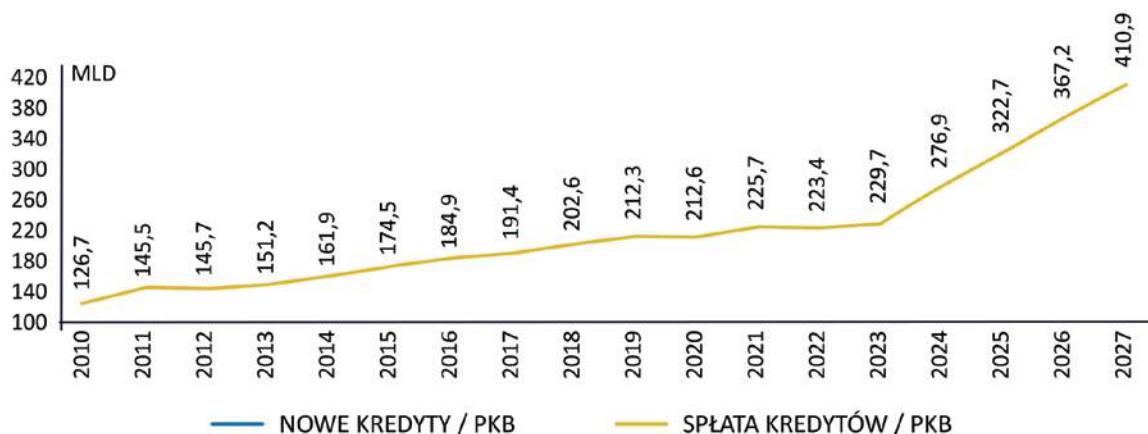

Rys. 31. Wartość nowych kredytów przy zaangażowaniu banków w modernizację gospodarki

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

Wzrost podaży kredytu wymaga również zwiększenia kapitałów banków – nawet do blisko 411 mld zł. Należy liczyć się ze znacznym zwiększeniem rocznego zapotrzebowania na dodatkowy

kapitał. Coroczny przyrost kapitałów własnych sektora powinien przekraczać 40 mld zł – znacząco powyżej osiągniętych przez banki rocznych wyników finansowych.

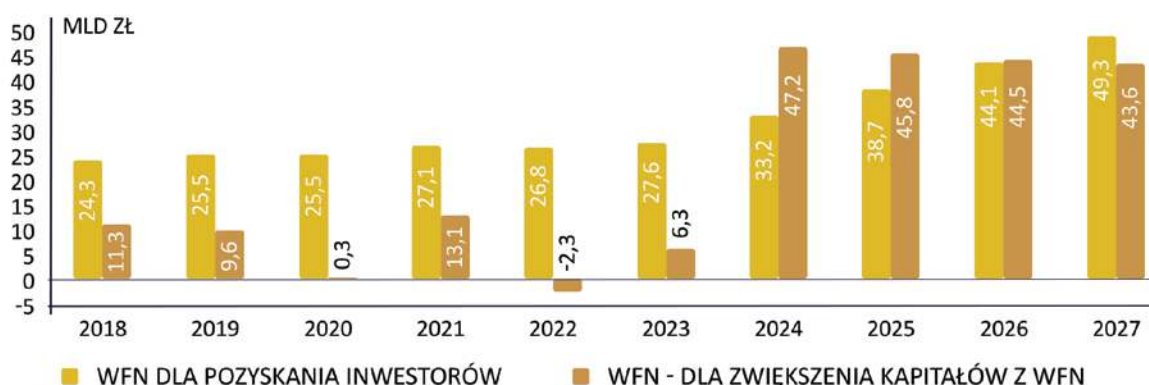

Rys. 32. Wymagany wzrost kapitałów banków

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

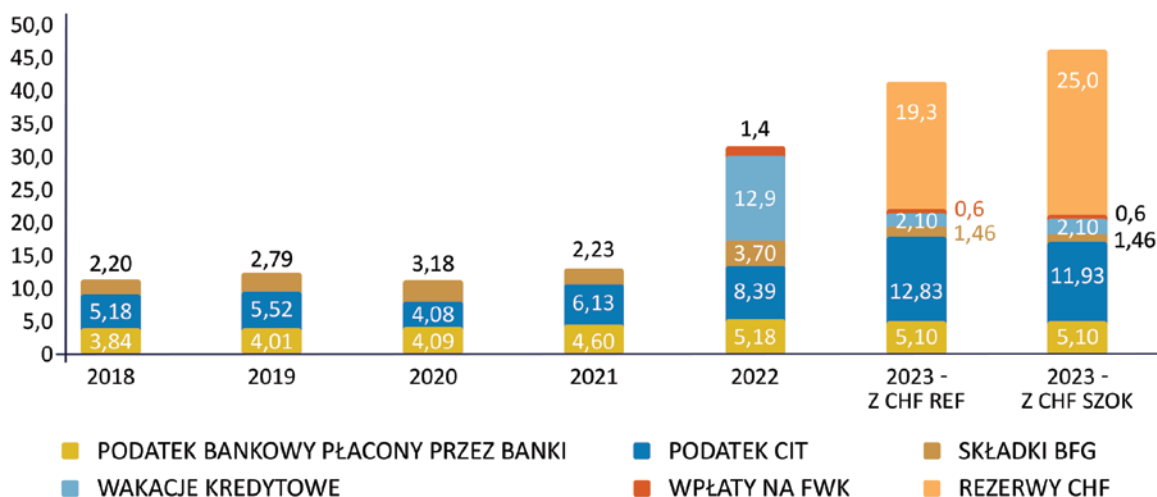
Dotychczas banki funkcjonowały zaspokajając zapotrzebowanie na kapitał z wypracowanego wyniku finansowego. Pozyskanie kapitałów poprzez inwestorów wymagało znacznie wyższych od osiągniętych

wyników finansowych. W przyszłej perspektywie bardziej efektywne może stać się pozyskanie kapitałów przez inwestorów – stąd parametry rentowności banków będą kluczowe.

Rys. 33. WFN potrzebny dla pozyskania kapitałów

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

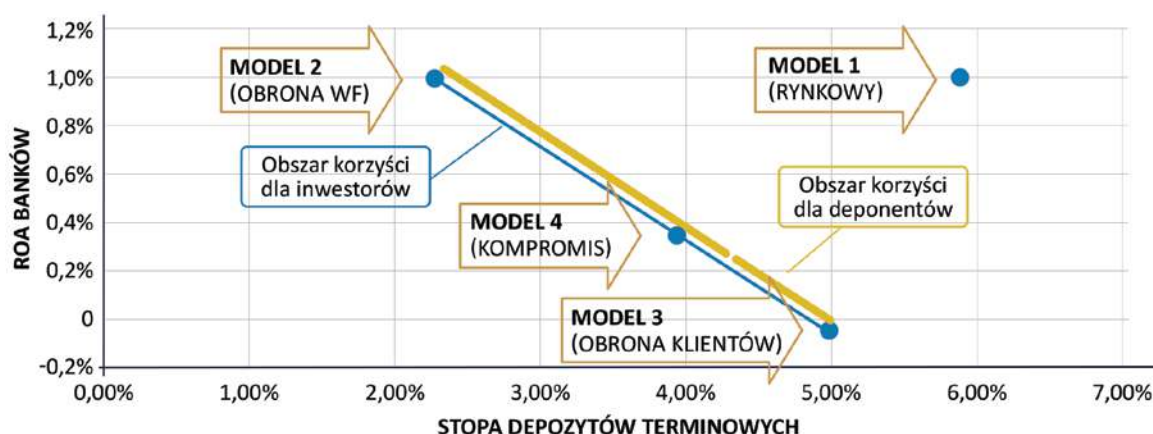
Rys. 34. Przyrost obciążeń zewnętrznych banków (mld PLN)

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

W latach 2018–2023* (* – prognoza) łączna suma zapłaconych podatków i paropodatków (z uwzględnieniem podatku dochodowego) osiągnęła poziom 107,9 mld zł. W szczególności wysokie obciążenie opłatami i kosztami o charakterze paropodatkowym widoczne było w 2022 r., czego główną przyczyną były wysokie koszty związane z tzw. wakacjami kredytowymi. Łączna wartość podatków, paropodatków (w tym wpłat na FWK i kosztów związanych z wakacjami kredytowymi) osiągnęła poziom 31,6 mld zł. Uwzględnienie kosztów z tytułu ryzyka CHF dodatkowo zwiększa skalę obciążeń zewnętrznych sektora bankowego do 46,96 mld zł – 51,73 mld zł w 2023 r. i łącznie w latach 2018-2023 do poziomu 126,4–131,2 mld zł.

Środki pobierane przez państwo w postaci licznych obciążeń podatkowych i paropodatkowych pomniejszają korzyści deponentów. Wypracowywane przez sektor bankowy środki, zamiast być rozdzielane pomiędzy różne grupy interesariuszy (banki, klienci,

państwo) – są obecnie zagarniane głównie przez jednego z interesariuszy – państwo. Uprzywilejowana pozycja jednego z interesariuszy – państwa – doprowadziła do silnej deformacji systemu rozdzielania korzyści między deponentami środków a samymi bankami. W efekcie silnego obciążenia banków licznymi podatkami i paropodatkami, banki są mniejszościowym beneficjentem wypracowanych korzyści, zaś deponenti otrzymują wynagrodzenie za powierzony kapitał na poziomie analogicznym jak Skarb Państwa. Transfery w zakresie podziału korzyści pomiędzy interesariuszy tworzą sztuczne i niepotrzebne antagonizmy między interesami banków (dążących do osiągnięcia satysfakcjonującego wyniku finansowego i stopy zwrotu z kapitału wyższej od kosztu tego kapitału) a klientami – oczekującymi adekwatnego wynagrodzenia za złożone w bankach depozyty. Transfery sprawiają, że konieczne jest zawieranie kompromisów pomiędzy obroną interesów banków a obroną interesów klientów. Kompromisy te nie satysfakcjonują żadnej ze stron.

Rys. 35. Obszary korzyści dla inwestorów i deponentów

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

Zrealizowane badanie prowadzi do następujących wniosków:

- Polskie banki stały się zbyt małe, aby finansować duże projekty;
- Kredyty stanowią obecnie mniej niż 1/3 aktywów sektora bankowego;
- Niewystarczający wzrost kapitałów staje się coraz większym problemem sektora;
- Od 2015 r. sektor był obciążany nadmiarem opłat i paropodatków, co wygenerowało stopę obciążenia wyniku na poziomie około 60%;
- Stopa zwrotu z kapitału banków utrzymuje się chronicznie poniżej kosztu kapitału – w ten sposób sektor odcięty jest od finansowania ze strony inwestorów i budowania kapitałów poprzez giełdę;

Problem generowania nowej akcji kredytowej stanie się szczególnie palący w sytuacji uruchomienia środków z KPO i powrotu gospodarki na ścieżkę wzrostu.

3. Porównanie mechanizmu korzystania przez klienta z tzw. wakacji kredytowych versus skorzystanie z rozwiązań oferowanych w ramach Funduszu Wsparcia Kredytobiorców – symulacja

3.1. Wprowadzenie

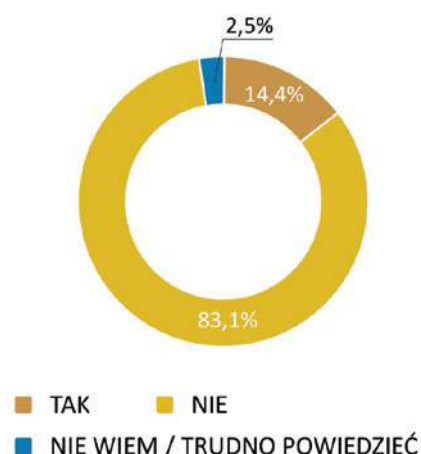
Do 26 listopada 2023 r. banki zaraportowały 1,153 mln rachunków objętych wakacjami kredytowymi o wartości 285 mld zł.

Z wakacji kredytowych do tej pory skorzystali głównie młodszy kredytobiorcy z dużych miejscowości, którzy zaciągnęli kredyty na wysokie kwoty w ostatnich latach – są to przeciętnie kredytobiorcy w wieku 25–34 lata, którzy zaciągnęli kredyt w roku 2020–2021, w średniej wysokości 350–500 tys. zł.

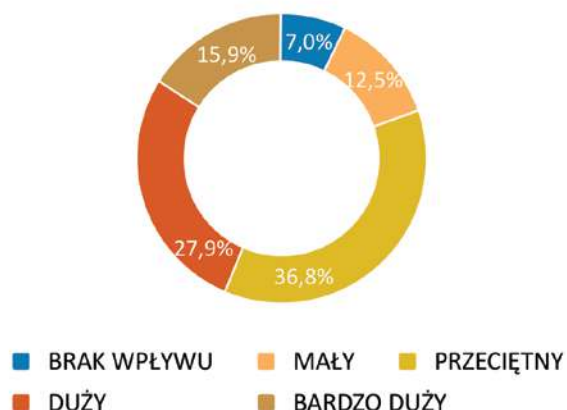
Efektem wprowadzenia wakacji kredytowych było m.in. znaczące przyspieszenie wcześniejszych spłat i nadpłat kredytów mieszkaniowych. O ile w latach poprzedzających kwota wcześniejszych spłat oraz nadpłat kredytów mieszkaniowych wynosiła 18,4 mld zł w 2020 r. oraz 26,7 mld zł w 2021 r., po wprowadzeniu wakacji było to rekordowe 52,4 mld zł w 2022 r. oraz 33,1 mld zł w okresie 01.–10.2023 r.

Łączny koszt wakacji kredytowych poniesiony przez banki w latach 2022–23 to około 15 mld złotych, zaś wpłaty na FWK kosztowały sektor dodatkowo około 2 mld zł.

Zgodnie z wynikami badania prof. Katarzyny Kochaniak z UEK zrealizowanego w ramach Programu Analityczno-Badawczego WIB w listopadzie 2023 r., wsparcia w spłacie rat faktycznie potrzebowało zaledwie 14-16% kredytobiorców.

Rys. 36. Problemy z terminową spłatą rat

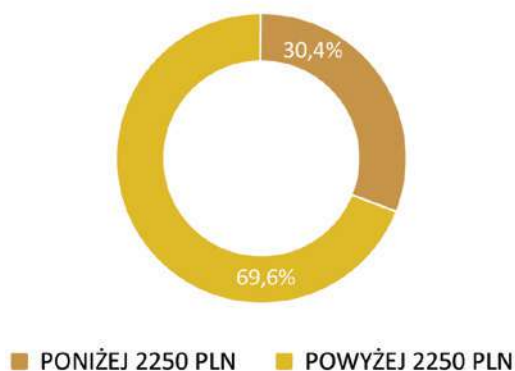
Źródło: Prof. Katarzyna Kochaniak, UEK, raport PAB WIB, listopad 2023

Rys. 37. Wpływ rat na jakość życia

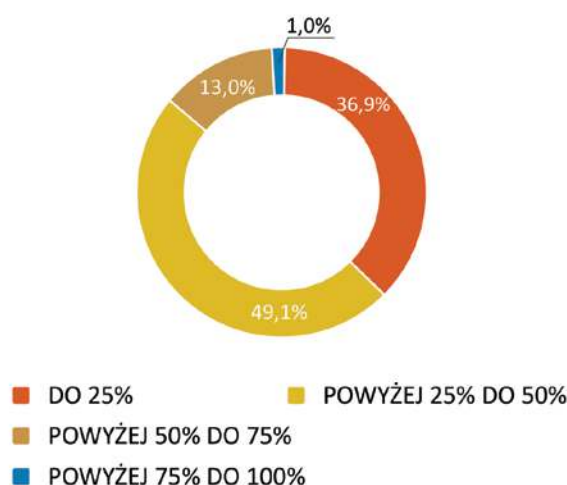
Źródło: Prof. Katarzyna Kochaniak, UEK, raport PAB WIB, listopad 2023

Jak zauważa prof. Kochaniak, DTI wyższe od 50% miało mniej niż 14% kredytobiorców, zaś przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w gospodarstwie domowym u 70% respondentów był wyższy niż 2.250 zł.

Przy bieżącym poziomie stopy referencyjnej (5,75%) kredyty, dla których DTI przekracza 50% stanowią 7,9% (wg kryterium wartości kredytu). Kredyty, dla których wskaźnik DTI mieści się w przedziale 40%–50% stanowią ok. 8% wartości portfela.

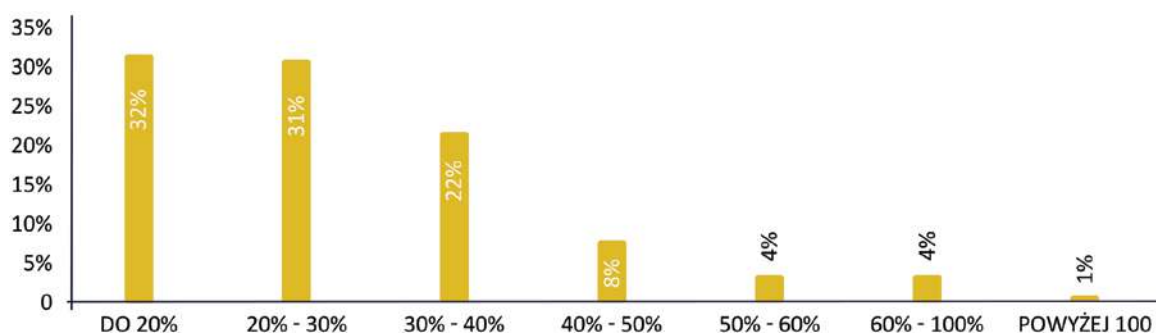

Rys. 38. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w gospodarstwie domowym

Źródło: Prof. Katarzyna Kochaniak, UEK, raport PAB WIB, listopad 2023

Rys. 39. Raty kredytów/ całkowite wydatki*

Źródło: Prof. Katarzyna Kochaniak, UEK, raport PAB WIB, listopad 2023

* Z uwagi na niską stopę oszczędności (a nawet ujemną w 2022 r.) suma całkowitych wydatków +/- jest zbliżona z wysokością osiąganego dochodu całkowitego na członka gospodarstwa domowego.

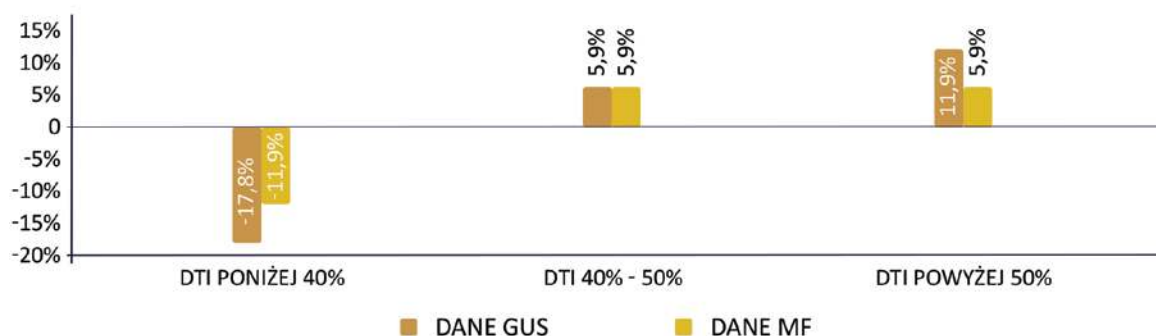
Rys. 40. Symulowany rozkład wartości kredytów hipotecznych (w %) – wg DTI dla stopy referencyjnej 5,75%

Źródło: Obliczenia własne ZBiA ZBP na podstawie danych Obserwatora finansowego

Przedstawione na powyższym wykresie dane dotyczą nowo zaciąganych kredytów. Nie oznaczają one zatem bieżących stanów portfeli kredytowych. Z perspektywy możliwości oszacowania kosztów związanych z propozycją ZBP, tj. objęcia wsparciem kredytobiorców, których rata kredytu przekracza 40% dochodu, kluczowe pozostaje zbadanie przyrostu kredytów w poszczególnych grupach DTI na skutek wzrostu stóp procentowych.

Przeprowadzone badanie wskazało, że wzrost stopy referencyjnej z 0,1% do 5,75% powoduje zmiany:

- Odsetek kredytów mających DTI poniżej 40% zmniejszy się od 11,9% do 17,8%;
- Odsetek kredytów mających DTI od 40% do 50% wzrośnie o 5,9%;
- Odsetek kredytów z DTI powyżej 50% wzrośnie od 5,9% do 11,9%;

Rys. 41. Przyrost odsetka kredytów wg kryterium DTI przy wzroście stopy referencyjnej z 0,1% do 5,75%

Źródło: Obliczenia własne ZBiA ZBP na podstawie danych Obserwatora finansowego

3.2. Założenia symulacji

Wariant A

1. Klient zaciąga złotowy kredyt hipoteczny w kwocie 300.000 zł
2. Okres kredytowania równy 30 lat
3. Marża kredytowa = 2% w całym okresie kredytowania
4. Stopa referencyjna:
 - a. Lipiec 2022 – październik 2023 = 6,75%
 - b. Listopad 2023 = 6,0%
5. Kredytobiorca korzysta z wakacji kredytowych w 2024 r. versus korzysta ze wsparcia w ramach Funduszu Wsparcia Kredytobiorców w okresie styczeń 2024 – grudzień 2026
 - c. Grudzień – czerwiec 2024 = 5,75%
 - d. Lipiec – wrzesień 2024 = 5,25%
 - e. Październik – grudzień 2024 = 4,75%
 - f. Styczeń – marzec 2025 = 4,50%
 - g. Kwiecień – czerwiec 2025 = 4,25%
 - h. Lipiec – wrzesień 2025 = 4,00%
 - i. Październik – grudzień 2025 = 3,75%
 - j. Styczeń – grudzień 2026 = 3,50%
 - k. Od stycznia 2027 do końca okresu kredytowania = 2,50%

Rys. 42. Założenie dotyczące wysokości stóp procentowych w przeprowadzonej symulacji

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

Wariant B

1. Okres kredytowania równy 25 lat
2. Pozostałe założenia analogiczne jak w wariantcie A

Wariant C

1. Kredytobiorca korzysta z wakacji kredytowych w 2022 r., 2023 r. i 2024 r. versus korzysta ze wsparcia w ramach Funduszu Wsparcia Kredytobiorców w okresie sierpień 2022 – lipiec 2025
2. Pozostałe założenia analogiczne jak w wariantcie A

Rozpatrywane są następujące warianty kredytów:

- a. **Kredyt referencyjny** – będący punktem odniesienia dla pozostałych wariantów. Zakłada sytuację, w której kredytobiorca spłaca kredyt i nie korzysta z żadnej formy wsparcia.
- b. **Wakacje kredytowe – bez nadpłat** – kredytobiorca korzysta z wakacji kredytowych w 2024 r. i nie dokonuje nadpłat kapitału. Kredytobiorca korzysta z wakacji kredytowych 4-krotnie w 2024 r., w miesiącach: luty, maj, sierpień i listopad.
- c. **Wakacje kredytowe – z nadpłatami** – kredytobiorca korzysta z wakacji kredytowych w 2024 r. i dokonuje nadpłaty kapitału w wysokości całości niezapłaconej raty w miesiącu, w którym rata ta nie została spłacona. Oznacza to, że klient zamiast zapłacić ratę w części kapitałowej i odsetkowej nie spłaca części odsetkowej. Zamiast tego całą kwotę przekazuje na nadpłacenia kapitału. Kredytobiorca korzysta z wakacji kredytowych 4-krotnie w 2024 r., w miesiącach: luty, maj, sierpień i listopad.

- d. **FWK** – kredytobiorca korzysta ze wsparcia w ramach Funduszu Wsparcia Kredytobiorców w okresie styczeń 2024 – grudzień 2026 w kwocie 2.000 zł miesięcznie. Nie dokonuje żadnych nadpłat. Od 62 miesiąca spłaty kredytu rozpoczyna również spłatę z tytułu uzyskanego wsparcia w ramach FWK w 144 nieoprocentowanych ratach ($72.000 / 144 = 500$ zł miesięcznie). Ostatnie 44 raty tej spłaty zostają umorzone, ponieważ kredytobiorca spłaca je terminowo i nie ma zaległości.
- e. **FWK z oszczędzaniem** – kredytobiorca korzysta ze wsparcia w ramach Funduszu Wsparcia Kredytobiorców w okresie styczeń 2024 – grudzień 2026 w kwocie 2.000 zł miesięcznie. W okresie otrzymywania wsparcia, kredytobiorca oszczędzał miesięcznie kwotę równą połowie miesięcznej raty kredytu. Oszczędności te w 37 miesiącu spłaty przeznaczone są na nadpłatę kapitału. Od 62 miesiąca spłaty kredytu kredytobiorca rozpoczyna również spłatę uzyskanego wsparcia w ramach FWK w 144 nieoprocentowanych ratach ($72.000 / 144 = 500$ zł miesięcznie). Ostatnie 44 raty tej spłaty zostają umorzone, ponieważ kredytobiorca spłaca je terminowo i nie ma zaległości.

3.3. Cel symulacji

Celem symulacji jest pokazanie mechanizmu i skali wsparcia otrzymywanego w ramach wakacji kredytowych i Funduszu Wsparcia Kredytobiorców.

Celem analizy nie jest natomiast analiza opłacalności obydwu rozwiązań, albowiem obydwa mechanizmy z definicji adresowane są do kredytobiorców potrzebujących wsparcia w obsłudze zadłużenia. Wsparcia te nie powinny być zatem traktowane jako

mechanizmy spekulacyjne, pozwalające na obniżenie kwoty zadłużenia osobom niemającym trudności w jego obsłudze. Niemniej jednak w przeprowadzonej symulacji przedstawiono porównanie korzyści klienta w ramach obydwu mechanizmów wsparcia w trakcie całego okresu życia kredytu.

3.4. Wyniki symulacji

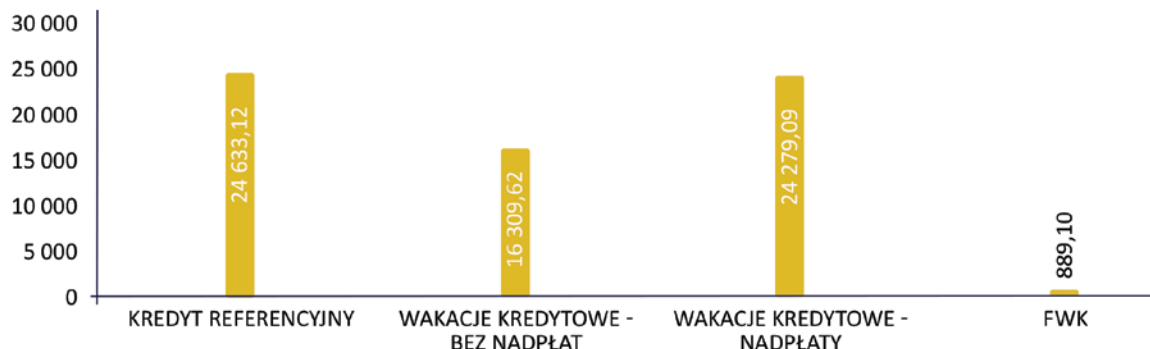
3.4.1. Wariant A – wakacje kredytowe i FWK w 2024 r.

Przeprowadzona symulacja wskazuje, że w okresie trudności z obsługą zadłużenia to mechanizm Funduszu Wsparcia Kredytobiorców jest w stanie realnie odciążyć kredytobiorcę.

W przypadku braku korzystania z jakiegokolwiek wsparcia, w trakcie jednego roku (2024 r.) przy przyjętych założeniach, kredytobiorca zobowiązany jest do spłacenia łącznych rat (rata odsetkowa i rata kapitałowa) w kwocie 24.633,12 zł. Kredytobiorca, który skorzysta z wakacji kredytowych jest w stanie obniżyć sumę rocznych rat kredytu do kwoty 16.309,62 zł,

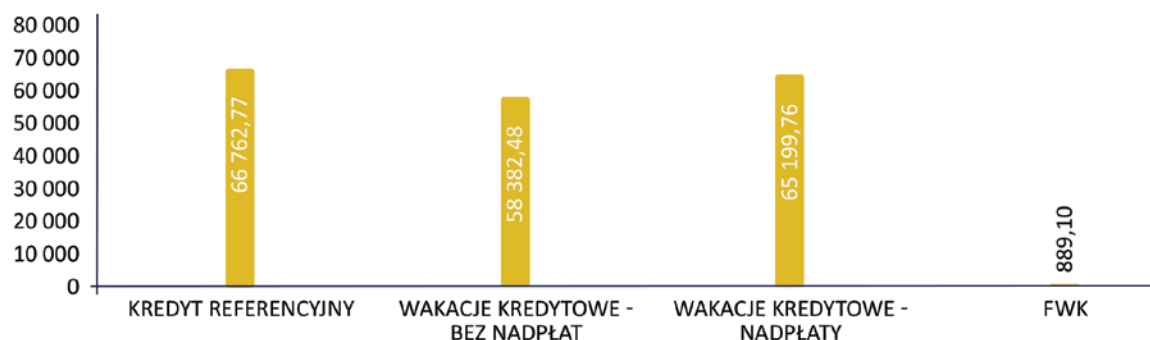
a zatem o 33,8%. Kredytobiorca korzystający w tym samym czasie z Funduszu Wsparcia Kredytobiorców obniża sumę rocznych rat kredytu do poziomu 889,10 zł, a zatem aż o 96,4%. W przypadku nadpłat dokonywanych w sytuacji korzystania z wakacji kredytowych, suma rocznych rat kredytowych obniża się do poziomu 24.279,09 zł, a zatem jedynie o 1,4%. Oznacza to, że kredytobiorca nie potrzebuje żadnego wsparcia w ramach mechanizmu wsparcia, a jego zastosowanie ma jedynie charakter spekulacyjny.

Analogiczna symulacja, przeprowadzona dla 3-letniego okresu, jeszcze bardziej pogłębia dysproporcje pomiędzy mechanizmami wsparcia. Suma zapłaconych rat w okresie trzyletnim dla kredytobiorcy, który nie skorzystał z żadnego mechanizmu wsparcia wyniesie 66.762,77 zł. W przypadku skorzystania przez kredytobiorcę z wakacji kredytowych, suma należnych rat w tym okresie wyniesie 58.382,48 zł i będzie niższa o 12,6%. Skorzystanie z Funduszu Wsparcia Kredytobiorców pozwoli na obniżenie sumy rat w 3-letnim okresie do kwoty 889,10 zł, a zatem o 98,7%. Spekulacyjne wykorzystanie wakacji kredytowych pozwoli na obniżenie sumy rat w 3-letnim okresie o 2,3% (65.199,76 zł).

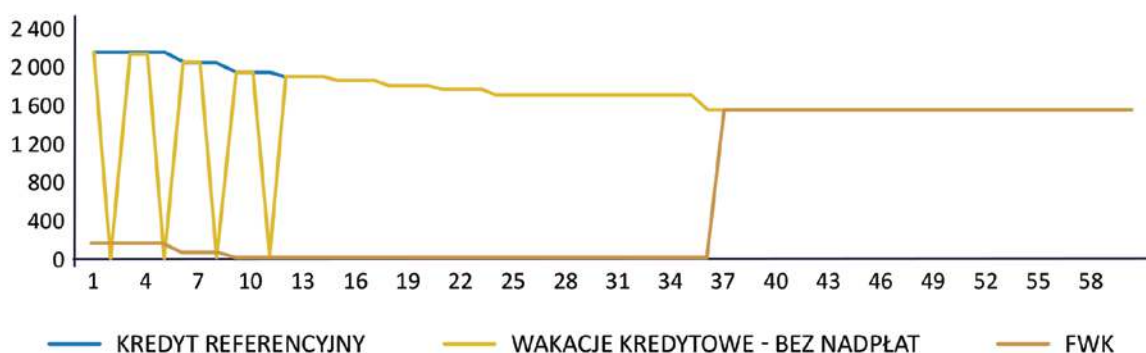
Rys. 43. Porównanie sumy rat dla wakacji kredytowych i FWK w 2024 r.

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

Rys. 44. Porównanie sumy rat dla wakacji kredytowych i FWK w okresie 3 lat

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

Rys. 45. Wysokość rat w zależności od wariantu spłaty i uzyskanego wsparcia w okresie 5 lat

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

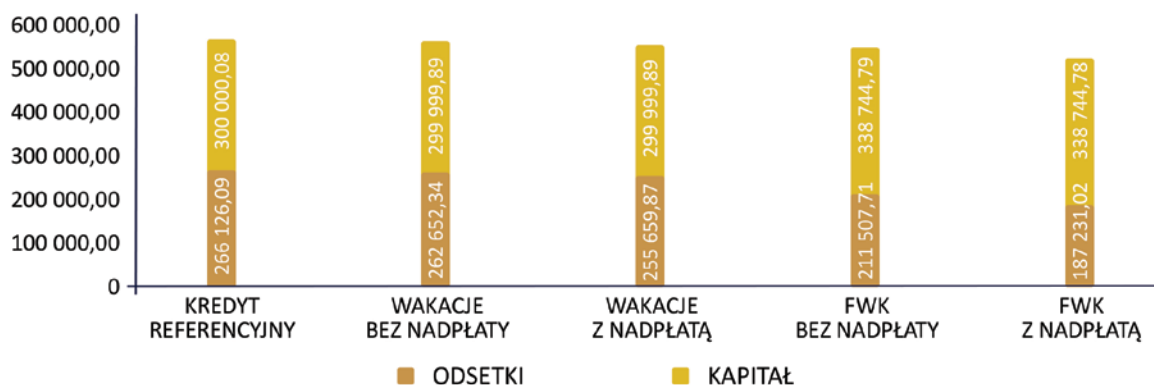
Wraz ze spadającymi stopami procentowymi rata kredytu (bez względu na zastosowany przez kredytobiorcę mechanizm wsparcia bądź też jego brak) będzie ulegała systematycznemu obniżeniu. W przypadku wakacji kredytowych kredytobiorca w każdym kwartale nie jest obligowany do spłaty jednej raty kredytu. W przypadku mechanizmu w ramach Funduszu Wsparcia Kredytobiorców część raty kredytu (2.000 zł miesięcznie) obsługiwana jest przez BGK. Pozostałą część raty (powyżej kwoty 2000 zł) spłaca każdorazowo kredytobiorca. Wysokość miesięcznych rat w analizowanych wariantach przedstawiono na rysunku 45.

Analizując mechanizmy wsparcia kredytobiorców w całym cyklu życia kredytu:

- W wariantcie referencyjnym (bez żadnego wsparcia) kredytobiorca pożyczając 300.000 zł w całym cyklu życia kredytu spłaci do banku łączną kwotę 566.126,17 zł.
- Przy zastosowaniu wsparcia w postaci wakacji kredytowych:
 - kredytobiorca niedokonujący nadpłat kredytu w całym cyklu życia kredytu spłaci do banku

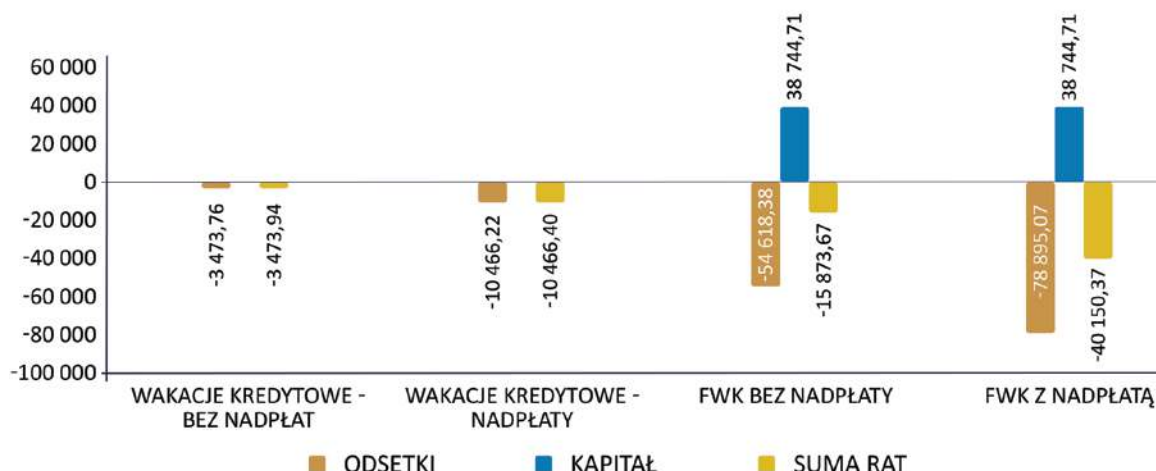
łączną kwotę 562.652,23 zł, a zatem o 0,6% niższą niż w wariantcie referencyjnym.

- kredytobiorca dokonujący nadpłat kredytu w całym cyklu życia kredytu spłaci do banku łączną kwotę 555.659,77 zł, a zatem o 1,8% niższą niż w wariantcie referencyjnym. „Ceną” takiego rozwiązania jest brak realnego wsparcia w obsłudze zadłużenia, gdyż spłacane raty kredytowe są prawie identyczne jak w wariantcie referencyjnym.
- Przy zastosowaniu wsparcia w ramach Funduszu Wsparcia Kredytobiorców, oprócz realnego odciążenia budżetu gospodarstwa domowego w okresie trudności z obsługą zadłużenia:
 - kredytobiorca niedokonujący nadpłat kredytu w całym cyklu życia kredytu spłaci do banku łączną kwotę 550.252,50 zł, a zatem o 2,8% niższą niż w wariantcie referencyjnym.
 - kredytobiorca dokonujący nadpłat kredytu w wysokości połowy rat należnych w okresie otrzymanego wsparcia w całym cyklu życia kredytu, spłaci do banku łączną kwotę 525.975,80 zł, a zatem o 7,1% niższą niż w wariantcie referencyjnym.

Rys. 46. Suma spłat części kapitałowej i odsetkowej w zależności od rodzaju wsparcia

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

Rys. 47. Porównanie kosztów kredytu – odniesienie do kredytu referencyjnego

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

Reasumując:

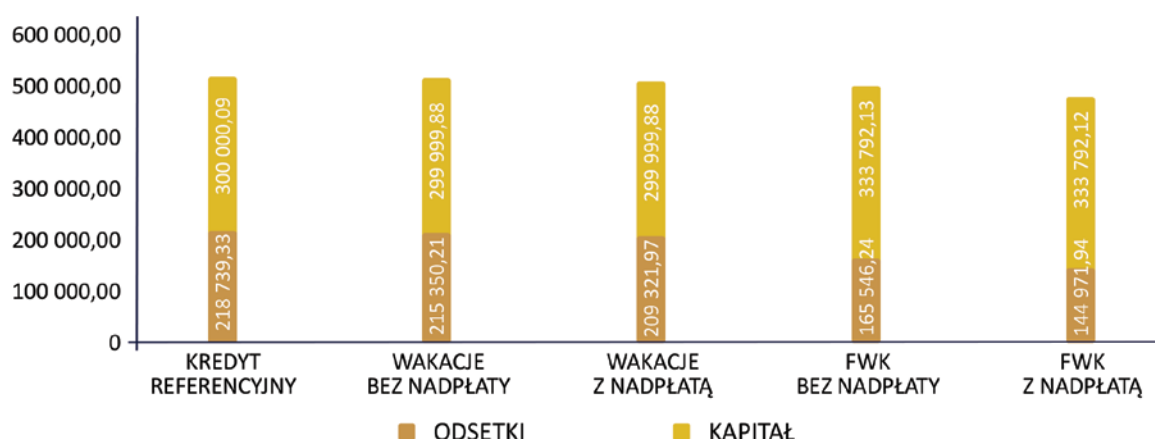
- Przy zastosowaniu wsparcia w postaci wakacji kredytowych:
 - kredytobiorca niedokonujący nadpłat zapłaci sumę rat kredytu niższą w stosunku do wariantu referencyjnego o 3.473,94 zł (wynikającą z niższej sumy zapłaconych odsetek).
 - kredytobiorca dokonujący nadpłat kredytu zapłaci sumę rat kredytu niższą w stosunku do wariantu referencyjnego o 10.466,40 zł (wynikającą z niższej sumy zapłaconych odsetek).
- Przy zastosowaniu wsparcia w ramach Funduszu Wsparcia Kredytobiorców:
 - kredytobiorca niedokonujący nadpłat kredytu zapłaci sumę rat kredytu niższą w stosunku do wariantu referencyjnego o 15.873,67 zł, przy czym:
 - ◆ zapłaci wyższą sumę rat kapitału o 38.744,71 zł.
 - ◆ zapłaci niższą sumę rat odsetkowych o 54.618,38 zł.
 - kredytobiorca dokonujący nadpłat kredytu w wysokości połowy wysokości należnej raty kredytowej zapłaci sumę rat kredytu niższą w stosunku do wariantu referencyjnego o 40.150,37 zł, przy czym:
 - ◆ zapłaci wyższą sumę rat kapitału o 38.744,71 zł.
 - ◆ zapłaci niższą sumę rat odsetkowych o 78.895,07 zł.

3.4.2. Wariant B – okres kredytowania równy 25 lat

Aby zweryfikować wrażliwość przeprowadzonej symulacji na zmianę okresu kredytowania, Zespół Badań i Analiz przeprowadził analogiczną analizę, z zastrzeżeniem zmiany okresu kredytowania z 30 lat do 25 lat.

Analizując mechanizmy wsparcia kredytobiorców w całym cyklu życia kredytu dla kredytu zaciągniętego na 25 lat:

- W wariantcie referencyjnym (bez żadnego wsparcia) kredytobiorca pożyczając 300.000 zł w całym cyklu życia kredytu spłaci do banku łączną kwotę 518.739,41 zł.
- Przy zastosowaniu wsparcia w postaci wakacji kredytowych:
 - kredytobiorca niedokonujący nadpłat kredytu w całym cyklu życia kredytu spłaci do banku łączną kwotę 515.350,09 zł, a zatem o 0,7% niższą niż w wariantcie referencyjnym.
 - kredytobiorca dokonujący nadpłat kredytu w całym cyklu życia kredytu spłaci do banku łączną kwotę 509.321,85 zł, a zatem o 1,8% niższą niż w wariantcie referencyjnym.
- Przy zastosowaniu wsparcia w ramach Funduszu Wsparcia Kredytobiorców:
 - kredytobiorca niedokonujący nadpłat kredytu w całym cyklu życia kredytu spłaci do banku łączną kwotę 499.3838,38 zł, a zatem o 3,7% niższą niż w wariantcie referencyjnym.
 - kredytobiorca dokonujący nadpłat kredytu w wysokości połowy rat należnych w okresie wsparcia w całym cyklu życia kredytu, spłaci

Rys. 48. Suma spłat części kapitałowej i odsetkowej w zależności od rodzaju wsparcia dla kredytu 25-letniego

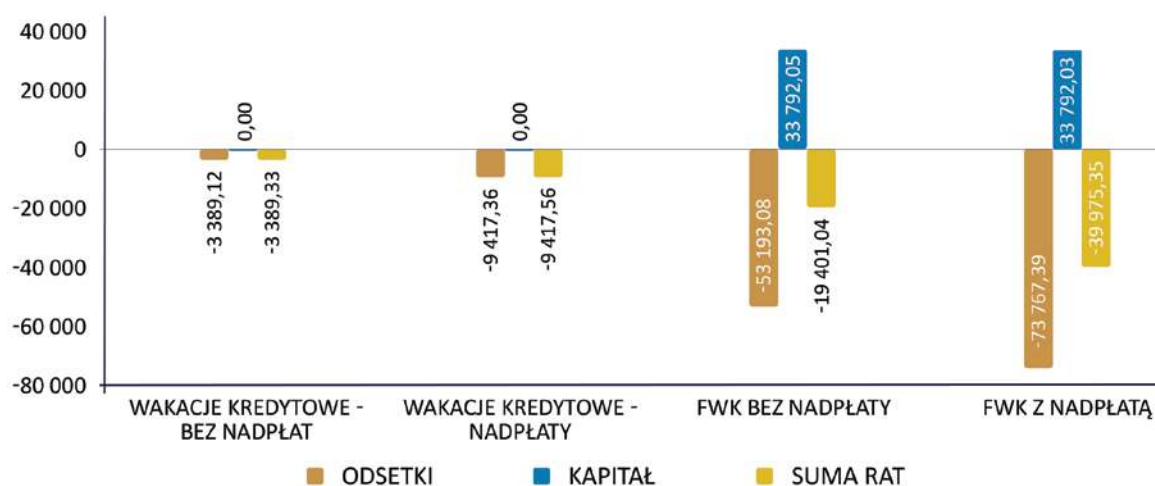
Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

do banku łączną kwotę 478.764,06 zł, a zatem o 7,7% niższą niż w wariantcie referencyjnym.

Reasumując:

- Przy zastosowaniu wsparcia w postaci wakacji kredytowych:
 - kredytobiorca niedokonujący nadpłat zapłaci sumę rat kredytu niższą w stosunku do wariantu referencyjnego o 3.389,33 zł (wynikającą z niższej sumy zapłaconych odsetek).
 - kredytobiorca dokonujący nadpłat kredytu zapłaci sumę rat kredytu niższą w stosunku do wariantu referencyjnego o 9.417,56 zł (wynikającą z niższej sumy zapłaconych odsetek).
- Przy zastosowaniu wsparcia w ramach Funduszu Wsparcia Kredytobiorców:

- kredytobiorca niedokonujący nadpłat kredytu zapłaci sumę rat kredytu niższą w stosunku do wariantu referencyjnego o 19.401,04 zł, przy czym:
 - ◆ zapłaci wyższą sumę rat kapitału o 33.792,05 zł.
 - ◆ zapłaci niższą sumę rat odsetkowych o 53.193,08 zł.
- kredytobiorca dokonujący nadpłat kredytu w wysokości połowy rat należnych w okresie wsparcia zapłaci sumę rat kredytu niższą w stosunku do wariantu referencyjnego o 39.975,35 zł, przy czym:
 - ◆ zapłaci wyższą sumę rat kapitału o 33.792,03 zł.
 - ◆ zapłaci niższą sumę rat odsetkowych o 73.767,39 zł.

Rys. 49. Porównanie kosztów kredytu - odniesienie do kredytu referencyjnego dla kredytu 25-letniego

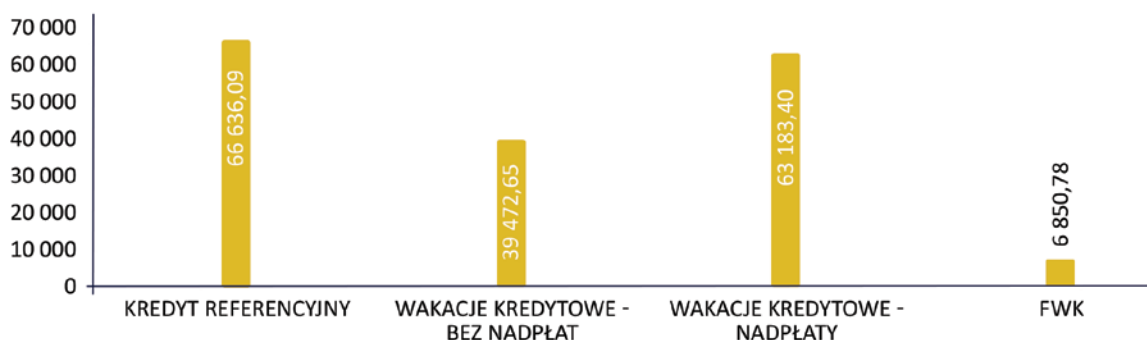
Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

3.4.3. Wariant C – uwzględnienie wakacji kredytowych od sierpnia 2022 r. – 12 zawieszonych rat

W przypadku braku korzystania z jakiegokolwiek wsparcia, w okresie lipiec 2022 – grudzień 2024 r. przy przyjętych założeniach, kredytobiorca zobowiązany jest do spłacenia łącznych rat (rata odsetkowa i rata kapitałowa) w kwocie 66.636,09 zł. Kredytobiorca, który skorzysta 12-krotnie z wakacji kredytowych jest w stanie obniżyć sumę rocznych rat kredytu do

kwoty 39.472,65 zł, a zatem o 40,8%. Kredytobiorca korzystający w tym samym czasie z Funduszu Wsparcia Kredytobiorców obniża sumę rat kredytu do poziomu 6.850,78 zł, a zatem aż o 89,7%. W przypadku każdorazowych nadpłat dokonywanych w ramach mechanizmu wakacji kredytowych, suma rat kredytowych obniża się do poziomu 63.183,40 zł, a zatem jedynie o 5,2%. Oznacza to, że kredytobiorca nie potrzebuje żadnego wsparcia w ramach mechanizmu wsparcia, a jego zastosowanie ma jedynie charakter spekulacyjny.

Rys. 50. Porównanie sumy rat dla wakacji kredytowych i FWK w okresie: lipiec 2022 – grudzień 2024

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

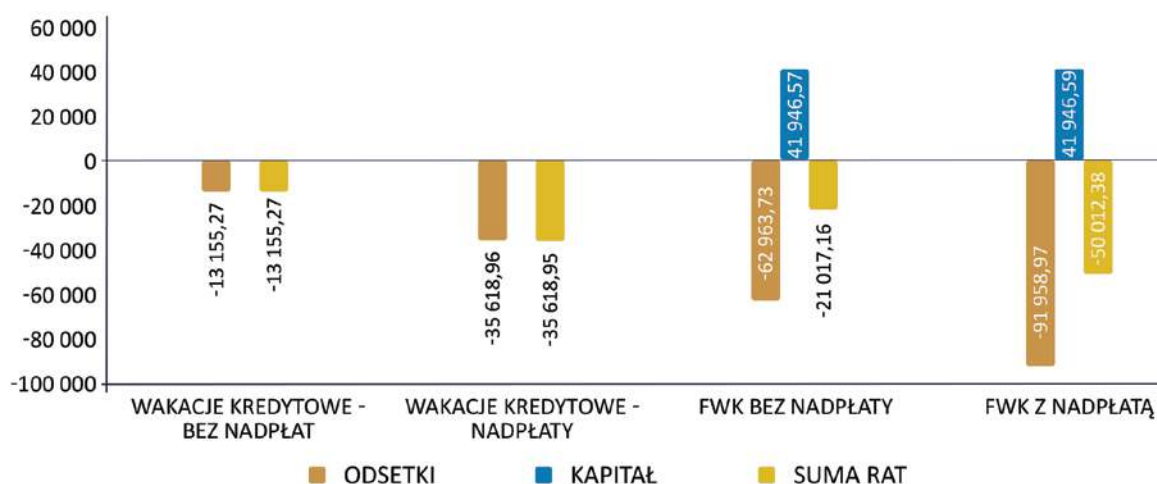
- Przy zastosowaniu wsparcia w postaci wakacji kredytowych:
 - kredytobiorca niedokonujący nadpłat zapłaci sumę rat kredytu niższą w stosunku do wariantu referencyjnego o 13.155,27 zł (wynikającą z niższej sumy zapłaconych odsetek).
 - kredytobiorca dokonujący nadpłat kredytu zapłaci sumę rat kredytu niższą w stosunku do wariantu referencyjnego o 35.618,95 zł (wynikającą z niższej sumy zapłaconych odsetek).
- Przy zastosowaniu wsparcia w ramach Funduszu Wsparcia Kredytobiorców:
 - kredytobiorca niedokonujący nadpłat kredytu zapłaci sumę rat kredytu niższą w stosunku do wariantu referencyjnego o 21.017,16 zł, przy czym:
 - ♦ zapłaci wyższą sumę rat kapitału o 41.946,57 zł.
 - ♦ zapłaci niższą sumę rat odsetkowych o 62.963,73 zł.
 - kredytobiorca dokonujący nadpłaty kredytu w wysokości połowy wysokości rat należnych w okresie wsparcia, zapłaci sumę rat kredytu

niższą w stosunku do wariantu referencyjnego o 50.012,38 zł, przy czym:

- ♦ zapłaci wyższą sumę rat kapitału o 41.946,59 zł.
- ♦ zapłaci niższą sumę rat odsetkowych o 91.958,97 zł.

Analizując mechanizmy wsparcia kredytobiorców w całym cyklu życia kredytu dla kredytu:

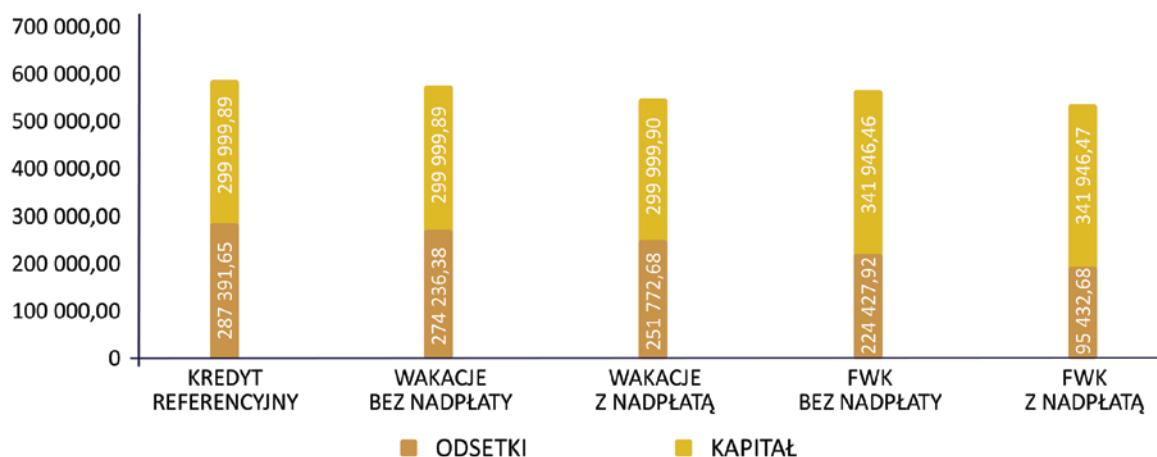
- W wariantcie referencyjnym (bez żadnego wsparcia) kredytobiorca pożyczając 300.000 zł w całym cyklu życia kredytu spłaci do banku łączną kwotę 587.391,54 zł.
- Przy zastosowaniu wsparcia w postaci wakacji kredytowych:
 - kredytobiorca nie dokonujący nadpłat kredytu w całym cyklu życia kredytu spłaci do banku łączną kwotę 574.236,27 zł, a zatem o 2,2% niższą niż w wariantcie referencyjnym.
 - kredytobiorca dokonujący nadpłat kredytu w całym cyklu życia kredytu spłaci do banku łączną kwotę 551.772,58 zł, a zatem o 6,1% niższą niż w wariantcie referencyjnym.

Rys. 51. Porównanie kosztów kredytu – odniesienie do kredytu referencyjnego

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

- Przy zastosowaniu wsparcia w ramach Funduszu Wsparcia Kredytobiorców:
 - kredytobiorca niedokonujący nadpłat kredytu w całym cyklu życia kredytu spłaci do banku łączną kwotę 566.374,38 zł, a zatem o 3,6% niższą niż w wariantcie referencyjnym.
 - kredytobiorca dokonujący nadpłat kredytu w wysokości połowy otrzymanego wsparcia w całym cyklu życia kredytu spłaci do banku łączną kwotę 537.379,15 zł, a zatem o 8,5% niższą niż w wariantcie referencyjnym.

Rys. 52. Łączne koszty kredytu

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

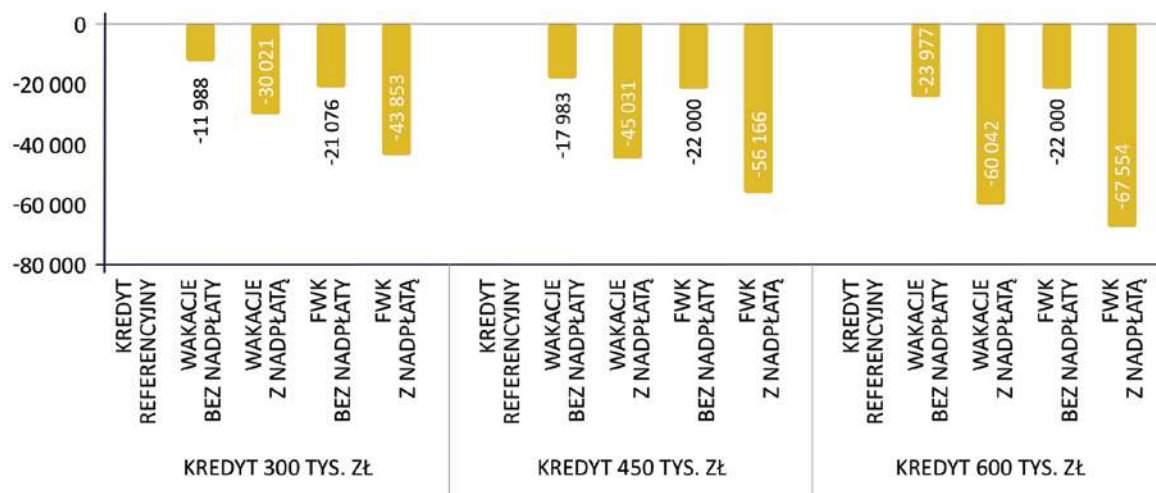
3.5. Porównanie mechanizmów wsparcia z uwagi na kwotę zaciągniętego kredytu

W celu porównania mechanizmów wsparcia (FWK versus wakacje kredytowe) Zespół Badań i Analiz ZBP przeprowadził analizę przy analogicznych jak we wcześniejszych wariantach założeniach, z tym, że zmianie podlegała kwota zaciągniętego kredytu: 300.000 zł, 450.000 zł oraz 600.000 zł, zaś sam kredyt został zaciągnięty 5 lat temu. Celem badania było zweryfikowanie, czy zmiana wysokości zaciągniętego

kredytu ma wpływ na konkurencyjność analizowanych mechanizmów wsparcia kredytobiorców.

Przeprowadzone badanie dowiodło, że:

- W przypadku braku dokonywania nadpłat w ramach wakacji kredytowych oraz wsparcia w ramach FWK, mechanizm FWK daje więcej korzyści dla kredytów w kwocie 300.000 zł i 450.000 zł. Dopiero przy kredycie zaciągniętym na kwotę 600.000 zł wakacje kredytowe bez stosowania nadpłat kapitału

Rys. 53. Łączne spłaty – w stosunku do wariantu referencyjnego

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

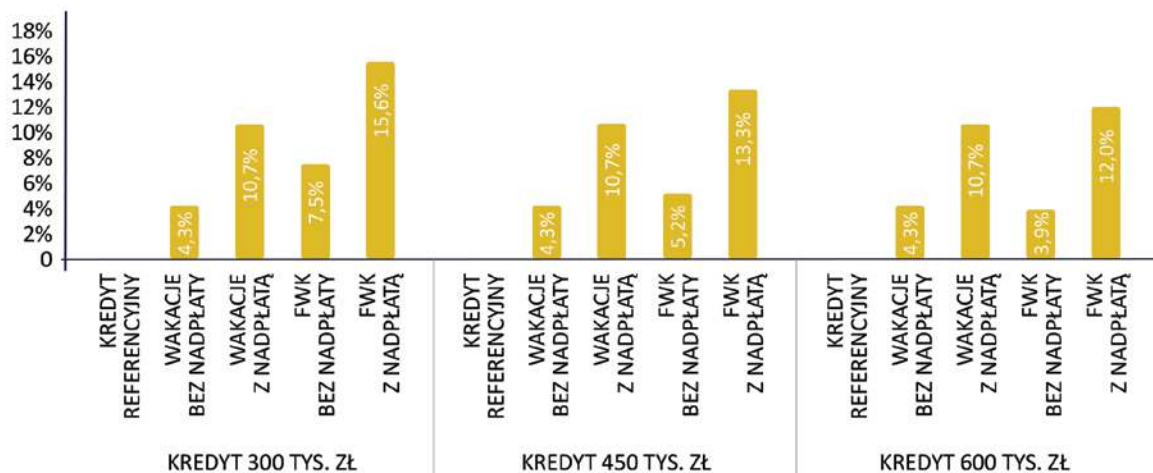
dają korzyści (mniejszą łączną kwotą do spłaty) o 1.977 zł wyższe niż Fundusz Wsparcia Kredytobiorców.

- W przypadku dokonywania nadpłat (zgodnie z wcześniejszymi założeniami), wsparcie w ramach Funduszu Wsparcia Kredytobiorców jest korzystniejsze dla kredytobiorcy, ponieważ pozwala na obniżenie łącznej kwoty wymaganej do spłaty.
- Wraz ze wzrostem kwoty kredytu przewaga mechanizmu FWK z nadpłatami nad wakacjami kredytowymi z nadpłatami staje się coraz mniejsza.

W celu pokazania korzyści dla kredytobiorców z tytułu skorzystania z analizowanych mechanizmów

wsparcia, na poniższym wykresie przedstawiono procentową obniżkę kwoty wymaganej do spłaty w zależności od kwoty zaciągniętego kredytu i wariantu wsparcia, z którego mógłby skorzystać kredytobiorca.

Przy założeniu, że wsparcie w ramach obsługi kredytu wykorzystywane jest zgodnie z intencją (wsparcie budżetów domowych, nie zaś nadpłacanie kapitału do spłaty) – dla kredytów w kwotach 300.000 zł i 450.000 zł mechanizm wsparcia w ramach FWK jest korzystniejszy niż wakacje kredytowe. W tym miejscu należy nadmienić, że średnia kwota zaciąganego w Polsce kredytu mieszkaniowego wynosi około 370.000 zł. Tak więc dla większości kredytobiorców to wsparcie w ramach FWK będzie bardziej opłacalne niż wakacje kredytowe.

Rys. 54. Zmniejszenie spłat do kapitału w stosunku do wariantu referencyjnego

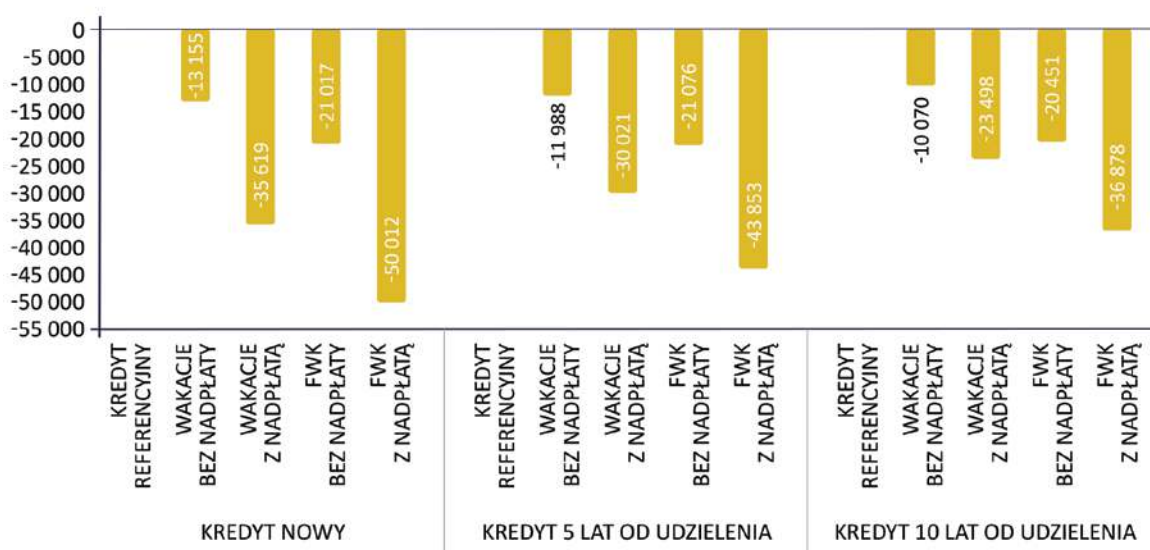
Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

3.6. Porównanie mechanizmów wsparcia z uwagi na pozostałą liczbę lat obsługi zaciągniętego kredytu

W celu porównania mechanizmów wsparcia (FWK versus wakacje kredytowe) Zespół Badań i Analiz ZBP przeprowadził analizę przy analogicznych jak we wcześniejszych wariantach założeniach, z tym, że zmianie podlegała data zaciągnięcia kredytu. Przeprowadzona została analiza dla 30-letniego kredytu zaciągniętego na kwotę 300.000 zł, z tym, że do czynienia mamy z kredytem:

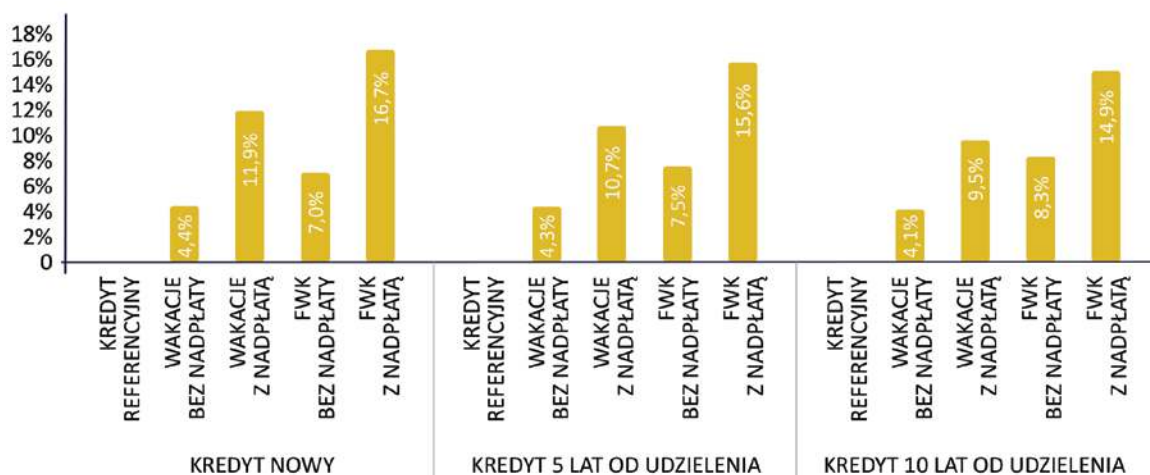
- Nowo zaciągniętym – pozostało 30 lat obsługi;
- Kredytem zaciągniętym 5 lat temu – pozostało 25 lat obsługi;
- Kredytem zaciągniętym 10 lat temu – pozostało 20 lat obsługi.

Celem badania było zweryfikowanie, czy zmiana pozostałego okresu kredytowania ma wpływ na konkurencyjność analizowanych mechanizmów wsparcia kredytobiorców.

Rys. 55. Łączne spłaty – w stosunku do wariantu referencyjnego

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

Rys. 56. Zmniejszenie spłat do kapitału w stosunku do wariantu referencyjnego

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

Przeprowadzone badanie dowiodło, że:

- W przypadku braku dokonywania nadpłat w ramach wakacji kredytowych oraz w ramach wsparcia z FWK,

mechanizm Funduszu Wsparcia Kredytobiorców daje więcej korzyści dla kredytobiorców bez względu na pozostały okres spłaty kredytu.

- W przypadku dokonywania nadpłat (zgodnie z wcześniejszymi założeniami), wsparcie w ramach Funduszu Wsparcia Kredytobiorców jest korzystniejsze dla kredytobiorcy, ponieważ pozwala w większym stopniu obniżyć łączny poziom spłat.

W celu pokazania korzyści dla kredytobiorców z tytułu skorzystania z analizowanych mechanizmów wsparcia, na poniższym wykresie przedstawiono procentową obniżkę kwoty wymaganej do spłaty w zależności od pozostałego okresu obsługi zadłużenia i wariantu wsparcia, z którego mógłby skorzystać kredytobiorca.

Przy założeniu, że wsparcie w ramach obsługi kredytu wykorzystywane jest zgodnie z intencją (wsparcie budżetów domowych, nie zaś nadpłacanie kapitału do spłaty) – mechanizm wsparcia w ramach FWK jest korzystniejszy niż wakacje kredytowe. O ile wakacje kredytowe są w stanie obniżyć poziom spłat o 4,1–4,4%, o tyle wsparcie w ramach FWK (bez dokonywania nadpłat) jest w stanie obniżyć poziom spłat o 7,0–8,3%. Co istotne, poziom wsparcia w ramach FWK wzrasta wraz ze skróceniem pozostałego okresu obsługi zadłużenia.

3.7. Porównanie mechanizmów wsparcia z uwagi na kwotę zaciągniętego kredytu

Aby porównać mechanizmy wsparcia w ramach FWK oraz wakacje kredytowe, Zespół Badań i Analiz przeprowadził symulację wysokości dochodu rozporządzalnego w ramach dwóch mechanizmów wsparcia (FWK versus wakacje kredytowe) w zależności od kwoty zaciągniętego kredytu oraz wartości wskaźnika DTI przed udzieleniem wsparcia. Wyniki analizy dla wakacji kredytowych przedstawiono w tabeli 2, zaś dla Funduszu Wsparcia Kredytobiorców w tabeli 3.

Objaśnienie tabel:

- Komórki tabeli przedstawiają wartości dochodu rozporządzalnego (dochodu wyliczonego na podstawie wysokości raty kredytu) pomniejszonego o ratę kredytu (tabela 1) oraz ratę kredytu skorygowaną o udzielone wsparcie w ramach wakacji kredytowych (tabela 2) lub Funduszu Wsparcia Kredytobiorców (tabela 3).
- Kolorem pomarańczowym oznaczono wysokość dochodu rozporządzalnego przekraczającą 6.000 zł, co stanowi około 110% średniego wynagrodzenia netto (listopad 2023).
- Kolorem czerwonym oznaczono wysokość dochodu rozporządzalnego przekraczającą 10.000 zł, co stanowi ponad 180% średniego wynagrodzenia netto (listopad 2023).

Tabela 1. Wysokość dochodu rozporządzalnego w gospodarstwie domowym w zależności od wysokości zaciągniętego kredytu oraz wysokości DTI w przypadku normalnej obsługi kredytu (bez korzystania przez kredytobiorcę ze wsparcia)

300.000		Kwota zaciągniętego kredytu					
		450.000	600.000	800.000	1.000.000	1.200.000	
DTI	20%	9 241,22	13 861,84	18 482,45	24 643,26	30 598,41	36 582,11
	25%	6 930,92	10 396,38	13 861,84	18 482,45	22 948,81	27 436,58
	30%	5 390,71	8 086,07	10 781,43	14 375,24	17 849,07	21 339,56
	35%	4 290,57	6 435,85	8 581,14	11 441,52	14 206,41	16 984,55
	40%	3 465,46	5 198,19	6 930,92	9 241,22	11 474,41	13 718,29
	45%	2 823,71	4 235,56	5 647,41	7 529,89	9 349,52	11 177,87
	50%	2 310,31	3 465,46	4 620,61	6 160,82	7 649,60	9 145,53
	55%	1 890,25	2 835,38	3 780,50	5 040,67	6 258,77	7 482,70
	60%	1 540,20	2 310,31	3 080,41	4 107,21	5 099,74	6 097,02
	65%	1 244,01	1 866,02	2 488,02	3 317,36	4 119,02	4 924,51

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

Powyższa tabela pokazuje, że pewna część kredytobiorców (komórki zaznaczone kolorem pomarańczowym i czerwonym) z uwagi na wysokość dochodu rozporządzalnego zachowuje zdolność do

normalnego, niezakłóconego funkcjonowania i jednocześnie obsługi kredytu. Gospodarstwa te posiadają dochód rozporządzalny na poziomie przekraczającym 6.000 zł.

Tabela 2. Wysokość dochodu rozporządzalnego w gospodarstwie domowym w zależności od wysokości zaciągniętego kredytu oraz wysokości DTI w przypadku skorzystania przez kredytobiorcę z wakacji kredytowych

300.000		Kwota zaciągniętego kredytu					
		450.000	600.000	800.000	1.000.000	1.200.000	
DTI	20%	10 011,33	15 016,99	20 022,65	26 696,87	33 148,28	39 630,62
	25%	7 701,02	11 551,53	15 402,04	20 536,05	25 498,68	30 485,09
	30%	6 160,82	9 241,22	12 321,63	16 428,84	20 398,94	24 388,07
	35%	5 060,67	7 591,01	10 121,34	13 495,12	16 756,27	20 033,06
	40%	4 235,56	6 353,34	8 471,12	11 294,83	14 024,27	16 766,80
	45%	3 593,81	5 390,71	7 187,62	9 583,49	11 899,38	14 226,37
	50%	3 080,41	4 620,61	6 160,82	8 214,42	10 199,47	12 194,04
	55%	2 660,35	3 990,53	5 320,70	7 094,27	8 808,63	10 531,21
	60%	2 310,31	3 465,46	4 620,61	6 160,82	7 649,60	9 145,53
	65%	2 014,11	3 021,17	4 028,23	5 370,97	6 668,89	7 973,02

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

Przeprowadzona analiza pokazuje, że powszechne, masowe wakacje kredytowe bez stosowania żadnego kryterium ekonomicznego w wielu przypadkach nie mają uzasadnienia ekonomicznego. Nieuwzględnienie kryterium dochodowego (DTI) w zależności od wysokości zaciągniętego kredytu (i obsługiwanej raty) sprawia, że w przypadku wielu kredytobiorców wypaczana jest sama idea wsparcia kredytobiorców,

które z założenia miało wspierać budżety gospodarstw domowych nadmiernie obciążonych obsługą kredytu, którego rata wzrosła na skutek znaczących podwyżek stóp procentowych.

W tabeli 3 przedstawiono analogiczną symulację przeprowadzoną dla wsparcia dla kredytobiorcy w postaci Funduszu Wsparcia Kredytobiorców.

Tabela 3. Wysokość dochodu rozporządzalnego w gospodarstwie domowym w zależności od wysokości zaciągniętego kredytu oraz wysokości DTI w przypadku skorzystania przez kredytobiorcę z Funduszu Wsparcia Kredytobiorców

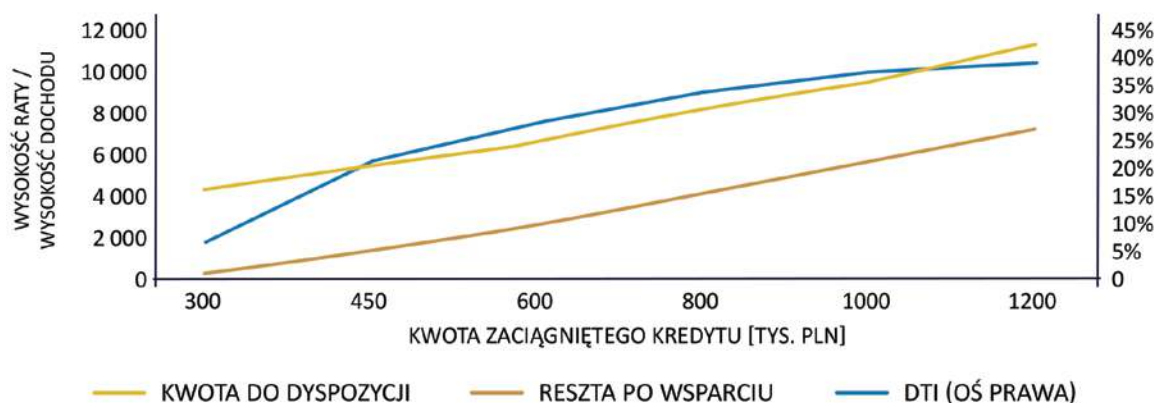
300.000		Kwota zaciągniętego kredytu					
		300.000	450.000	600.000	800.000	1.000.000	1.200.000
DTI	20%						
	25%						
	30%						
	35%						
	40%						
	45%						
	50%	4 310,72	5 466,08	6 621,44	8 161,93	9 540,14	11 242,89
	55%	3 890,59	4 835,89	5 781,18	7 041,58	8 154,45	9 562,36
	60%	3 540,48	4 310,72	5 080,96	6 107,95	6 999,71	8 161,93
	65%	3 244,24	3 866,35	4 488,47	5 317,96	6 022,63	6 976,94

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

Przeprowadzona symulacja wskazała, że zastosowanie mechanizmu w ramach Funduszu Wsparcia Kredytobiorców pozwala ograniczyć strefę nieuzasadnionego wsparcia, jak miało to miejsce w przypadku wakacji kredytowych.

Na potrzeby dalszej analizy przyjęto, że DTI kredytobiorcy przed uzyskaniem wsparcia wynosi 50%, co oznacza, że dochód całkowity kredytobiorcy stanowi 2-krotność raty wsparcia przy różnych wysokościach zaciągniętego kredytu.

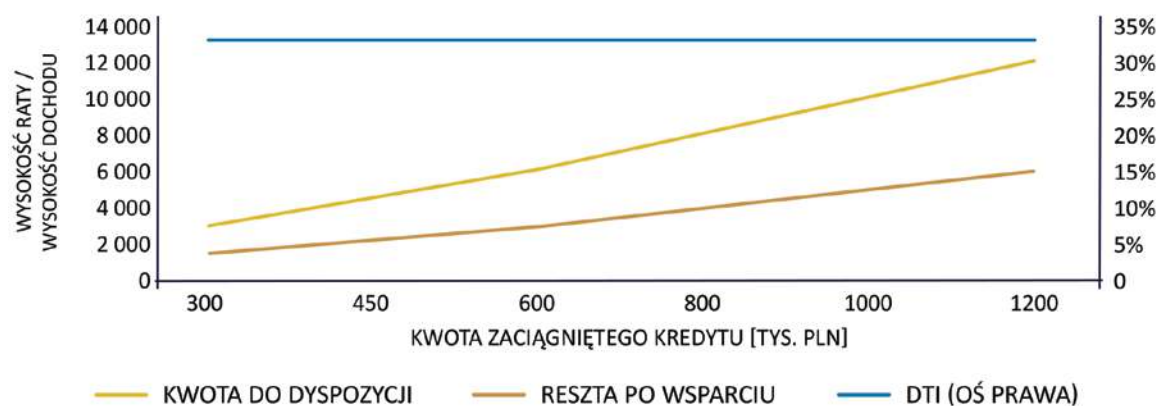

Rys. 57. Wysokość dochodu rozporządzalnego w zależności od wysokości kredytu przy zastosowaniu wsparcia w postaci FWK
Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

Przeprowadzona analiza pokazała, że zastosowanie mechanizmu wsparcia w ramach FWK jest w stanie obniżyć wskaźnik DTI znacząco poniżej 50%, przy czym im wyższa jest kwota zaciągniętego kredytu, tym skala obniżki DTI staje się coraz mniejsza. Niemniej jednak dla kredytów o najniższych wartościach (300.000 zł) wartość wskaźnika DTI zmniejsza się do

poziomu 6,7%, co pokazuje skalę realnego wsparcia dla dominującej części kredytobiorców.

W przypadku wakacji kredytowych wysokość raty po wsparciu obliczono na poziomie średnim dla 3-miesięcznego okresu (2 miesiące normalnej obsługi raty kredytu oraz 1 miesiąc wakacji kredytowych).

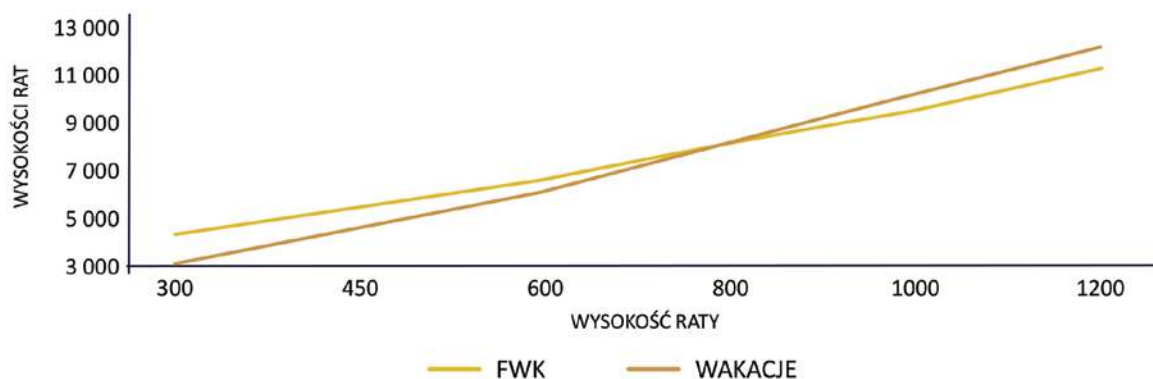
Rys 58. Wysokość dochodu rozporządzalnego w zależności od wysokości kredytu przy zastosowaniu wsparcia w postaci wakacji kredytowych
Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

Przeprowadzona analiza wskazuje, że mechanizm wsparcia w postaci wakacji kredytowych jest w stanie obniżyć wartości wskaźnika DTI z 50% do 33,3%, przy czym skala obniżki DTI nie zmienia się przy różnych wysokościach zaciąganego kredytu (i obsługiwanej raty kredytowej). Oznacza to, że proporcjonalnie takie samo wsparcie uzyskuje kredytobiorca

zamożny, jak i uboższy. Oznacza to również, że kredytobiorcy zaciągający kredyt w kwocie 300.000 zł, którzy mają trudności z obsługą zadłużenia w przypadku wakacji kredytowych nie mogą liczyć na tak znaczące odciążenie budżetów domowych, jak miało to miejsce w przypadku wsparcia udzielonego w ramach FWK.

Reasumując, mechanizm wsparcia w ramach FWK umożliwia pozostawienie (przy tych samych założeniach) wyższej kwoty dochodu rozporządzalnego w budżetach gospodarstw domowych niż wakacje

kredytowe dla kredytów poniżej 800.000 zł. Dopiero dla wyższych kwot kredytów (powyżej 800.000 zł) wakacje kredytowe stanowią cenniejsze wsparcie niż FWK.

Rys. 59. Wysokość dochodu rozporządzalnego w zależności od wysokości kredytu przy zastosowaniu wsparcia w postaci wakacji kredytowych oraz FWK - porównanie

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

3.8. Porównanie mechanizmów wsparcia z uwagi na wysokość osiąganego dochodu

Aby porównać mechanizmy wsparcia w ramach FWK oraz wakacje kredytowe, Zespół Badań i Analiz przeprowadził symulację wartości wskaźnika DTI w ramach dwóch mechanizmów wsparcia (FWK versus wakacje kredytowe) w zależności od wysokości osiąganego dochodu. Wyniki analizy wartości wskaźnika DTI dla normalnej obsługi kredytu (bez stosowania mechanizmów wsparcia) przedstawiono w tabeli 4, dla wakacji kredytowych w tabeli 5, zaś dla Funduszu Wsparcia Kredytobiorców w tabeli 6. W tabeli 7 przedstawiono porównanie obszarów przewag wsparcia w ramach FWK nad wakacjami kredytowymi.

Objaśnienie tabel:

- Komórki tabeli przedstawiają wartości wskaźników DTI pomniejszonych o ratę kredytu (tabela 4) oraz ratę kredytu skorygowaną o udzielone wsparcie w ramach wakacji kredytowych (tabela 5) lub Funduszu Wsparcia Kredytobiorców (tabela 6).
- Kolorem pomarańczowym oznaczono wysokość wskaźnika DTI przekraczającą 50%, zaś kolorem czerwonym zaznaczono wysokości wskaźnika DTI przekraczające 70%.
- Poziom dochodów przyjęty do analizy ustalono na poziomie 5.000 zł, 6.000 zł i od kwoty 6.000 zł o 2.000 zł więcej aż do poziomu 26.000 brutto.
- Na potrzeby obliczenia wysokości wskaźnika DTI kwoty dochodu brutto korygowane były wagą 0,65 na dochód netto.

Tabela 4. Wysokość wskaźnika DTI w gospodarstwie domowym w zależności od wysokości zaciągniętego kredytu oraz osiąganego dochodu rozporządzalnego w przypadku normalnej obsługi kredytu (bez korzystania przez kredytobiorcę ze wsparcia)

		Kwota zaciągniętego kredytu					
Dochód brutto		300.000	450.000	600.000	800.000	1.000.000	1.200.000
	5 000	71,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	6 000	59,2%	88,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	8 000	44,4%	66,6%	88,9%	0,0%	0,0%	0,0%
	10 000	35,5%	53,3%	71,1%	94,8%	0,0%	0,0%
	12 000	29,6%	44,4%	59,2%	79,0%	98,1%	0,0%
	14 000	25,4%	38,1%	50,8%	67,7%	84,1%	0,0%
	16 000	22,2%	33,3%	44,4%	59,2%	73,6%	87,9%
	18 000	19,7%	29,6%	39,5%	52,7%	65,4%	78,2%
	20 000	17,8%	26,7%	35,5%	47,4%	58,8%	70,4%
	22 000	16,2%	24,2%	32,3%	43,1%	53,5%	64,0%
	24 000	14,8%	22,2%	29,6%	39,5%	49,0%	58,6%
	26 000	13,7%	20,5%	27,3%	36,5%	45,3%	54,1%

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

Powyższa tabela pokazuje, że pewna część kredytobiorców (komórki zaznaczone kolorem pomarańczowym i czerwonym) wymaga wsparcia w obsłudze kredytu, bowiem wartości wskaźników DTI w ich przypadku przekraczają poziom 50% (kolor

pomarańczowy) bądź też 70% (kolor czerwony). Bez zaznaczenia kolorem pozostała część kredytobiorców, dla której wartości wskaźnika DTI nie przekraczają 50%. Są to ci kredytobiorcy, którzy mają zdolność do obsługi swojego zadłużenia.

Tabela 5. Wysokość wskaźnika DTI w gospodarstwie domowym w zależności od wysokości zaciągniętego kredytu oraz osiąganego dochodu rozporządzalnego w przypadku skorzystania przez kredytobiorcę z wakacji kredytowych

		Kwota zaciągniętego kredytu					
Dochód brutto		300.000	450.000	600.000	800.000	1.000.000	1.200.000
	5 000	47,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	6 000	39,5%	59,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	8 000	29,6%	44,4%	59,2%	0,0%	0,0%	0,0%
	10 000	23,7%	35,5%	47,4%	63,2%	0,0%	0,0%
	12 000	19,7%	29,6%	39,5%	52,7%	65,4%	0,0%
	14 000	16,9%	25,4%	33,9%	45,1%	56,0%	0,0%
	16 000	14,8%	22,2%	29,6%	39,5%	49,0%	58,6%
	18 000	13,2%	19,7%	26,3%	35,1%	43,6%	52,1%
	20 000	11,8%	17,8%	23,7%	31,6%	39,2%	46,9%
	22 000	10,8%	16,2%	21,5%	28,7%	35,7%	42,6%
	24 000	9,9%	14,8%	19,7%	26,3%	32,7%	39,1%
	26 000	9,1%	13,7%	18,2%	24,3%	30,2%	36,1%

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

Przeprowadzona analiza pokazuje, że powszechne, masowe wakacje kredytowe bez stosowania żadnego kryterium ekonomicznego w wielu przypadkach nie mają uzasadnienia ekonomicznego (komórki zaznaczone kolorem niebieskim w powyższej tabeli). Nieuwzględnienie kryterium dochodowego (DTI) w zależności od wysokości zaciągniętego kredytu i wysokości osiąganego dochodu sprawia, że w przypadku wielu kredytobiorców pomoc przyznawana

jest gospodarstwom domowym, których sytuacja ekonomiczna nie uzasadnia takiej potrzeby. Przeprowadzona analiza pokazała również, że zastosowanie wakacji kredytowych pozwoliło na wyeliminowanie sytuacji, w której wartość DTI przekracza 70% oraz ograniczyło przypadki, w których DTI przewyższa 50%. W tabeli 6 przedstawiono analogiczną symulację przeprowadzoną dla wsparcia dla kredytobiorcy w postaci Funduszu Wsparcia Kredytobiorców.

Tabela 6. Wysokość wskaźnika DTI w gospodarstwie domowym w zależności od wysokości zaciągniętego kredytu oraz osiąganego dochodu rozporządzalnego w przypadku skorzystania przez kredytobiorcę z Funduszu Wsparcia Kredytobiorców

		Kwota zaciągniętego kredytu					
Dochód brutto		300.000	450.000	600.000	800.000	1.000.000	1.200.000
	5 000	9,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	6 000	8,0%	37,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	8 000	0,0%	28,2%	50,4%	0,0%	0,0%	0,0%
	10 000	0,0%	22,6%	40,3%	64,0%	0,0%	0,0%
	12 000	0,0%	0,0%	33,6%	53,4%	73,1%	0,0%
	14 000	0,0%	0,0%	28,8%	45,7%	62,7%	0,0%
	16 000	0,0%	0,0%	0,0%	40,0%	54,8%	69,6%
	18 000	0,0%	0,0%	0,0%	35,6%	48,7%	61,9%
	20 000	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	43,9%	55,7%
	22 000	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	39,9%	50,6%
	24 000	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	46,4%
	26 000	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	42,9%

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

Przeprowadzona symulacja wskazała, że zastosowanie mechanizmu w ramach Funduszu Wsparcia Kredytobiorców pozwala wyeliminować strefę nieuzasadnionego wsparcia, jak miało to miejsce w przypadku wakacji kredytowych. Dodatkowo, wsparcie w ramach Funduszu Wsparcia Kredytobiorców w większym stopniu obniża wartości wskaźników DTI

niż wakacje kredytowe. W szczególności przewaga wsparcia w ramach FWK widoczna jest dla mniej zamierzających 600.000 zł, co przedstawiono w tabeli 7 (przewaga FWK nad wakacjami kredytowymi została zaznaczona kolorem zielonym).

Tabela 7. Porównanie sytuacji, w których wsparcie w ramach FWK pozwala na silniejsze obniżenie wskaźnika DTI niż wsparcie w ramach wakacji kredytowych

		Kwota zaciągniętego kredytu					
Dochód brutto		300.000	450.000	600.000	800.000	1.000.000	1.200.000
	5 000	9,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	6 000	8,0%	37,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	8 000	0,0%	28,2%	50,4%	0,0%	0,0%	0,0%
	10 000	0,0%	22,6%	40,3%	64,0%	0,0%	0,0%
	12 000	0,0%	0,0%	33,6%	53,4%	73,1%	0,0%
	14 000	0,0%	0,0%	28,8%	45,7%	62,7%	0,0%
	16 000	0,0%	0,0%	0,0%	40,0%	54,8%	69,6%
	18 000	0,0%	0,0%	0,0%	35,6%	48,7%	61,9%
	20 000	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	43,9%	55,7%
	22 000	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	39,9%	50,6%
	24 000	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	46,4%
	26 000	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	42,9%

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP

3.9. Wnioski z przeprowadzonej analizy

1. Przeprowadzona analiza wskazuje, że w sytuacji realnych trudności finansowych to mechanizm Funduszu Wsparcia Kredytobiorców dostarcza większe wsparcie kredytobiorcom niż wakacje kredytowe.
2. Wakacje kredytowe pozwalają na obniżenie średniej raty kredytu o 1/3, podczas gdy wsparcie FWK ogranicza do minimum raty przez okres 36 miesięcy.
3. Wakacje kredytowe zmniejszają nieznacznie sumę zapłaconych przez klienta odsetek, wskutek ich przesunięcia na okres, kiedy stopy będą niższe.
4. Przewaga wsparcia w ramach Funduszu Wsparcia Kredytobiorców nad wakacjami kredytowymi widoczna jest przede wszystkim w odniesieniu do mniej zamożnych kredytobiorców, którzy zaciągali kredyt nie wyższy niż 600.000 zł.
5. Im krótszy okres kredytowania, tym przewaga wsparcia w postaci FWK nad wakacjami kredytowymi jest większa.
6. FWK poprzez mechanizm umorzenia części wsparcia, pozwala obniżyć kwotę wsparcia do zwrotu przez klienta, poprzez co jest mechanizmem korzystniejszym dla klientów.

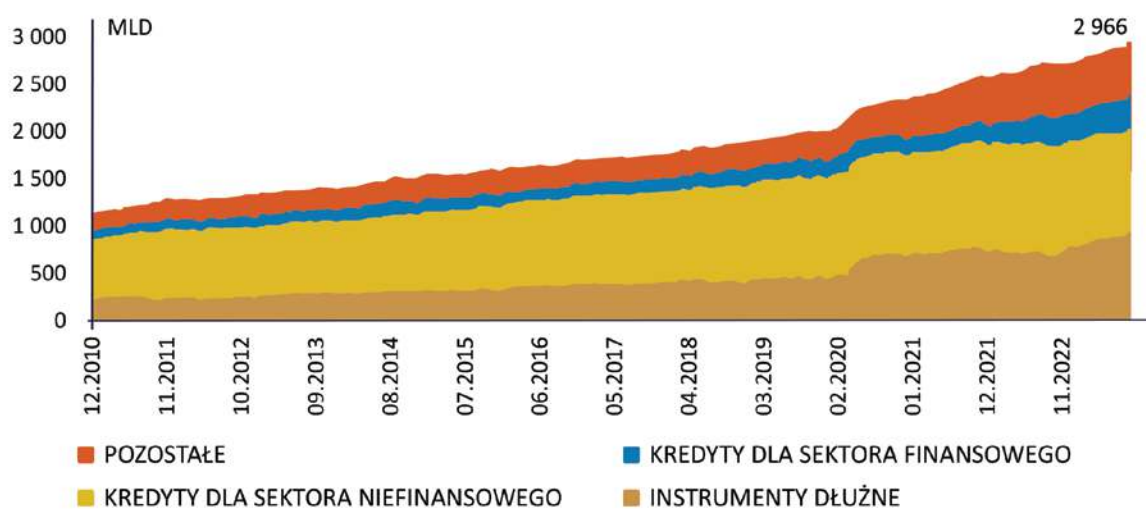
7. Wakacje kredytowe są rozwiązaniem spekulacyjnym w przypadku kredytobiorców niepotrzebujących wsparcia w obsłudze kredytu. Tworzą one moral hazard.

4. Finansowanie długu publicznego przez banki

W latach 2010-2023 wolumen instrumentów dłużnych w aktywach banków wzrósł 4,5-krotnie. W tym czasie wolumen kredytów dla sektora niefinansowego przyszedł jedynie 1,7-krotnie.

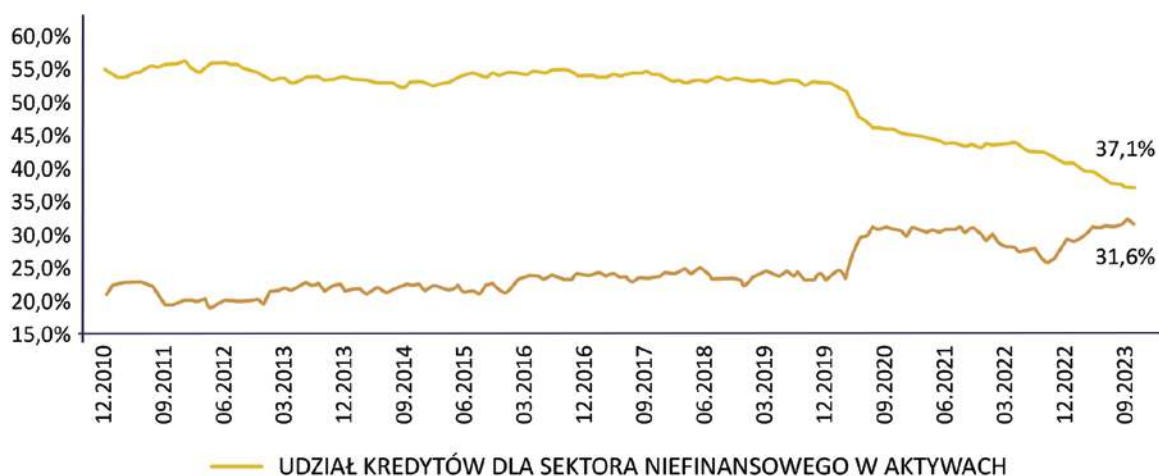
Od początku 2020 r. obserwowany jest silny spadek udziału kredytów sektora niefinansowego w aktywach banków. W tym samym czasie odnotowywany jest dynamiczny wzrost udziału instrumentów dłużnych. Wg stanu na koniec III kwartału 2023 r., udział kredytów dla sektora niefinansowego osiągnął poziom 37,1% wobec 31,6% udziału instrumentów dłużnych w aktywach banków. Oznacza to, że instrumenty dłużne mają już prawie taki sam udział w aktywach kredyty sektora niefinansowego.

Od grudnia 2019 r. poziom obligacji w aktywach sektora bankowego przyszedł o 415,6 mld zł. W tym samym czasie poziom kredytów dla sektora niefinansowego w aktywach banków wzrósł jedynie o 38,9 mld zł.

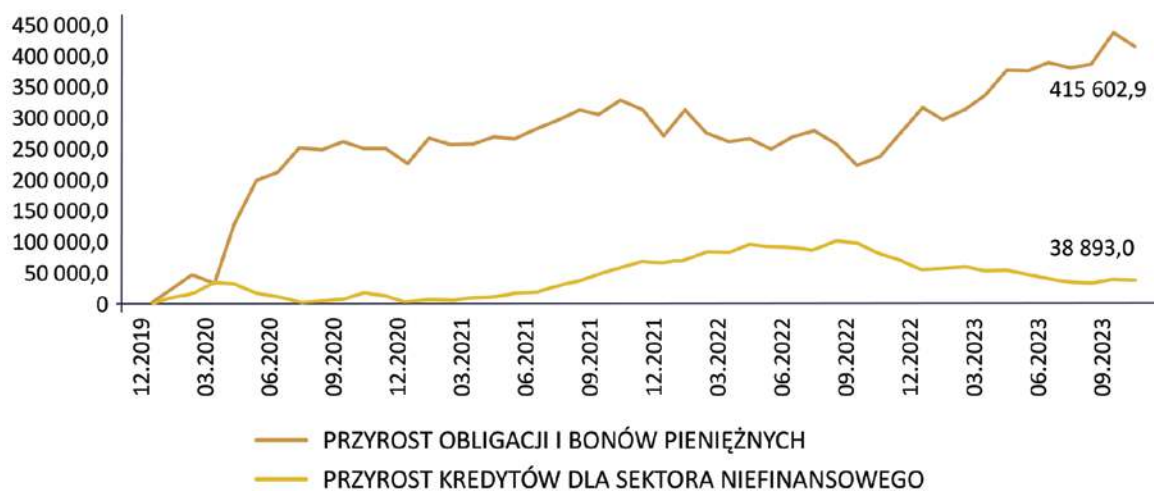
Rys. 60. Struktura aktywów sektora bankowego [mld PLN]

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane MF

Rys. 61. Udział kredytów dla sektora niefinansowego i instrumentów dłużnych w aktywach [%]

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

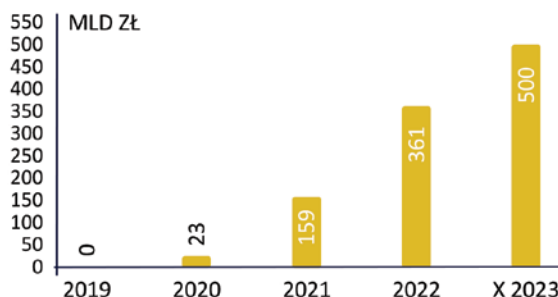
Rys. 62. Przyrost obligacji i bonów oraz kredytów dla sektora niefinansowego od 2019 r. [mln]

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane NBP

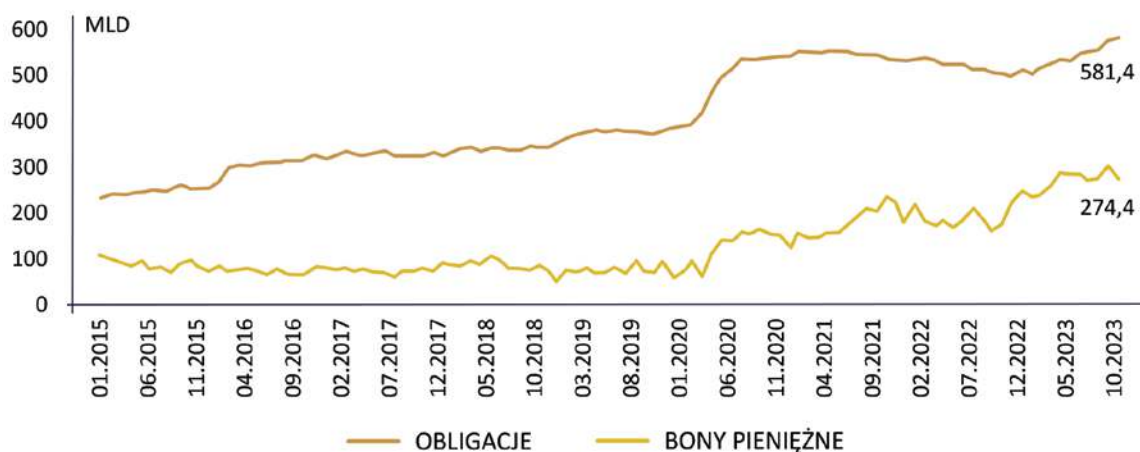
Przyrost udziału obligacji w aktywach banków, w tym finansowania długu publicznego, odbywa się kosztem spadku finansowania sfery realnej gospodarki, a zatem podaży kredytów dla sektora niefinansowego. Gdyby możliwe było utrzymanie relacji kredytów dla sektora

niefinansowego do PKB z końca 2019 r., do końca października 2023 r. możliwe byłoby zwiększenie podaży kredytów sektora niefinansowego o 500,4 mld zł – to mniej więcej tyle, ile banki przeznaczyły na wzrost finansowania instrumentów dłużnych.

Rys. 63. Teoretyczny wzrost podaży kredytów dla sektora niefinansowego przy założeniu utrzymania poziomu kredytów dla sektora niefinansowego w relacji do PKB na poziomie z 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

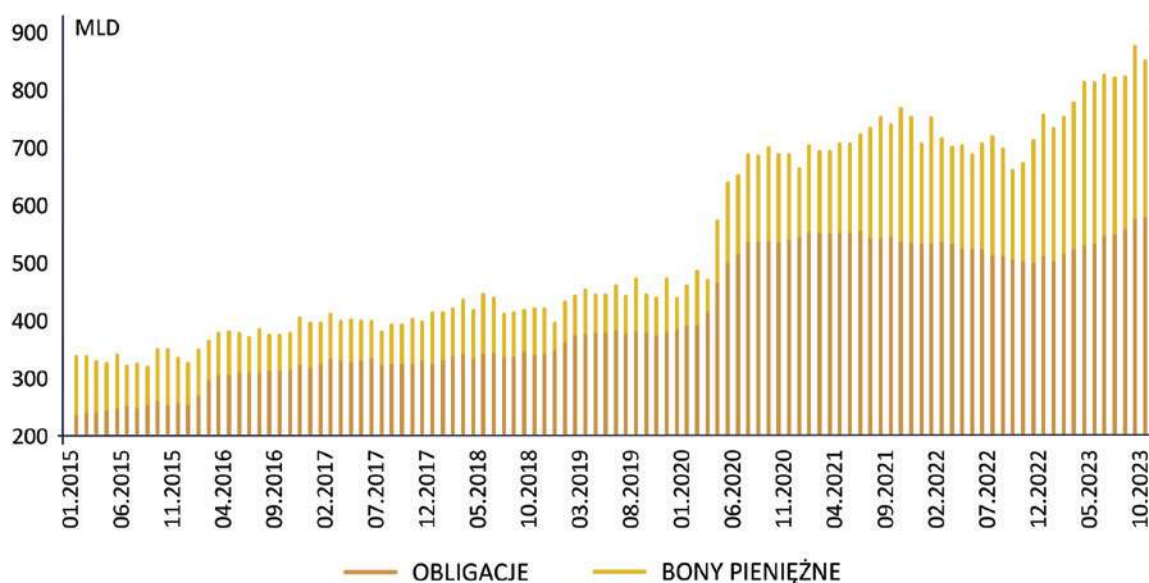
Rys. 64. Poziom obligacji i bonów pieniężnych w aktywach sektora bankowego [mld]

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane NBP

W strukturze instrumentów dłużnych nabytych przez banki silny wzrost odnotowały zarówno obligacje, jak i bony pieniężne. Od grudnia 2019 r. poziom bonów pieniężnych wzrósł o 219,8 mld zł, zaś poziom obligacji o 195,8 mld zł. Wolumen obligacji w aktywach banków osiągnął poziom ponad 581 mld zł, zaś bonów pieniężnych równy 274,4 mld zł.

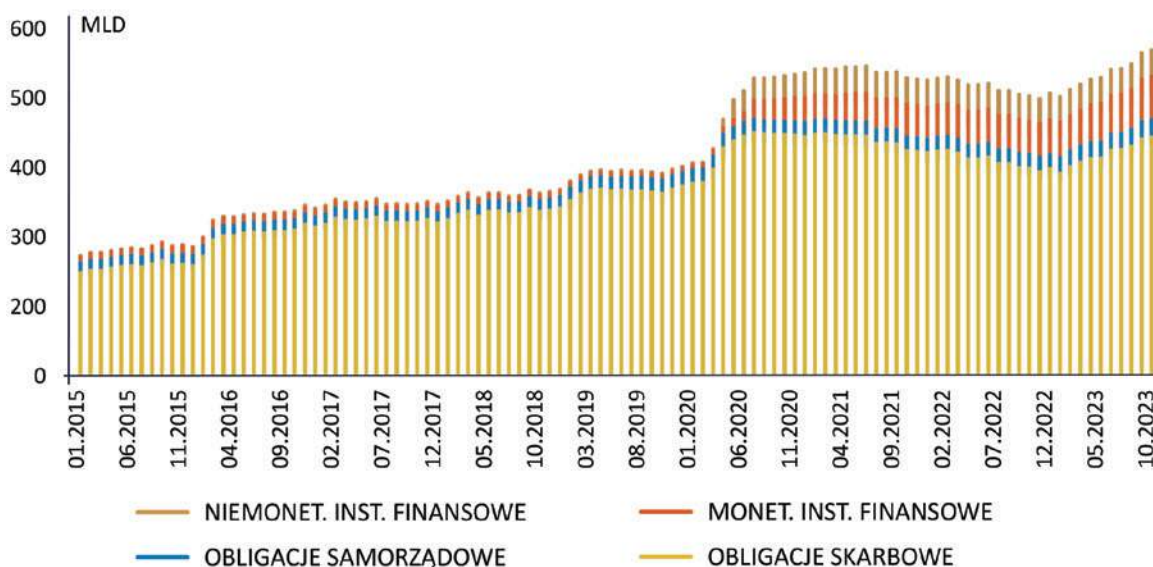
Łączny poziom obligacji i bonów pieniężnych w aktywach banków przekroczył 855,7 mld zł, zaś najsilniejszy wzrost odnotował wiosną 2020 r.

W strukturze obligacji sektora bankowego dominują obligacje SP (73,4%). Od wiosny 2020 r. istotne miejsce w strukturze obligacji sektora bankowego mają również obligacje niemonetarnych instytucji finansowych oraz obligacje monetarnych instytucji finansowych, a zatem obligacje wyemitowane odpowiednio przez PFR i BGK. Stanowią one łącznie 21,13% obligacji będących w posiadaniu banków (119,8 mld zł wg stanu na koniec X 2023 r.).

Rys. 65. Poziom obligacji i bonów pieniężnych w aktywach sektora bankowego – suma [mld]

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane NBP

Rys. 66. Poziom obligacji SP, obligacji samorządowych, obligacji monetarnych instytucji finansowych (BGK) oraz niemone-tarnych instytucji finansowych (PFR) w aktywach sektora bankowego [mld]

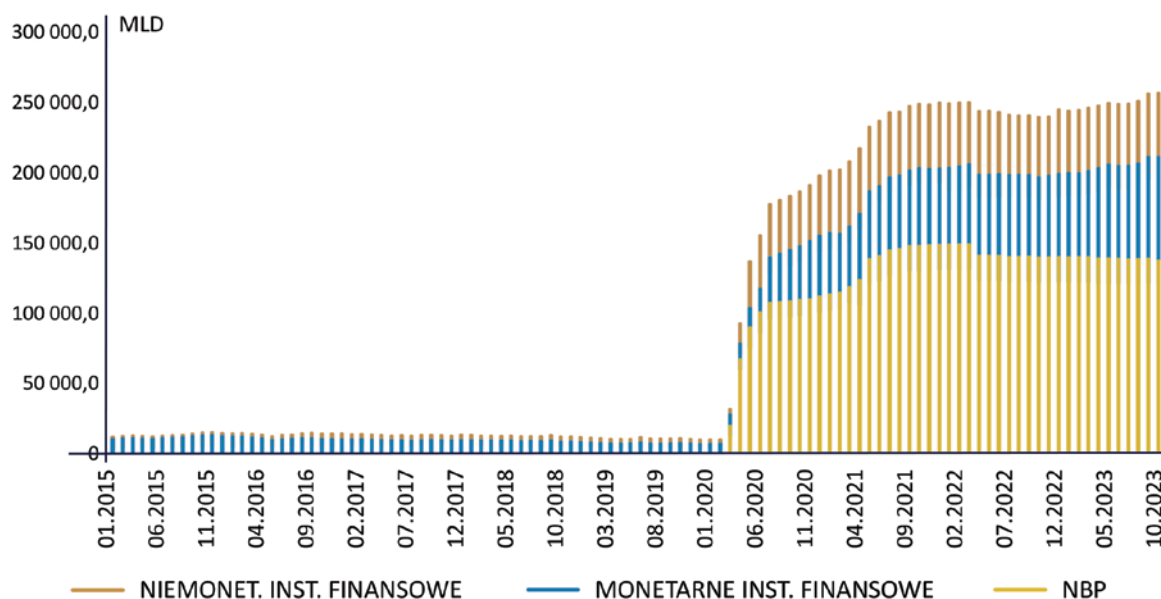
Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane NBP

Od wiosny 2020 r. wzrosło również zaangażowanie NBP w finansowanie instrumentów dłużnych. Wg stanu na koniec października 2023 r. NBP posiada obligacje o wartości 138,53 mld zł, przy czym 55% stanowią obligacje wyemitowane przez instytucje rządowe szczebla centralnego.

Wraz z reformą emerytalną, od 2014 r. lukę po funduszach emerytalnych w finansowaniu długu skarbu państwa wypełnił sektor bankowy, stając się przy tym głównym podmiotem finansującym dług SP.

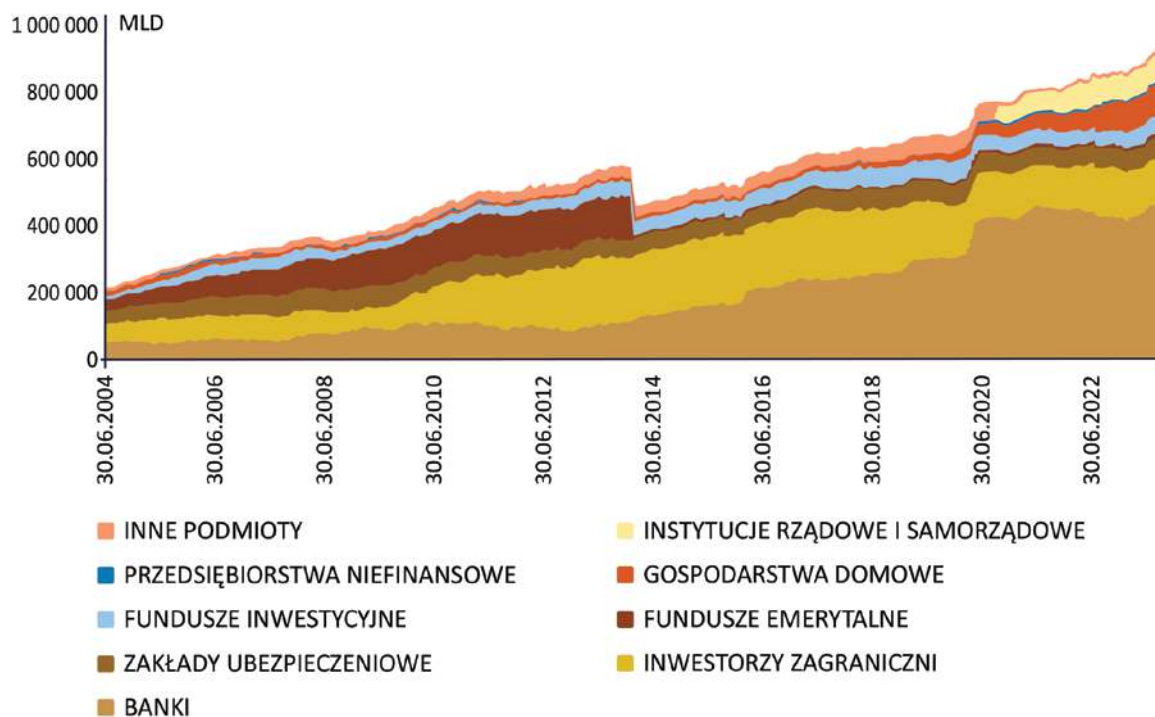
Według stanu na koniec III kwartału 2023 r. sektor bankowy finansował 52% długu SP wypełniając lukę pod spadku znaczenia funduszy emerytalnych i inwestorów zagranicznych.

Do 2016 r. to inwestorzy zagraniczni w głównej mierze finansowali dług SP. Od 2016 r. rola dominująca w tym zakresie przypadła sektorowi bankowemu. Warty odnotowania jest również wzrost udziału gospodarstw domowych w finansowaniu SP w 2022 i 2023 r. Ich udział na koniec III kw. 2023 r. zbliżył się do 11%.

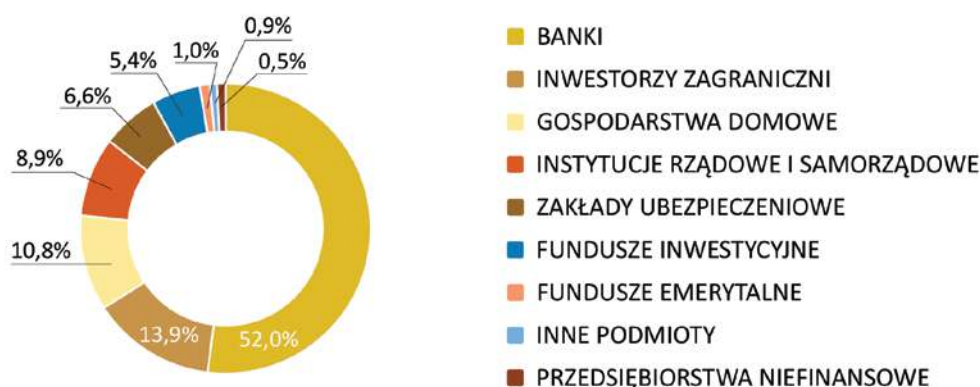
Rys 67. Poziom obligacji monetarnych instytucji finansowych (BGK) niemonetarnych instytucji finansowych (PFR) w aktywach sektora bankowego oraz obligacji nabytych przez NBP [mld]

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane NBP

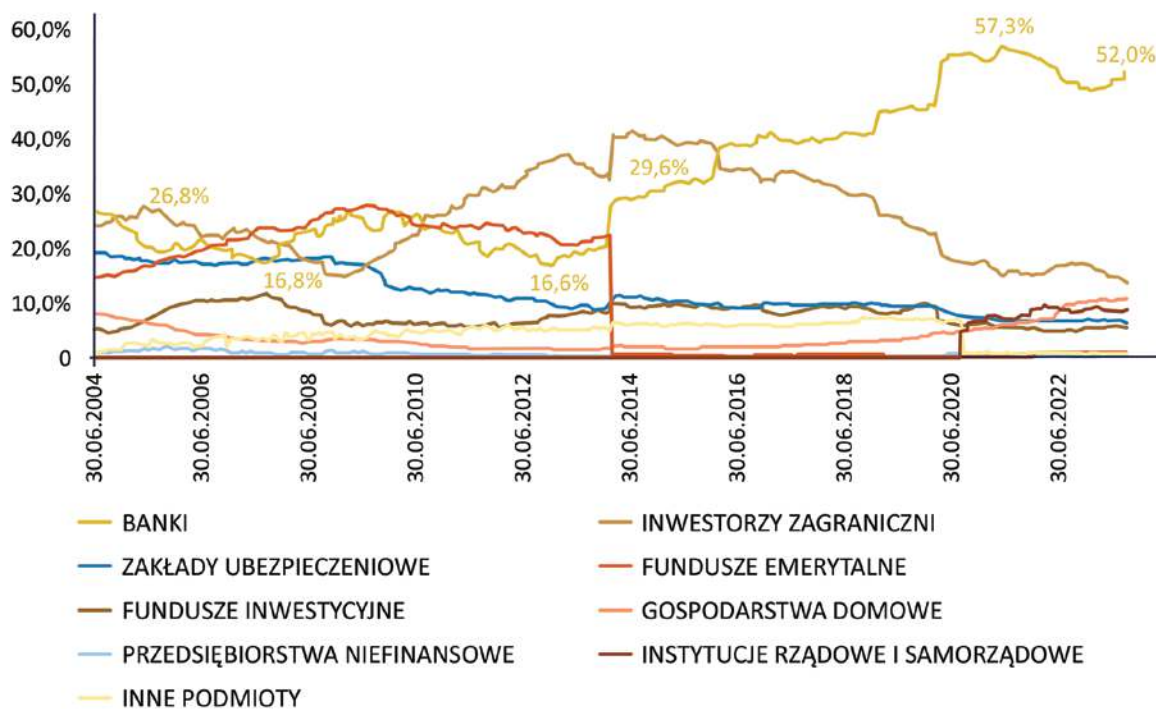
Rys. 68. Struktura podmiotowa zadłużenia w SPW emitowanych na rynku krajowym [mld zł]

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane MF

Rys. 69. Struktura podmiotowa zadłużenia w obligacjach skarbowych wyemitowanych na rynku krajowym na koniec września 2023 r. (%)

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane MF

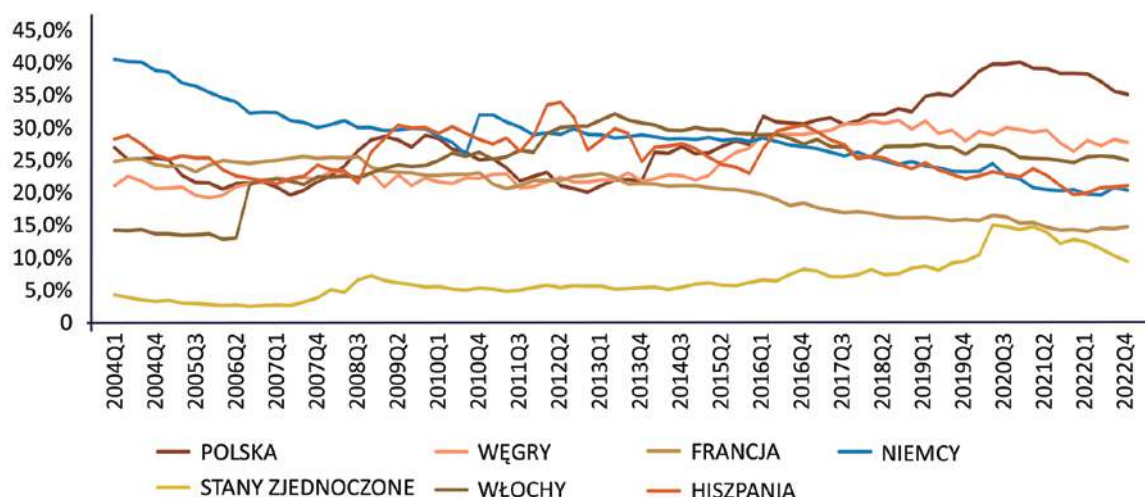

Rys. 70. Struktura podmiotowa zadłużenia w SPW emitowanych na rynku krajowym – ujęcie dynamiczne [%]

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane MF

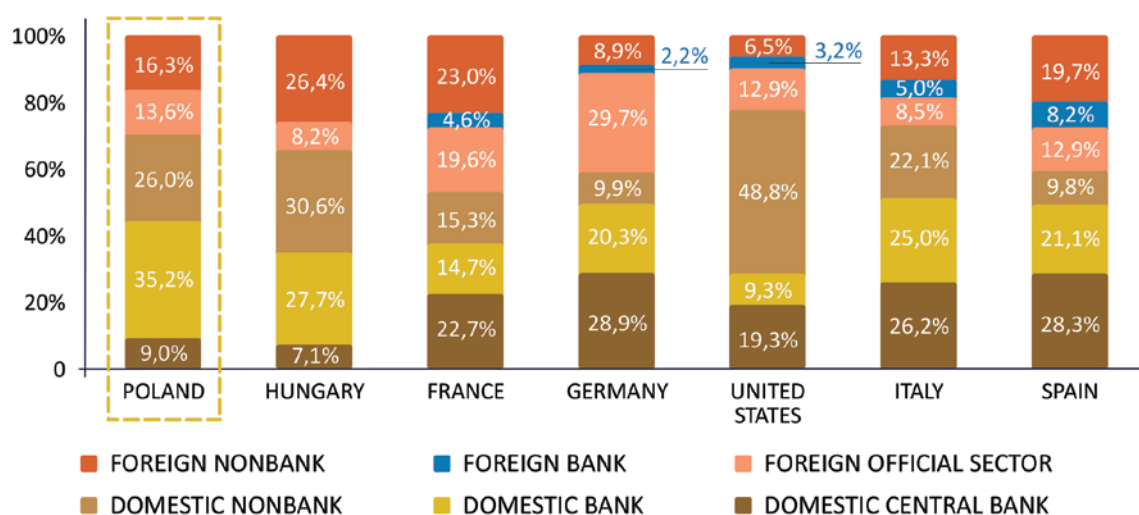
W większości państw udział krajowych sektorów bankowych w finansowaniu długu SP systematycznie spada – inaczej niż w Polsce. W analizowanej grupie państwa Polska cechowała się najwyższym zaangażowaniem krajowego sektora bankowego w finansowanie długu publicznego. Co istotne, od 2016 r. udział ten systematycznie wzrastał do poziomu 35,2% na koniec III kw. 2023 r.

Z danych Międzynarodowego Funduszu Walutowego wynika, że w wybranej do porównania grupie państw Polska ma najwyższy udział krajowego sektora bankowego w finansowaniu długu publicznego oraz jeden z najniższych poziomów zaangażowania banku centralnego.

Rys. 71. Udział krajowego sektora bankowego (bez banków centralnych) w finansowaniu długu publicznego [% długu]

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane IMF

Rys. 72. Struktura podmiotowa zadłużenia wybranych państw UE wg stanu na koniec IV kw. 2022 r. [%]

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane IMF

Jak zauważa S&P Global, banki strefy euro są silnie zaangażowane w finansowanie długów państwowych. Według stanu na koniec lipca 2023 r. banki strefy euro posiadały znaczną kwotę długu państwowego, który wynosił 2,5 bln euro i obejmował pożyczki (1,56 bln euro) i dłużne papiery wartościowe (0,98 bln euro) od krajów strefy euro. Około 80% tego długu, stanowiącego równowartość 2,0 bilionów euro, zostało wyemitowane przez rodzime rządy banków, co stanowiło 5% ich łącznych aktywów ogółem. Udział instrumentów finansujących dług publiczny w aktach banków zmniejsza się (5,3%), co odpowiada 75% wartości ich kapitałów. W Polsce wartości te są znacząco wyższe. Wysoki udział instrumentów finansujących dług publiczny w aktywach banków

zlokalizowany jest w państwach naszego regionu i pośrednio może wynikać z zaszłości geopolitycznych.

Polski sektor bankowy i sektory z krajów naszego regionu mają wyraźnie wyższe zaangażowanie w finansowanie długu publicznego. W ocenie S&P wysokie zaangażowanie w finansowanie długu publicznego krajów Europy Środkowej, Południowej i Wschodniej wynika z dwóch czynników:

- Brak możliwości wzrostu skali kredytowania (ograniczenia popytowe)
- Zachęty podatkowe

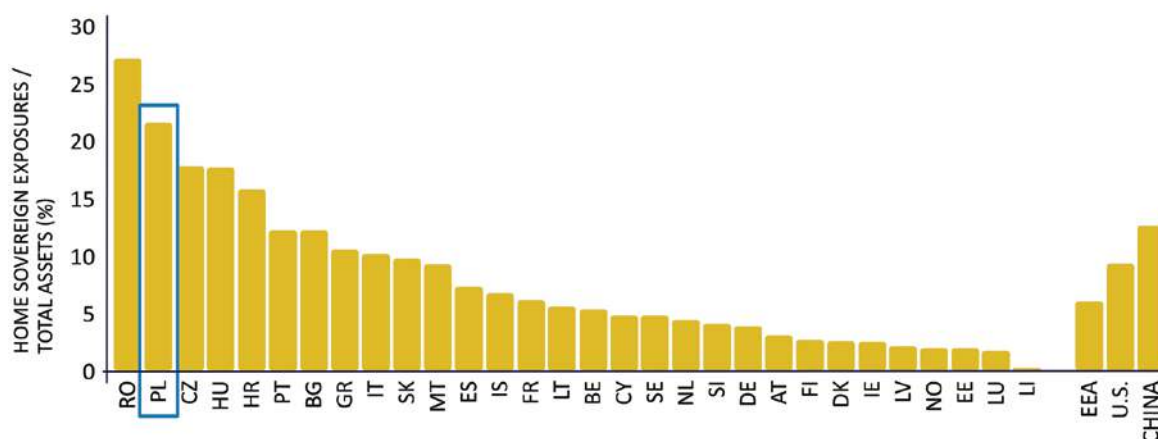
EXPOSURES:

- > 10%
- 5% - 10%
- 0% - 5%

Rys. 73. Udział rządowych instrumentów dłużnych w aktywach banków w poszczególnych państwach UE-27 – mapa [% aktywów banków]

Źródło: Standard & Poor's Global, Europe's Sovereign-Bank Nexus: Old Habits, New Risks

Rys. 74. Udział rządowych instrumentów dłużnych w aktywach banków w poszczególnych państwach [% aktywów banków]

Źródło: Standard & Poor's Global, Europe's Sovereign-Bank Nexus: Old Habits, New Risks

5. Postulaty sektora bankowego w nowych uwarunkowaniach politycznych

Przeprowadzona analiza wskazała na główne zagrożenia i wyzwania stojące przed sektorem bankowym. Polski sektor bankowy znajdując się pod olbrzymią presją obciążeń podatkowych i parapodatkowych ma ograniczone możliwości do finansowania gospodarki na poziomie adekwatnym do jej obecnych i przyszłych potrzeb. Zagrożenie to nabiera szczególnego znaczenia w kontekście spodziewanego napływu środków w ramach KPO oraz konieczności transformacji polskiej gospodarki.

Istotnym zagrożeniem dla sektora bankowego pozostaje także niestabilność prawa i ryzyko podejmowania nieuzasadnionych transferów środków z banków wprost do wybranych grup interesariuszy – zarówno kredytobiorców, jak i budżetu państwa. Z tego względu konieczne jest zwrócenie szczególnej uwagi na najważniejsze postulaty sektora bankowego:

- **Rewizja podatku bankowego:**
 - Dostosowanie zasad jego wyliczania do standardów europejskich;
 - 50% podatku powinno być przeznaczone na system stabilności – gwarantowanie depozytów lub resolution;
- **Racjonalizacja poziomu wpłat na BFG i przybliżenie ich do poziomów wymaganych w UE;**
- **Uruchamianie resolution przy nieujemnych kapitałach własnych likwidowanych banków:**
 - Przestrzeganie zasady braku możliwości funkcjonowania banków przy kapitałach poniżej 8% w długim okresie czasu;
 - Wprowadzenie dodatkowej oceny nadzorczej uruchamiającej proces resolution;
 - Wezwanie akcjonariuszy do uzupełnienia kapitałów w określonym czasie – sankcją niewypełnienia wymogu jest rozpoczęcie procesu resolution;
- **Stworzenie systemu zachęt dla inwestorów krajowych nabywających instrumenty MREL;**
- **Zaliczenie obciążeń parapodatkowych (podatek bankowy, BFG) do kosztów uzyskania przychodu;**
- **Wdrożenie skutecznych rozwiązań dla stworzenia systemu długoterminowego finansowania kredytów hipotecznych:**
 - Rewizja zasadności monopolu banków hipotecznych w zakresie emisji listów zastawnych;
 - Umożliwienie emisji listów zastawnych przez banki uniwersalne lub SPV;
 - Stworzenie taniego systemu emisji listów zastawnych;
 - Potrzeba stymulacji programów emisji listów zastawnych przy udziale NBP i instytucji państwowych w zakresie wykupu emisji;
- **Usankcjonowanie opłat za wcześniejszą spłatę kredytów finansowanych listami zastawnymi oraz na stopę stałą;**
- **Wprowadzenie systemowego rozwiązania problemu mieszkaniowych kredytów walutowych;**
- **Określenie maksymalnej efektywnej stopy podatkowej banków na poziomie ok. 30% jako mitygatora wszystkich obciążeń podatkowych i parapodatkowych banków;**
- **Zaniechanie kontynuowania wakacji kredytowych i adresowanie realnej pomocy kredytobiorcom mającym problemy finansowe z obsługą raty za pośrednictwem stworzonego do tego systemowego mechanizmu - Funduszu Wsparcia Kredytobiorców.**
- **Wsparcie systemów długoterminowego oszczędzania – np. poprzez wyłączenie poboru podatku Belki od zysków kapitałowych od lokat długoterminowych.**
- **Uelastycznienie katalogu zabezpieczeń dla MSP – w tym zabezpieczeń na ruchomościach.**

Symulacja wyniku finansowego banków z uwzględnieniem czynników makroekonomicznych oraz zewnętrznych obciążeń regulacyjnych i fiskalnych w roku 2023

dr hab. Czesław Lipiński
dr Wojciech Zatoń

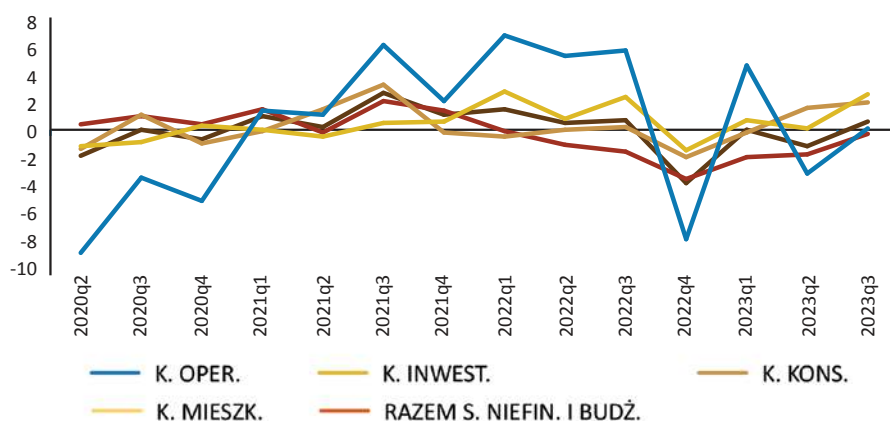

Należności
z tytułu
kredytów
– przejście
do trendu
wzrostowego

Sektor Bankowy po III kwartale 2023 r. – w skrócie (1)

W zagregowanych danych finansowych sektora bankowego za III kwartał 2023 r. widoczne jest utrzymywanie się wyników finansowych sektora bankowego na poziomie wyższym, niż w analogicznym okresie 2022 r. Utrzymujący się poziom inflacji nie daje podstaw do kontynuacji obniżania stóp procentowych, ale sytuacja makroekonomiczna wydaje się poprawiać - biorąc pod uwagę dodatnią dynamikę PKB (+0,5% r/r), przyrost spożycia i nakładów inwestycyjnych. Jednocześnie stagnacja wartości produkcji sprzedanej przemysłu i kontynuacja spadkowego trendu deflatora produkcji sprzedanej przemysłu świadczą o nadal niskim popycie ze strony konsumentów, których możliwości nabywcze ogranicza aktualny poziom cen.

Należności od sektora niefinansowego i samorządowego wykazały w III kwartale 2023 r. wzrost o 0,2% względem kwartału II (ale spadek o 4,3% w porównaniu z wrześniem 2022 r.). Kwartalny wzrost dotyczył kredytów dla przedsiębiorstw (operacyjne: +0,1% k/k, inwestycyjne: +2,6% k/k) oraz kredytów konsumpcyjnych dla klientów indywidualnych (+2,0% k/k). Kredyty mieszkaniowe obniżyły się o kolejne 0,3% k/k, ale dane opublikowane za październik pokazują przełamanie tego trendu spadkowego, związane z wysokim zainteresowaniem „Bezpiecznym kredytem 2%”.

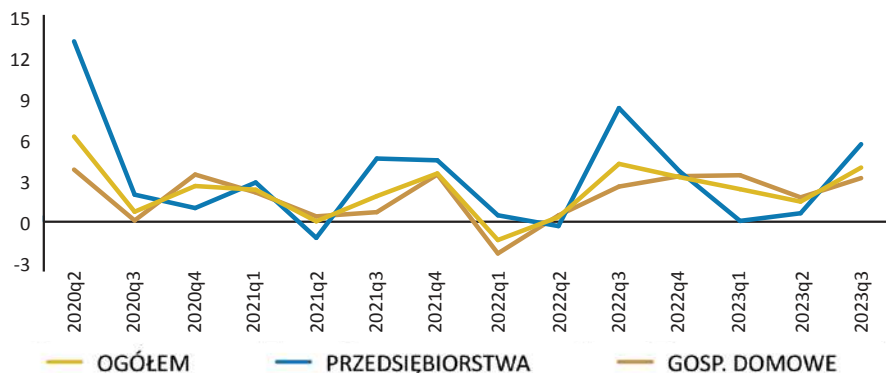

Rys. 1. Dynamika należności od sektora niefinansowego i samorządowego (k/k)

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych UKNF

Depozyty –
przyspieszenie
wzrostu
i zmiany
w strukturze

W porównaniu z II kwartałem, wolumen depozytów sektora niefinansowego przyspieszył wzrost (ogółem +4,0% k/k, depozyty przedsiębiorstw +5,7%, depozyty gospodarstw domowych +3,2%; kwartał wcześniej odpowiednio +1,5%, +0,6%, +1,8% k/k). Dynamika w stosunku rocznym utrzymuje się na dwucyfrowym poziomie: ogółem +11,5% r/r, w tym +10,3% w przypadku przedsiębiorstw, zaś +12,2% w przypadku gospodarstw domowych. Rośnie nadwyżka wolumenu depozytów nad należnościami kredytowymi sektora: ze 153,4% w II kwartale do 158,5% w III kwartale 2023 r.

Rys. 2. Dynamika depozytów podmiotów niefinansowych (k/k)

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych UKNF

Sektor Bankowy po III kwartale 2023 r. – w skrócie (2) – porównanie z III kwartałem 2022 r.

Przychody odsetkowe

Wobec stabilizacji stóp procentowych obserwowanej w III kwartale 2023 r., połączonej z niewielkim wzrostem wolumenu należności, przychody odsetkowe (126,9 mld zł) zwiększyły się o 54,9% w porównaniu z III kwartałem 2022 r., ale tylko o 3,9% w porównaniu z II kwartałem 2023 r.

Koszty odsetkowe

Osiągnęły poziom 54,3 mld zł (+54,9% względem trzech kwartałów 2022 r.), koszty w samym III kwartale 2023 r. wyższe o 2,4% w porównaniu z kwartałem poprzednim. Jest to łączny efekt niewielkiego spadku oprocentowania depozytów i wspomnianego wyżej znaczącego kwartalnego przyrostu ich wolumenu.

Wynik odsetkowy

Solidny wzrost do 72,6 mld zł (+32,6% względem trzech kwartałów 2022 r., +5,1% k/k).

Wynik z tytułu opłat i prowizji

Względna stabilizacja na poziomie obserwowanym w 2022 r. (14,0. mld zł, -0,8% r/r, +0,6% k/k).

Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych

Na poziomie 5,1 mld zł, niższym o 27% w porównaniu z obserwowanym po III kwartale 2022 r. (7,0 mld zł), pomimo gorszej sytuacji makroekonomicznej. W samym III kwartale 2023 r. spadek o 8,4% w porównaniu z II kwartałem. W porównaniu z II kwartałem 2023 r. wzrosła zarówno wartość należności w fazie 2 (ze 126,4 do 128,3 mld zł), jak i w fazie 3 (z 65,0 do 66,0 mld zł), co pociągnęło za sobą wzrost wskaźnika NPL w skali kwartału z poziomu 5,56% do 5,66%.

Koszty działania

Ogółem wynoszą 37,5 mld zł, o 1,8% poniżej poziomu po trzech kwartałach 2022 r. (dociążonego kosztami utworzenia IPS banków komercyjnych w kwocie 3,2 mld zł i składką na fundusz gwarancyjny depozytów). Wobec braku danych o rzeczywistym obciążeniu podatkiem bankowym można jedynie oszacować, że „czyste” kwartalne koszty prowadzenia działalności banków (osobowe, rzeczowe i amortyzacja) utrzymują się na poziomie 10,6–10,9 mld zł. Natomiast szacowany poziom kosztów regulacyjnych (5,4 mld zł) jest o ok. 0,8 mld zł niższy w porównaniu z trzema kwartałami 2022 r. ze względu na niższy poziom składek na BFG (wyłącznie składki na fundusz restrukturyzacyjny banków – 1,455 mld zł vs. 1,693 mld zł w 2022 r.) oraz niższy wymiar podatku bankowego wobec zmniejszającego się wolumenu należności kredytowych.

Koszty wakacji kredytowych

Zagregowany rachunek zysków i strat sektora bankowego pokazuje dodatni efekt odwrócenia części strat spowodowanych wakacjami kredytowymi na sumę ok. 505 mln zł.

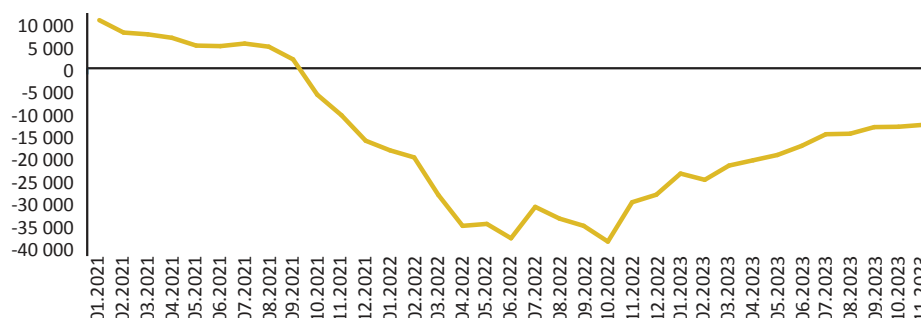
Koszty ryzyka prawnego

Ze względu na rosnącą liczbę nowych pozwów sądowych i ugód z klientami widoczny jest kwartalny wzrost o 7 mld zł (do kwoty 11,3 mld zł) pozycji rezerw w rachunku zysków i strat systemu bankowego, obciążanej w decydującej mierze przez koszty rezerw z tytułu ryzyka prawnego związanego z walutowymi kredytami hipotecznymi (ogółem o 62% więcej niż w analogicznym okresie 2022 r.). Znacząca część tych kosztów jest w przypadku kredytów aktywnych ujmowana także poprzez odpisy z tytułu utraty wartości należności. Dane za październik pokazują dalszy wzrost tych rezerw o 1,2 mld zł.

**Zysk
i rentowność****Fundusze
własne****Sektor Bankowy
po III kwartale 2023 r. - w skrócie (3)
– porównanie z III kwartałem 2022 r.**

Wysokie koszty ryzyka prawnego spowodowały, że pomimo wysokiego wyniku odsetkowego i ustabilizowanych kosztów działania kwartalny wynik netto za III kw. 2023 r. (5,4 mld zł) był o 1,5 mld zł niższy w porównaniu z II kwartałem. Skumulowany wynik netto za trzy kwartały (21,2 mld zł) był niemal 4-krotnie wyższy od analogicznego wyniku za trzy kwartały 2022 r. (5,5 mld zł, ale negatywnie obciążonego kosztem wakacji kredytowych, ze stratą z tytułu modyfikacji sięgającą 7 mld zł). Przyniosło to długo oczekiwaną dwucyfrową stopę zwrotu z kapitału ROE (12,2% vs. 4,0% rok wcześniej, uwzględniając wartości zannualizowane) oraz stopę zwrotu z aktywów ROA wynoszącą 0,95% (vs. 0,27% po trzech kwartałach 2022 r.). W porównaniu z II kw. 2023 r. oznacza to jednak poziom niższy o 2 punkty procentowe w przypadku ROE, zaś o 0,14 punktu procentowego w przypadku ROA.

Kapitał bilansowy osiągnął na koniec września 2023 r. kwotę 231,2 mld zł (+25,7% r/r, +4,9% w porównaniu z II kwartałem). Wobec stabilizacji stóp procentowych i bliskiej perspektywy ich obniżki nastąpiło odwrócenie erozji funduszy własnych, spowodowanej przez negatywne skutki wyceny obligacji SP. Skumulowane straty z tego tytułu, które osiągnęły minimum w październiku 2022 r. (-38,7 mld zł), zostały zredukowane na koniec listopada 2023 r. do kwoty 12,6 mld zł.

Rys. 3. Kapitał z aktualizacji wyceny (mln zł)

Źródło: UKNF

Poziom kapitału regulacyjnego, uwzględnianego w wymogach adekwatności kapitałowej, wzrósł na koniec września 2023 r. do poziomu 244,8 mld zł (+14,6% r/r, +3,3% k/k). Przynosi to łączny współczynnik kapitałowy na poziomie 22,0% (+3,76 punktu procentowego w porównaniu z wrześniem 2022 r. – w wyniku wyżej wspomnianego przyrostu kapitału, z jednoczesnym obniżeniem się łącznej ekspozycji na ryzyko o 5,1% w następstwie spadku wolumenu należności kredytowych.

Szczegółowe wyniki po trzech kwartałach 2023 r. w zakresie omawianych powyżej zmiennych zaprezentowano w tabeli 1 na tle wyników dla II kwartału 2023 r. oraz analogicznego okresu roku poprzedniego.

Sektor Bankowy – wyniki III kwartału 2023 r.

Tabela 1. Dane sektora bankowego w okresie 12'2021–09'2023

Zmienna (mln zł)	12'2021	09'2022	12'2022	06'2023	09'2023	Zmiana r/r 2022/2021	Zmiana 2023q1-3 / 2022q1-3	Zmiana 2023q3/ 2023q2
Należności od sektora niefinansowego i samorządowego	1 335 291,0	1 367 328,0	1 334 607,8	1 306 054,2	1 309 078,4	-0,1%	-4,3%	0,2%
w tym: kredyty operacyjne dla przedsiębiorstw	195 179,4	232 665,5	214 010,3	216 925,9	217 049,8	9,6%	-6,7%	0,1%
kredyty inwestycyjne dla przedsiębiorstw	165 408,0	175 527,3	172 817,2	174 100,6	178 649,8	4,5%	1,8%	2,6%
kredyty konsumpcyjne	186 641,7	186 165,1	182 382,4	184 976,2	188 636,9	-2,3%	1,3%	2,0%
kredyty na nieruchomości	600 663,8	584 147,4	563 074,3	541 867,8	540 441,1	-6,3%	-7,5%	-0,3%
Przychody z tytułu odsetek	51 093,3	81 972,8	119 352,0	83 314,4	126 939,0	133,6%	54,9%	3,9%
Koszty z tytułu odsetek	4 485,7	27 210,3	43 322,6	35 875,3	54 329,6	865,8%	99,7%	2,4%
Wynik z tytułu odsetek	46 607,5	54 762,5	76 029,4	47 439,1	72 609,4	63,1%	32,6%	5,1%
Wynik z tytułu opłat i prowizji	17 158,8	14 080,9	18 456,4	9 288,2	13 967,7	7,6%	-0,8%	0,6%
Koszty działania	40 096,9	38 140,1	49 806,2	25 259,8	37 461,7	24,2%	-1,8%	2,7%
Odpisy z tytułu utraty wartości NPL	7 149,1	7 015,5	8 941,0	3 522,6	5 123,6	25,1%	-27,0%	-8,4%
Koszty z tyt. ryzyka prawnego	8 317,4	7 001,1	6 546,5	4 347,7	11 348,7	-21,3%	62,1%	117,7%
Zysk/strata z tytułu modyfikacji		-8 316,6	-7 035,2	300,5	505,9			
Zysk / strata netto	5 977,3	5 535,9	12 481,6	15 774,7	21 229,5	108,8%	283,5%	-21,5%
Aktywa	2 572 942,1	2 736 210,0	2 741 088,9	2 875 238,3	2 965 912,6	6,5%	8,4%	3,2%
Zobowiązania	2 354 985,8	2 522 554,0	2 523 423,7	2 638 302,7	2 721 145,2	7,2%	7,9%	3,1%
Kapitały własne (bilansowe)*	193 645,9	183 979,9	191 520,3	220 373,9	231 199,6	-1,1%	25,7%	4,9%
Kwota ekspozycji ważonej ryzykiem	1 133 726,0	1 173 333,9	1 117 955,7	1 106 164,0	1 113 922,4	-1,4%	-5,1%	0,7%
Kapitały własne (CRR)	217 956,3	213 656,0	217 665,1	236 935,6	244 767,4	-0,1%	14,6%	3,3%
Współczynnik TCR	19,22%	18,21%	19,47%	21,42%	21,97%	0,25 p.p.	3,76 p.p.	0,55 p.p.
ROE	3,09%	4,01%	6,52%	14,32%	12,24%	3,43 p.p.	8,23 p.p.	-2,07 p.p.
ROA	0,23%	0,27%	0,46%	1,10%	0,95%	0,22 p.p.	0,68 p.p.	-0,14 p.p.

Źródło: UKNF, obliczenia własne.

* Bez zysku z okresu bieżącego

Nadal
aktualne:**Czynniki
zewnętrzne:**

- wojna w Ukrainie
- inflacja i stopy procentowe
- wahania cen surowców

**Czynniki
zewnętrzne:**

- powolny wzrost aktywności gospodarczej
- odradzający się popyt konsumpcyjny
- malejąca inflacja i możliwe dalsze obniżki stóp procentowych
- odbudowa popytu na kredyty
- zapowiedziane przedłużenie wakacji kredytowych
- preferencyjne kredyty mieszkaniowe

**Sektor Bankowy
prognoza wyniku w 2023 i 2024 r.****PREZENTOWANE SCENARIUSZE**

2023: jeden scenariusz stanowiący ekstrapolację trendów zarysowanych w gospodarce i w systemie bankowym w III kwartale i początku IV kwartału,

2024: trzy scenariusze ze zróżnicowanymi założeniami odnośnie do parametrów makroekonomicznych:

- **Bazowy** (dynamika PKB rzędu 3,6%, stopa referencyjna na poziomie 5,00% na koniec roku),
- **Alt1** (dynamika PKB 2,5%, stopa referencyjna na obecnym poziomie, bez zmian – 5,75% do końca roku),
- **Alt2** (spadek stopy referencyjnej do 4,5% na koniec roku i wzrost PKB o 4,6%)

ZAŁOŻENIA MAKROEKONOMICZNE

Tabela 2. Założenia makroekonomiczne

Zmienna	2022	Oszacowanie 2023	Prognoza 2024		
			Bazowy*	Alt1	Alt2
Dynamika PKB w cenach stałych niewyrównana sezonowo (r/r)	4,90%	0,60%	3,60%	2,50%	4,60%
CPI – średnia w roku	15,10%	11,40%	4,00%	5,20%	3,30%
CPI – koniec roku	16,60%	6,20%	5,30%	6,90%	4,00%
Stopa referencyjna – koniec roku	6,75%	5,75%	5,00%	5,75%	4,50%
WIBOR3M – koniec roku	7,02%	5,88%	5,05%	5,70%	4,60%

Źródło: 2022: GUS, NBP, 2023 i 2024: opracowanie własne

* - w dalszej części opracowania wyróżnione zostały dwa warianty tego scenariusza, Baz_1 i Baz_2, różniące się zasadniczo wielkością kosztów ryzyka prawnego walutowych kredytów hipotecznych, a także nieco wyższą dynamiką kredytów na nieruchomości.

PKB

Trzeci kwartał 2023 r. przyniósł odwrócenie spadkowego trendu dynamiki PKB - po spadku rzędu -0,3% i -0,6% r/r odpowiednio w I i II kwartale mamy do czynienia z niewielkim wzrostem +0,5% r/r, o którym zdecydowała dynamika spożycia (indywidualne: +0,8%, publiczne: +3,3%) i nakładów inwestycyjnych (+7,2%). Pomimo ujemnej dynamiki eksportu (-11,0% r/r) handel zagraniczny zachował dodatni wpływ na PKB ze względu na jeszcze głębszy spadek importu (-20,3% r/r). Spadek zapasów (w liczbach bezwzględnych) pociągnął za sobą ogólną ujemną dynamikę akumulacji (-14,3%) i całego popytu wewnętrznego (-5,2%). Dane miesięczne dotyczące wolumenu produkcji sprzedanej przemysłu (fluktuacja na poziomie nieprzekraczającym osiągniętych sprzed roku) czy też dynamiki sprzedaży detalicznej (obserwowany wzrost w cenach bieżących znacznie poniżej inflacji), a także indeks PMI pozostający nadal poniżej krytycznego progu 50 punktów (48,7 w listopadzie, 47,4 w grudniu) mogą stanowić punkt do odbicia aktywności gospodarczej w 2024 r. wspierany przez niższą inflację i wzrost konsumpcji.

Stopa referencyjna NBP

- obniżka do 5,25% wiosną i do 5% we wrześniu w scenariuszu bazowym, obniżki do 4,5% możliwe w przypadku utrzymania inflacji na niskich poziomach w scenariuszu optymistycznym Alt2
- utrzymanie bez zmian na poziomie 5,75% przez cały rok 2024 w scenariuszu Alt1

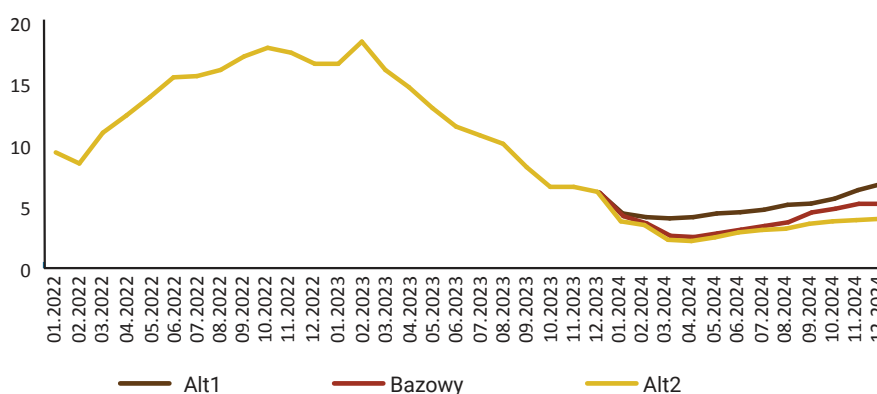
Stopa WIBOR3M

- najbardziej reprezentatywna dla przychodów odsetkowych z kredytów
- prognozowane zmiany, zgodnie z oczekiwaniami dotyczącymi stopy referencyjnej

Sektor Bankowy prognoza wyniku w 2023 i 2024 r.

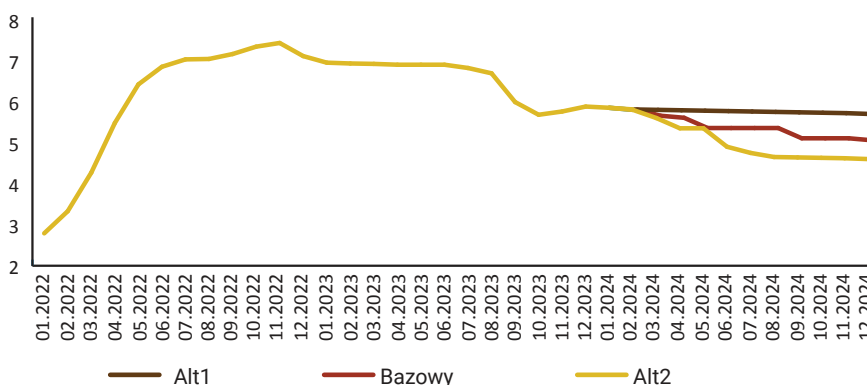
ZAŁOŻENIA MAKROEKONOMICZNE – inflacja, stopy procentowe

Wskaźnik inflacji osiągnął szczyt w lutym 2023 roku na poziomie 18,4% r/r, po czym przeszedł w trend spadkowy (8,2% we wrześniu, 6,2% w grudniu). Słabsza presja kosztowa w przedsiębiorstwach (wspierana przez spadki cen surowców, zwłaszcza energetycznych) przy obniżającym się popycie konsumenckim, pociąga za sobą zmniejszenie presji inflacyjnej, wskazując na znaczne prawdopodobieństwo kontynuacji malejącego trendu inflacji w kolejnych miesiącach. Z drugiej strony w drugiej połowie 2024 r. przestaną działać antyinflacyjne mechanizmy ochronne – przyjmujemy, że uwolnienie cen energii elektrycznej dla gospodarstw domowych w połączeniu z odejściem od zredukowanych stawek VAT dla podstawowej żywności może spowodować przełamanie trendu spadkowego i przejściowy wzrost inflacji o ok. 2–3 punkty procentowe.

Rys. 4. Wskaźnik inflacji r/r (%)

Źródło: 2022–2023: GUS, NBP, 2024: opracowanie własne

Rys. 5. Prognozowana ścieżka stopy WIBOR3M w scenariuszach prognoz na 2024 r. (%)

Źródło: dane GUS i obliczenia własne.

Scenariusz**Baz_1**

- wzrost łącznego wolumenu kredytów o 6,7% r/r
- znaczący wzrost w segmencie kredytów dla przedsiębiorstw i kredytów na nieruchomości, wolniejszy wzrost kredytów konsumpcyjnych

Scenariusz**Baz_2**

- wzrost łącznego wolumenu kredytów o 7,7% r/r
- w porównaniu z wariantem bazowym (1) szybszy wzrost kredytów na nieruchomości

Scenariusz Alt1

- wolniejszy wzrost łącznego wolumenu kredytów (+4,4%)
- wzrost wolumenu kredytów w segmencie przedsiębiorstw bardziej dynamiczny niż w segmencie gospodarstw domowych

Scenariusz Alt2

- odbudowa popytu na kredyty, wzrost wolumenu we wszystkich segmentach, łącznie o 8,4%

Straty kredytowe

- stabilizacja oczekiwanych strat kredytowych na poziomie zbliżonym do 2023 r.

Sektor Bankowy prognoza wyniku w 2023 i 2024 r. Pozostałe założenia na rok 2024

RYNEK KREDYTOWY

Dane na koniec września 2023 r. wskazywały na odwrócenie spadkowego trendu sprzedaży kredytów na nieruchomości, wynikające z uruchomienia programu Bezpieczny Kredyt 2%. Dane miesięczne za październik i listopad 2023 r. wskazują na utrwalenie tego nowego trendu, zwłaszcza wobec zapowiedzi kontynuacji oferty preferencyjnych produktów kredytowych w tym segmencie rynku. Rósł także wolumen kredytów konsumpcyjnych (+2,0% w stosunku do poziomu z czerwca). Niepewna sytuacja makroekonomiczna jest jednak przyczyną niestabilnego zapotrzebowania na kredyty operacyjne i inwestycyjne przedsiębiorstw.

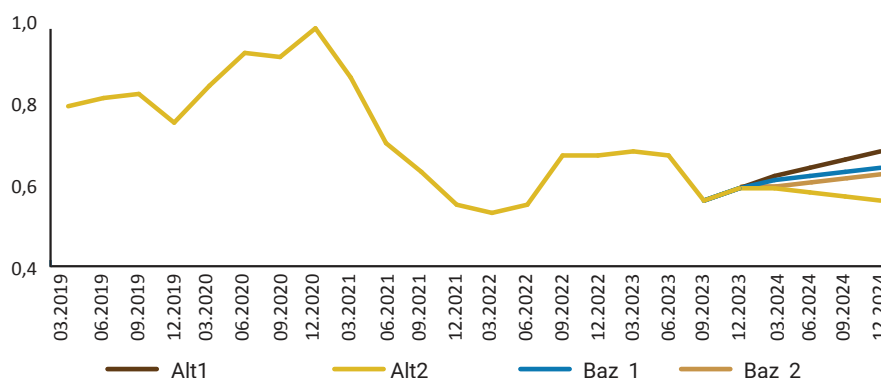
Tabela 3. Dynamika należności kredytowych 2023q3 r i prognozy na 2024 r.

Zmienna	2023q3/ 2022q3	Prognoza 2023/ 2022	Scenariusze na rok 2024			
			Baz_1	Baz_2	Alt1	Alt2
Należności od sektora niefinansowego i samorządowego – dynamika	-4,3%	-2,4%	+6,7%	+7,7%	+4,4%	+8,4%
w tym: kredyty operacyjne	-6,7%	+6,3%	+7,0%	+7,0%	+6,0%	+8,0%
kredyty inwestycyjne	+1,8%	+1,0%	+5,0%	+5,0%	+3,0%	+6,0%
kredyty konsumpcyjne	+1,3%	+4,5%	+4,0%	+4,0%	+2,0%	+6,0%
kred. na nieruchomości	-7,5%	-3,8%	+6,0%	+8,0%	+3,0%	+8,0%

Źródło: opracowanie własne.

ODPISY NA STRATY KREDYTOWE

Wobec stosunkowo niskich **kosztów ryzyka** kredytowego w sektorze w III kw. 2023 r. (0,56% wolumenu należności kredytowych brutto) zakładamy ich utrzymanie na poziomie 0,59% na koniec roku 2023 oraz wzrost w roku 2024 do 0,62-0,64% w wariantach bazowych, 0,68% w wariantcie pesymistycznym Alt2, zaś spadek do 0,56% w wariantcie optymistycznym Alt2.

Wykres 6. Koszty ryzyka w sektorze bankowym – dane rzeczywiste i prognoza

Źródło: Obliczenia własne

- wzrost kosztów Administracyjnych o wskaźnik inflacji

- składka na BFG obejmie tylko składkę na fundusz restrukturyzacji banków.

- brak ostatecznych rozstrzygnięć, zgodnie z szacunkami, koszty dla banków wyniosą ok. 3,0-3,5 mld zł w 2024 r.

Sektor Bankowy prognoza wyniku w 2023 i 2024 r. Pozostałe założenia na rok 2024

KOSZTY ADMINISTRACYJNE

- „Czyste” koszty działania (bez podatku bankowego i składek na BFG) rosną proporcjonalnie do prognozowanego średniorocznego wskaźnika inflacji, z 42,2 mld zł w 2022 r. do 45,3 mld zł w 2023 r. i do 46,8–46,9 mld zł w 2024 r.
- Obciążenie podatkiem bankowym stosownie do zmian wolumenu aktywów objętych podatkiem, przy założeniu stałości proporcji tych aktywów do sumy bilansowej, to koszt rzędu 5,2 mld zł w 2023 r. i 5,3–5,5 mld zł w 2024 r.
- Obciążenie składkami na BFG obejmuje tylko wnoszoną w I kwartale składkę na fundusz restrukturyzacyjny banków, wynoszącą prawdopodobnie 1,4 mld zł w 2024 r., wobec 1,455 mld zł w 2023 r. Zgodnie z decyzją Rady BFG wnoszenie składek na fundusz gwarancyjny banków zostało wstrzymane w wyniku decyzji podjętej w IV kwartale 2022 r. o obniżeniu docelowego poziomu zabezpieczenia gwarantowanych depozytów do 1,6% ich wolumenu (zabezpieczenie faktyczne: 1,77% na dzień 31.12 2022 r.).

KOSZTY WAKACJI KREDYTOWYCH

- Wakacje kredytowe objęły w 2022 r. ok. 70% wartości wolumenu kredytów wchodzących w grę, ich koszt to ok. 12 mld zł (ujmowany jako utrata przychodów odsetkowych bądź strata z tytułu modyfikacji aktywów).
- W ciągu trzech kwartałów 2023 r. nastąpiło częściowe odwrócenie tych strat - wystąpił zysk z tytułu modyfikacji aktywów w kwocie 506 mln zł (545 mln zł do końca listopada, 800 mln zł przyjęto w prognozie na cały rok 2023).
- Na rok 2024 zgodnie z zapowiedziami przedstawicieli rządu przewidziane są kolejne wakacje kredytowe, tym razem w znacznie mniejszym zakresie (ograniczenie czasowe – na jeden rok (cztery miesiące), ograniczenie dochodowe – dla wskazanych kategorii kredytobiorców). W związku z tym przewidujemy utworzenie **rezerwy na koszt tych wakacji**, co sprawi, że rok 2024 **zamknie się stratą z tytułu modyfikacji aktywów w kwocie 3,5 mld zł** we wszystkich scenariuszach prognoz.

Konsekwencje orzeczenia TSUE

- konieczność rewizji parametrów modeli ryzyka prawnego
- eliminacja prawdopodobieństwa otrzymania wynagrodzenia za korzystanie przez klienta z kapitału udostępnionego przez bank
- zwiększenie dynamiki napływu nowych pozwów
- zwiększenie prawdopodobieństwa przegrania przez bank sprawy sądowej

Ujęcie kosztów ryzyka prawnego kredytów „frankowych”

- zmniejszenie wartości bilansowej brutto kredytów w odniesieniu do kredytów aktywnych i programu ugód (MSSF 9)
- tworzenie rezerw dla spłaconych kredytów i tych aktywnych, dla których szacowana zmiana wartości jest wyższa niż wartość bilansowa (MSR 37)
- rewaloryzacja zależnie od zmian kursu wymiany CHF

Sektor Bankowy prognoza wyniku w 2023 i 2024 r.

KOSZTY RYZYKA PRAWNEGO ZWIĄZANEGO Z WALUTOWYMI KREDYTAMI MIESZKANIOWYMI

- Wyrok TSUE z dnia 15 czerwca 2023 r. rozstrzygnął na korzyść kredytobiorców dwie kwestie istotnie wpływające na ponoszone przez banki ryzyko prawne:
 - ☛ kredytodawcom nie przysługuje roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z kapitału,
 - ☛ w gestii krajowych sądów pozostaje opcja wstrzymania płatności rat za czas procesu.
- Wobec tych rozstrzygnięć znacząca część spornych należności znalazła już pokrycie w rezerwach z tytułu ryzyka prawnego, tworzonych z wykorzystaniem wysokich przychodów odsetkowych.
- Z drugiej strony wzrasta prawdopodobieństwo wkroczenia na drogę sądową kredytobiorców, którzy do tej pory tego nie učinili, w tym także tych, których kredyty zostały już spłacone, co powoduje, że koszty ryzyka mogą jeszcze wzrosnąć - choć zapewne skala przyrostu będzie mniejsza, m. in. dzięki podjętym procedurom ugodowym.
- Na przestrzeni całego 2023 roku koszty ryzyka prawnego dotyczące kredytów „frankowych” w sektorze bankowym osiągną ok. 16,3 mld zł, czyli w przybliżeniu dwukrotność kosztów ponoszonych przeciętnie rocznie w ostatnich trzech latach. Koszt 15-20 mld zł jest przewidziany w roku 2024.

Tabela 4. Koszty ryzyka prawnego walutowych kredytów hipotecznych (mln zł)

Okres	mln zł
Dane historyczne: 2019	1 094
2020	8 456
2021	7 540
2022	9 523
2023: I-III kw.	11 347
Prognoza 2023	16 347
Prognoza 2024: Baz_1	20 000
Baz_2	15 000
Alt 1	20 000
Alt 2	20 000

Źródło: NBP, sprawozdania finansowe banków i szacunki własne.

4. Sektor bankowy

Wyniki prognoz scenariuszowych na 2023 i 2024 rok

Tabela 5. Wyniki prognoz scenariuszowych na rok 2023 i 2024 na tle rzeczywistych wyników w okresie 2021-2022

mln zł	12'2021	12'2022	Prognoza 12'2023	Prognoza 2024			
				Baz_1	Baz_2	Alt 1	Alt 2
Przychody z tytułu odsetek	51 093	119 352	169 021	147 086	147 238	154 134	143 078
– zmiana r/r	–9,9%	133,6%	41,6%	–13,0%	–12,9%	–8,8%	–15,3%
Koszty z tytułu odsetek	4 486	43 323	71 810	59 057	58 842	62 075	57 068
– zmiana r/r	–53,1%	865,8%	65,8%	–17,8%	–18,1%	–13,6%	–20,5%
Wynik z tytułu odsetek	46 608	76 029	97 211	88 028	88 396	92 059	86 009
– zmiana r/r	–1,1%	63,1%	27,9%	–9,4%	–9,1%	–5,3%	–11,5%
Wynik z tytułu opłat i prowizji	17 159	18 456	18 824	20 225	20 200	20 103	20 370
– zmiana r/r	15,5%	7,6%	2,0%	7,4%	7,3%	6,8%	8,2%
Koszty działania	40 097	52 981	51 920	53 153	52 838	53 290	52 926
– zmiana r/r	2,0%	32,1%	–2,0%	2,4%	1,8%	2,6%	1,9%
Odpisy z tyt. utraty wartości NPL	7 149	8 941	7 572	8 330	8 095	8 708	7 901
– zmiana r/r	–46,4%	25,1%	–15,3%	10,0%	6,9%	15,0%	4,3%
Koszty z tyt. ryzyka prawnego	8 317	6 547	16 347	20 000	15 000	20 000	20 000
– zmiana r/r	51,3%	–21,3%	149,7%	22,4%	–8,2%	22,4%	22,4%
Odpisy ogółem	15 466	15 488	23 919	28 330	23 095	28 708	27 901
– zmiana r/r	–17,9%	0,1%	54,4%	18,4%	–3,4%	20,0%	16,6%
Zysk/strata z tytułu modyfikacji*		–7 035	827	–3 500	–3 500	–3 500	–3 500
– zmiana r/r			–111,7%	–523,5%	–523,5%	–523,5%	–523,5%
Zysk / strata netto	5 977	12 482	26 567	15 489	21 087	18 295	14 510
– zmiana r/r		108,8%	112,9%	–41,7%	–20,6%	–31,1%	–45,4%
NIM	2,06%	3,18%	3,77%	3,27%	3,29%	3,46%	3,19%
– zmiana r/r		1,1 p.p.	0,6 p.p.	–0,5 p.p.	–0,5 p.p.	–0,3 p.p.	–0,6 p.p.
ROE**	3,09%	6,52%	11,46%	5,92%	8,06%	7,00%	5,55%
– zmiana r/r	3,1 p.p.	3,4 p.p.	4,9 p.p.	–5,5 p.p.	–3,4 p.p.	–4,5 p.p.	–5,9 p.p.
ROA	0,23%	0,46%	0,89%	0,49%	0,67%	0,58%	0,45%
– zmiana r/r	0,2 p.p.	0,2 p.p.	0,4 p.p.	–0,4 p.p.	–0,2 p.p.	–0,3 p.p.	–0,4 p.p.
Kredyty dla przedsiębiorstw i klientów indywidualnych	1 147 893	1 132 284	1 128 300	1 192 614	1 198 888	1 166 759	1 211 264
– zmiana r/r	5,1%	–1,4%	–0,4%	5,7%	6,3%	3,4%	7,4%
Aktywa ogółem	2 572 942	2 741 089	2 974 603	3 170 144	3 164 140	3 140 310	3 205 816
– zmiana r/r	9,5%	6,5%	8,5%	6,6%	6,4%	5,6%	7,8%
Kapitały własne (bilansowe)	199 623	204 002	258 345	276 965	282 627	279 678	275 913
– zmiana r/r	–9,1%	2,2%	26,6%	7,2%	9,4%	8,3%	6,8%
Kapitały własne (CRR)	217 956	217 665	245 380	278 892	278 903	278 749	278 838
– zmiana r/r	–7,1%	–0,1%	12,7%	13,7%	13,7%	13,6%	13,6%
TRE	1 133 726	1 117 956	1 126 873	1 206 791	1 213 139	1 180 628	1 225 662
– zmiana r/r	2,1%	–1,4%	0,8%	7,1%	7,7%	4,8%	8,8%
TCR	19,22%	19,47%	21,78%	23,11%	22,99%	23,61%	22,75%
– zmiana r/r	–1,9 p.p.	0,2 p.p.	2,3 p.p.	1,3 p.p.	1,2 p.p.	1,8 p.p.	1,0 p.p.

* Dotyczy wakacji kredytowych

** Podstawą obliczenia są kapitały własne (bilansowe) pomniejszone o zysk okresu bieżącego

Źródło: UKNF, obliczenia własne

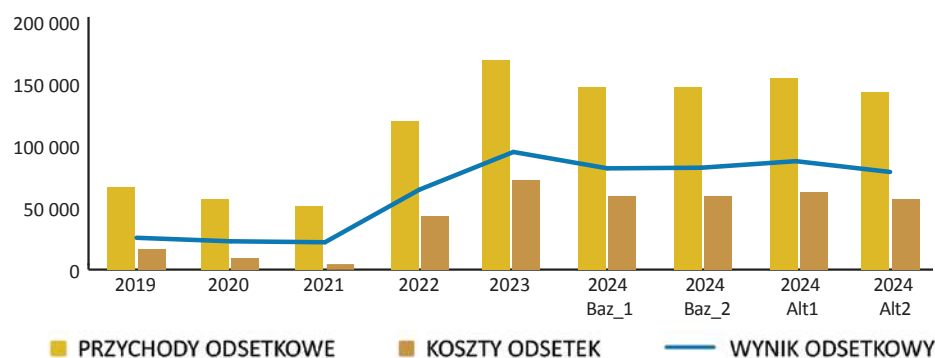
Przychody, koszty, wynik odsetkowy

- przychody odsetkowe 2024 niższe o 9–15%, proporcjonalnie do założeń kształtowania się stóp procentowych)
- nieco silniejszy spadek kosztów odsetkowych (o 14–20%)
- w efekcie ujemna dynamika wyniku z tytułu odsetek rzędu 5–11%

Wynik z tytułu opisów na straty kredytowe – w stosunku do 2023 r. niewielki wzrost:

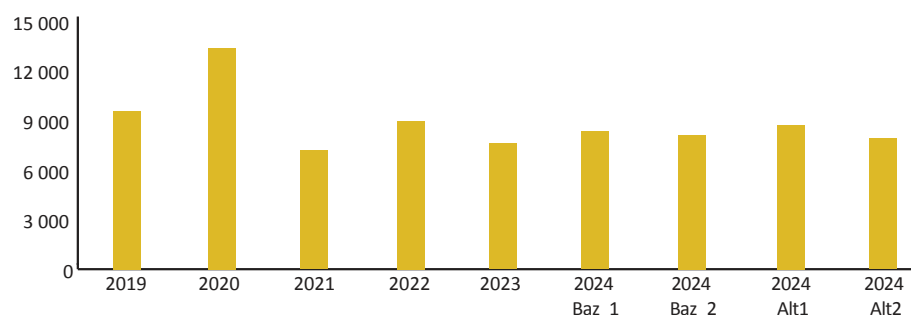
- o 10% w wariancie bazowym_1 i o 7% w wariancie bazowym_2,
- o 15% w wariancie pesymistycznym (Alt 1)
- o 4% w wariancie optymistycznym (Alt 2)

Sektor Bankowy prognoza wyniku w 2023 i 2024 r.

Rys. 7. Przychody odsetkowe, koszty odsetek i wynik odsetkowy w latach 2019–2022 i w prognozie na lata 2023–2024 (mln zł)

Źródło: obliczenia własne

Rys.8. Poziom oczekiwanych strat kredytowych w latach 2019-2022 i w prognozie na lata 2023–2024 (mln zł)

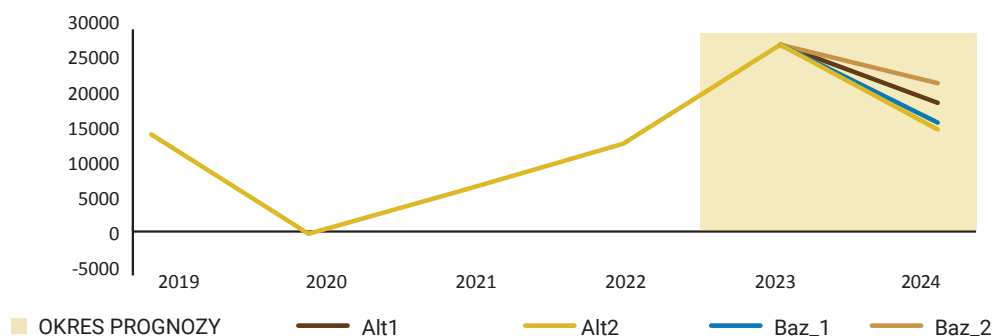
Źródło: obliczenia własne

Zysk i rentowność

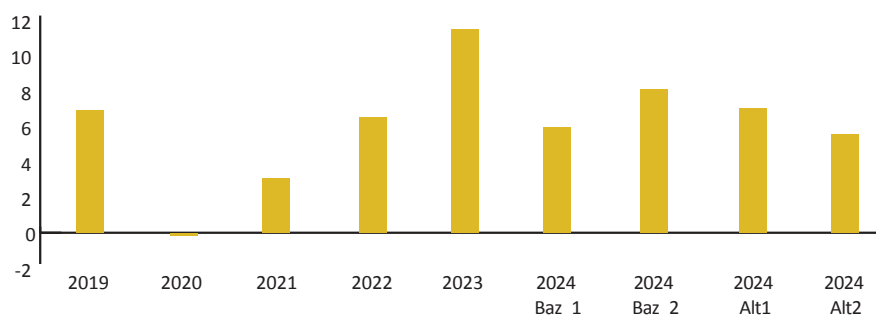
- przy oczekiwanym w 2023 r. zysku przekraczającym 26 mld zł (znacznie przekraczającym poziomy obserwowane w okresie przed pandemią) stopa zwrotu z kapitału osiąga dwucyfrowy poziom (11,5%)
- wyniki w 2024 r. niższe w stosunku do 2023 r., ale powyżej rezultatów z roku 2019 czy 2022
- wobec jednoczesnego zwiększenia funduszy własnych stopa ROE pozostaje we wszystkich scenariuszach na jednocyfrowym poziomie (od 5,55% w wariantcie Alt2 do 8,06% w wariantcie Baz_2)

Sektor Bankowy prognoza wyniku w 2023 i 2024 r.

Rys. 9. Zys netto sektora bankowego w latach 2019–2022 i w prognozie na lata 2023–2024 (mln zł)

Źródło: obliczenia własne

Rys. 10. ROE sektora bankowego w latach 2019–2022 i w prognozie na lata 2023–2024

Źródło: obliczenia własne

5. Komentarz

- Wyniki gospodarcze w III kwartale 2023 r. i dostępne dane miesięczne z IV kwartału pokazują wyhamowanie pogarszania się sytuacji makroekonomicznej. Wzrost PKB w III kwartale był niewielki (+0,5% r/r), ale jest zwiastunem większych wzrostów w IV kwartale 2023 r. i w 2024 r. Przyczyni się do tego obserwowany szybki spadek inflacji, choć w tym przypadku trend może się odwrócić w II połowie 2024 r. Powrót do dwucyfrowych poziomów inflacji jest jednak bardzo mało prawdopodobny. Głównym motorem wzrostu gospodarczego będzie ponownie konsumpcja stymulowana wzrostem świadczeń socjalnych (800 plus) i płac w sektorze budżetowym. Należy jednak docenić utrzymujący się nieprzerwanie od 9 kwartałów pozytywny trend wzrostu nakładów inwestycyjnych zarówno w ujęciu r/r, jak i k/k. Trend ten przyspieszył w 2023 r. mimo nadal wysokich stóp procentowych. Powolny, ale systematyczny, spodziewany napływ środków z KPO będzie dodatkowym wsparciem.
- Utrzymanie stóp procentowych NBP od września 2022 r. na niezmiennym poziomie, pozwalało sektorowi bankowemu czerpać z tego korzyści do momentu obniżek stóp procentowych we wrześniu i październiku 2023 r. do poziomu 5,75%. Wyniki sektora w listopadzie 2023 r. nie wskazują jednak na obniżenie przychodów odsetkowych, a wynik odsetkowy osiągnął w tym miesiącu nienotowany do tej pory poziom. Pełny efekt wspomnianych obniżek będzie widoczny w wynikach grudnia i stycznia, ale nie powinien być on istotny. Ubytek przychodów z niżej oprocentowanych kredytów będzie w znacznej części rekompensowany przychodami z dużego portfela instrumentów dłużnych (bonów pieniężnych i obligacji skarbowych). Wynik odsetkowy będzie podtrzymywany, zauważalnym już, spadkiem oprocentowania depozytów. Pod tym względem wyniki finansowe sektora bankowego za 2024 rok zapowiadają się więc pozytywnie, mimo możliwych ograniczonych spadków stóp procentowych w trakcie roku. Marża odsetkowa netto będzie niższa niż w 2023 r., ale wyższa niż w 2022 r. i powinna mieścić się w przedziale 3,19%–3,46%.

Stabilnie powinny zachowywać się koszty działania banku, w tym koszty pracownicze, które w 2023 r. wzrosły o ok. 10%. Nadal niższe niż w 2022 r. powinny być obciążenia regulacyjne (brak składek na fundusz gwarancyjny banków i Fundusz Wsparcia Kredytobiorców).

Prognozowana jest również stabilna sytuacja w obszarze ryzyka kredytowego – zarówno w przypadku wolumenu należności w fazie 2 i w fazie 3, jak też w przypadku kosztu odpisów z tytułu utraty wartości należności.

Problemem pozostaje spodziewany duży koszt ryzyka prawnego związanego z walutowymi kredytami hipotecznymi, który istotnie zmniejsza wynik finansowy sektora. Rok 2024 powinien być już jednak ostatnim, w którym ta pozycja będzie istotnym kosztem dla banków.

Znacznie mniejszym, ale zauważalnym dodatkowym obciążeniem dla sektora stanie się koszt nowych wakacji kredytowych.

Ostatecznie wysoki wynik odsetkowy pozwoli sektorowi bankowemu na osiągnięcie zysku netto na poziomie 14,5–21,1 mld zł zależnie od scenariusza, a więc niższym od prognozowanego wyniku w 2023 r. Stopa zwrotu z kapitału ROE spadnie do poziomu 5,6%–8,1%.

- Warto zauważyć istotny przyrost kapitałów sektora wynikający z osiąganych zysków i wzrostu cen obligacji wpływających na wzrost kapitału z aktualizacji wyceny. W związku z tym adekwatność kapitałowa prognozowana na 2024 rok jest na stosunkowo wysokim poziomie (łączny współczynnik kapitałowy na poziomie ok. 23%), z wyraźną nadwyżką względem minimalnych wymagań CRR. Stwarza to możliwość istotnego zwiększenia aktywności kredytowej w kolejnych latach w przypadku pojawienia się popytu.

6. Porównanie scenariusza bazowego bieżącej prognozy ze scenariuszem bazowym prognozy poprzedniej

Tabela 6 stanowi formalne porównanie bieżącej prognozy wyniku na rok 2023 ze scenariuszem bazowym z września 2023 r. prognozy przedstawionej w raporcie WIB PAB 15/2023 z września 2023 r.

Tabela 6. Aktualna prognoza wyników za rok 2023 a poprzednia prognoza

Prognoza wyników za rok 2023 (dane w mln zł)	Prognoza aktualna	Prognoza – Raport 2q'2023 (Wariant Bazowy)	Różnica prognoz	Różnica %
Przychody z tytułu odsetek	169 020,9	164 147,7	4 873,2	3,0%
– zmiana względem poziomu z 2022 r.	41,6%	37,5%		
Koszty z tytułu odsetek	71 810,0	70 801,0	1 009,0	1,4%
– zmiana względem poziomu z 2022 r.	65,8%	63,4%		
Wynik z tytułu odsetek	97 210,9	93 346,7	3 864,2	4,1%
– zmiana względem poziomu z 2022 r.	27,9%	22,8%		
Wynik z tytułu opłat i prowizji	18 824,4	18 827,1	–2,7	0,0%
– zmiana względem poziomu z 2022 r.	2,0%	2,0%		
Koszty działania	51 920,1	52 006,9	–86,8	–0,2%
– zmiana względem poziomu z 2022 r.	–2,0%	–1,8%		
Odpisy z tyt. utraty wartości NPL	7 572,3	8 544,9	–972,6	–11,4%
– zmiana względem poziomu z 2022 r.	–15,3%	–4,4%		
Koszty z tyt. ryzyka prawnego	16 346,9	20 860,0	–4 513,1	–21,6%
– zmiana względem poziomu z 2022 r.	145,1%	218,6%		
Odpisy ogółem	23 919,1	29 404,9	–5 485,8	–18,7%
– zmiana względem poziomu z 2022 r.	52,5%	89,9%		
Efekt wakacji kredytowych	826,5	–4 500,0	5 326,5	
– zmiana względem poziomu z 2022 r.	–111,7%	–36,0%		
Zysk / strata netto	26 567,3	18 308,9	8 258,3	45,1%
– zmiana względem poziomu z 2022 r.	112,9%	46,7%		
Aktywa	2 974 602,9	2 873 328,3	101 274,6	3,5%
– zmiana względem poziomu z 2022 r.	8,5%	4,8%		
ROE	11,46%	7,91%	3,55 p. p.	
– zmiana względem poziomu z 2022 r.	8,38 p.p.	4,82 p.p.		
ROA	0,89%	0,64%	0,26 p. p.	
– zmiana względem poziomu z 2022 r.	0,66 p.p.	0,40 p.p.		
Kwota ekspozycji ważonej ryzykiem	1 126 872,9	1 161 626,2	–34 753,3	–3,0%
– zmiana względem poziomu z 2022 r.	–0,6%	2,5%		
Kapitały własne (CRR)	245 379,8	248 939,8	–3 560,0	–1,4%
– zmiana względem poziomu z 2022 r.	12,6%	14,2%		
Współczynnik TCR	21,78%	21,43%	0,34 p. p.	
– zmiana względem poziomu z 2022 r.	0,2 p.p.	0,2 p.p.		

Źródło: Obliczenia własne

Podstawowe różnice między prognozami oraz ich konsekwencje

Krótszy horyzont bieżącej prognozy wyniku finansowego sektora bankowego za rok 2023 umożliwia wyeliminowanie wielu elementów niepewności. Obecna prognoza jest zbliżona do poprzedniej pod względem strony przychodowej i kosztów działania, natomiast bardziej optymistyczna ze względu na niższe koszty ryzyka kredytowego i ryzyka prawnego.

wysoka dynamika depozytów skutkuje wyższą sumą bilansową sektora,

nieco wyższe przychody i koszty odsetkowe wynikają przede wszystkim z wolniejszego faktycznego tempa obniżania się stóp procentowych,

wynik z tytułu opłat i prowizji oraz oszacowanie kosztów działania banków są zbieżne z poprzednią prognozą,

wobec oddalenia się wizji głębszej recesji gospodarczej modele ryzyka kredytowego wskazują na niższe koszty odpisów z tytułu utraty wartości należności kredytowych,

koszty z tytułu ryzyka prawnego walutowych kredytów mieszkaniowych są oszacowane na niższym poziomie ze względu na obserwowany coraz wyższy poziom pokrycia wolumenu tych kredytów stosownymi odpisami,

wobec faktu, że prawne uregulowanie kwestii wakacji kredytowych na rok 2024 nie nastąpiło z odpowiednim wyprzedzeniem czasowym w roku 2023, nie było podstaw do ujęcia kosztu tych wakacji w wynikach 2023 r. – jego wpływ na wyniki banków będzie widoczny dopiero w roku 2024,

wyższy poziom przewidywanego zysku netto (26,6 vs. 18,3 mld zł) umożliwia osiągnięcie wyższych stóp zwrotu z kapitału ROE (11,5% vs. 7,9%) i z aktywów ROA (0,89% vs. 0,64%),

wobec kontynuacji trendu spadkowego akcji kredytowej, oznaczającego z kolei spadek łącznej ekspozycji na ryzyko, nawet w warunkach niższego tempa wzrostu funduszy własnych uzyskuje się wyższy poziom współczynnika kapitałowego TCR.

Raport przygotowany na zlecenie Fundacji
Warszawski Instytut Bankowości

PROGRAM
ANALITYCZNO
BADAWCZY